

EVANGÉLIKUS Élet

Megteríteni
az ünnepnek

Elvárásmentes
karácsony

Ő meglátogat
téged, te látogasd
meg őt!

Bővített
lapszám

Plusz
12 oldal

*Karácsony legnagyobb
ajándéka*

Jézus Krisztussal üdvösséges
újrátöltés kezdődik a világban

*Minden kedves olvasónknak
áldott karácsonyi ünnepeket és
boldog új évet kívánunk!*

EVANGÉLIKUS
Élet

 LUTHER
KIADÓ

AZ EVANGÉLIKUS ÉLET SZERKESZTŐSÉGE ÉS
A LUTHER KIADÓ MUNKATÁRSAI

BETARTOTT ÍGÉRET

„Isten karácsonya nem az elvárások karácsonya, hanem az ígéretké. Az Isten nem elvárásokat teljesít Fiában, hanem ígéreteket tart be. Óriási különbség. Egy markáns üzenet, amely segíthet nekünk is, amikor keressük karácsonyi miértjeinkre a választ” – csak egy a szívünkre helyezett gondolatok közül Gáncs Tamás *Elvárásmentes karácsony* című írásából, az *Élő víz* rovatból. A kelenföldi igazgató lelkész szavait ajánlom az ünnepek előtt elolvasni, mert a kapkodás-elvárás tengelyen egészen máshova helyezi a fókuszunkat.

Ünnepi, bővített lapszámunk *Küldetés* rovatában Arató Lóránd a látogatásokra hívja fel a figyelmünket: ne hagyjuk magukra az ismerősöket, családtagokat. „Ádvent és karácsony időszaka a kopogtatás mozdulatára is megtanít bennünket. Ez a kopogtatás elénk tárja a találkozások lehetőségét, melyek által gazdagíthatjuk egymást, úgy, ahogyan ő gazdagít bennünket jelenlétével.”

Örömmel jelzem, hogy mostani lapszámunkban igyekszünk tippeket is adni az ajándékvásárláshoz, legyen szó egy-egy remek Luther kiadás kötetéről vagy éppen mozi- és színházi élményről. A kikapcsolódáshoz pedig a cikkek mellett két rejtvényt is közlünk.

Gyülekezeti riport-sorozatunk legújabb állomásaként a szentgotthárdi egyházközséget mutatjuk be. Hazánk legnyugatibb városának és környékének evangélikussága új kezdeteket élhet meg.

A karácsonyi asztalhoz készülve fontos, hogy megterítsünk az ünnepnek – Kinyik Anita összeállításában az étel teológiájáról olvashatnak.

Áldott karácsonyt kívánok minden kedves olvasónknak! Együttal Szabó B. András újévi gondolataival bízom mindannyiunkat, hogy a kor, egyházunk, gyülekezetünk, saját életünk ütőerére tegyük a kezünket, és próbáljuk meg megérezni, mi is történik valójában, merre kell, hogy menjen a holnap.

■ KÉZDI BEÁTA

Kántori karácsony, karácsonyi kántor

A *Cantate* rovat ezúttal személyes hangú, elárulva, hogyan éli meg egy kántor az ünnepi szolgálatokat. De szól a rovat vezetője arról is, hogy a sok istentisztelet miatt mekkora a veszélye a lelki, szellemi és fizikai kifáradásnak, és mi az, amiért mégsem cserélne senkivel.

32. oldal

Ige testnek és léleknek

Hányféleképpen lehet az igei üzenetet befogadni? Miért kellett Ezékiel próféta a szent tekerceszt lenyelnie? Mi az összefüggés a szervezetünkben lévő mikrobiom és Isten elhívása között? *Népszerű teológia* rovatunk ezúttal ezekre a kérdésekre is válaszol.

44. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, <i>Oratio oecumenica</i>	4
A vasárnap igéje • Pethő-Szűcs Mária	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • B. Pintér Márta	6
Az ünnep igéje – szenteste • Szabó Lajos	7
Az ünnep igéje – karácsony ünnepe • Korányi András	8
Forrás • <i>Oratio oecumenica</i>	9
Az ünnep igéje – karácsony 2. napja • Pelikán András	10
Forrás • Új nap – új kegyelem • Magyarkuti Tóth Katalin	11
Krónika • Hírek, tudósítások	12
Égtájéoló • Szemerei János püspök írása	18
Az igehirdető műhelyében • A leendő gyülekezeti teremben: Szabó B. András	20
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	21
Küldetés • Ő meglátogat téged, te látogasd meg őt! • Arató Lóránd írása	22
Riport • Evangélikus élet az ország legnyugatibb egyházközségében	23
Interjú • Túrmezei Erzsébet csömöri emlékezete	26
Jegyzet • „Nevedben bátran indulunk...” • Stifner-Kőhádi Dorottya írása	28
Fókusz • Megteríteni az ünnepnek	29
Cantate • Kántori karácsony, karácsonyi kántor	32
Kultúrkörök • Sándy Gyula, az erős várak mestere	33
Rejtvény	36
Ajánló • Lélekiemelő olvasmányok az ünnepekre	37
Nézőtér • Kulturális élmények a fa alá	40
Rejtvény • Bibliai totó	42
Népszerű teológia • Ige testnek és léleknek	44
Deutsche Anlage	46
Slovenská príloha	48
Krónika • Hírek, tudósítások	50
Forrás • <i>Oratio oecumenica</i>	54
Az ünnep igéje – óéveste • Krámer György	55
Az ünnep igéje – újév • Szabó B. András	56
Forrás • Új nap – új kegyelem • Csepregi András	57
Az ünnep igéje – vízkereszt ünnepe • Hulej Enikő	58

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Hódi Mártonné dr. Bencze Réka gyeden lévő gyógyszerész – Pákozdi. Lelkészcsaládban nőttem fel. Gyermekként minden gyülekezeti alkalmon ott voltunk, így nemcsak belenőttem, hanem természetessé vált számomra a gyülekezet közössége. Gyülekezeti szolgálatokat is örömmel vállaltam. Zeneiskolában zongorázni tanultam, majd a fői Evangélikus Kántorképző Intézet táboraiba is jártam, a gyülekezet kántori szolgálatában is részt vettem. Sajátommá vált a közösség. Gyermekként is személyes kapcsolat volt Istennel, de középiskolás koromra vált ez önálló hitté. Fontos számomra a mindennapi elcsendesedés, amelyben Isten elé tudom vinni örömet és bánatomat, aggodalmaimat és reményeimet egyaránt.

Az utóbbi évek nagy változást hoztak az életemben. Férjhez mentem, gyermekeink születtek, és elköltöztünk Székesfehérvárról. A rengeteg teendő miatt jelenleg úgy érzem, hogy az a mostani feladatom, hogy megmaradjak a hitben. Most kezdem megérteni, hogy mit is jelent Jézus felszólítása: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és teljes erődből!” [Mk 12,30] Egy megtartó gyülekezeti közösségben ezt könnyebb megélni, de amikor otthon vagyok, fáradt vagyok, és ezer dolgom van, akkor ez könnyen meghiúsul. Ezért erőből is oda kell figyelni, hogy tényleg vegyem elő a Bibliát, mert akkor tudok épülni, fejlődni és nem elszakadni az Úrtól.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Kedves Olvasóink! Ünnepi, bővített – 2022. évi utolsó – lapszámunkat tartják kezükben. Következő számunk 2023. január 8–15-i dátummal jelenik majd meg. Sajnos az árk folyamatos emelkedésével együtt magazinunk előállításának költségei is elkerülhetetlenül nőnek, ezért az *Evangélikus Élet* jövőre példányonként 850 forintért lesz kapható; előfizetőinknek azonban természetesen jelentős kedvezményeket kínálunk. Előfizetési ügyekben szívesen áll rendelkezésükre a Luther Kiadó a 1085 Budapest, Üllői út 24. postacímen, a (+36) 1/317-5478-as vagy a (+36) 20/824-5518-as telefonszámon, illetve a kiado.penzugy@lutheran.hu e-mail-címen.

Szeretettel jelezzük, hogy szerkesztőségünk december 22-től január 6-ig zárva tart. Egyházunk hírportálja, az Evangelikus.hu ez idő alatt is frissül, legújabb híreinket ott megtalálják. Áldott karácsonyt és boldog új évet kívánunk!

Az *Evangélikus Élet* szerkesztősége

ORATIO OECUMENICA

Mindenható mennyei Atyánk! Jézus Krisztus nevében fordulunk hozzád, amikor egészen közel hoztál bennünket a legnagyobb születés ünneplésére.

Hálátelt szívvel és reménységgel hallgattuk igédet, amelyből megtudhattuk, hogy te a lehetetlen helyzetekben is Úr vagy. Köszönjük, hogy megszületett az ígért gyermeke, Izsák, hogy aztán együtt ünnepezhessük a megszületett Megváltót, aki által áldást nyert minden nép, a mi magyar népünk is.

Köszönjük, hogy a lehetetlen körülmények között megszületett Úr Jézus reménységet ad minden kilátástalanságban élő embernek. Róla tett bizonyosságot Keresztelő János, hangsúlyozva Krisztus méltóságát és hatalmát. Tudjuk, hogy egyedül rá van szükségünk az egyházban, gyülekezetünkben, amikor tapasztaljuk gyengeségünket, elesettségünket, az egyet nem értés fájdalmas valóságát.

Számunkra önerőnkől lehetetlen a megújulás, ezért téged kérünk, újítsd meg egyházadat, s kezd rajtunk. Sokszor reménytelenséggel tekintünk a nemzedékek között húzódo szakadékokra. Kérünk, hogy amikor már feladni készülünk a békességre való törekvést, mert emberileg lehetetlen a szeretetben való növekedés, ajándékozz meg a belőled fakadó egymásra találás örömeivel.

Mi nem tudjuk legyőzni a betegségeket, a halál feletti félelmünket. Te, aki végigjártad az élet útját, a szenvedést és a halált is megízlelted, ébressz bennünk hitet, hogy el tudjuk fogadni: veled mindenképpen célba érünk.

Végül kérünk a népek, országok közötti békéért: a háborúk sújtotta területeken is tapasztalhasd meg a benned hívők, hogy lehetetlen helyzetekben is be tudod tölteni őket minden értelmet meghaladó békességeddel.

Urunk, eddig is te voltál védelmezőnk, gondviselőnk! Kérünk, hogy most is maradj velünk, hogy hűségedről szóljon az életünk. Ámen.

ADVENT 4. VASÁRNAPJA – 1MÓZ 21,1-7

Egyszerű ember,
nagyyszerű Isten

Egyszerű emberek – Ábrahám, Sára. Két egyszerű ember, aki nem volt különb a többinél. Tették a dolgukat, éltek egyik napjukat a másik után. Csak egyvalami különböztette meg őket a többiektől: ismerték az Örökkévalót, az egy Istent. Meghallották a szavát, bíztak benne, és elindultak, hogy kövessék őt, mert az Örökkévaló ígéretet tett, hogy új földjük lesz, meg gyermekük, sőt nagy néppé lesznek (1Móz 12). A kiválasztottság nem volt látványos. Igyekeztek úgy élni, ahogy azt az Örökkévaló kérte, de nem tettek csodákat, sőt szentnek sem mondhatjuk őket, hiszen mint minden ember, egyszer-egyszer igyekeztek besegíteni Istennek (1Móz 16.20).

Nagyyszerű Isten. Az Örökkévaló vezette őket minden nap, új esélyt adott, amikor megbotlottak. Megtapasztalták: ő nagyyszerű Isten, nincs hozzá hasonló. Úgy bánik az emberrel, ahogy más vallásokban más isten sohasem: szereti őket, s mindent szeretettel tervez és hajt végre. Isten eltervezte, hogy gyermekkel ajándékozza meg őket; amikor jónak látta, meg is tette. A két öreg és a körülötte levők örültek, nevettek (1Móz 21,6), nemcsak az ajándék gyermek miatt, hanem azért is, mert amit eddig Istenről hittek, az megerősítést nyert: az ő Istenük nagyyszerű Isten!

Egyszerű emberek – Mária, József. Évszázadokkal később újabb egyszerű embereket nézett ki Isten. Józsefet, az ácsot és Máriát. Két názáreti ember, akikben nem volt semmi rendkívüli. Talán csak annyi, hogy ismerték Istent, és várták a néppel együtt a megígért Messiást. Emberek, akiket a falun túl nem is ismertek, ám amikor megszólította őket Isten, és az ígéret kezdett megvalósulni, a két ember – átadva magát a nagyyszerű Istennek – csodát élt át, amely azóta minden ember csodája lett: Krisztus megszületett.

Nagyyszerű Isten. Isten megígérte, hogy lesz az asszonynak egy utóda, aki a kígyó fején tapos (1Móz 3,15); aki a szomorúságot örömmre váltja; aki eljön az emberek közé, megszületik, közöttük fog járni, majd odaadja életét, hogy ezzel megmentse a benne bízókat. A nagyyszerű Isten az egyszerű embert. Mária örül és énekel (Lk 1,46-55), mert megértette a csodát: Isten ígérete valósággá lesz az életében.

Nagyyszerű ígéretetek egyszerű embereknek. A katonáról mindenki tudta, hogy bibliás ember. Miután olvasta, mindig sokkal erősebb lett. Mikor egyszer feladatra kivezényelték, az egyik társa úgy döntött, kikutatja a titkát, vajon mit olvashat benne, ami erőt ad – az neki is jól jönne. Megkereste a gyűrött könyvet, lapozgatni kezdte,

”

de semmi rendkívülit nem talált benne, nagy részét nem is értette. Eközben nyitott be a Biblia tulajdonosa. Társa így szólt hozzá: „Azt hittem, valami csodakönyv ez, de csupa ismeretlen ember és hely. Látom, te se mindig értetted, mert hol aláhúztál bizonyos részeket, hol mindenféle jellel írtad tele. Mi ez az »Í« és ez a »T«?”

MATTHIAS STOMER: ANGYALI ÜDVÖZLET (1638)

A katona így válaszolt: „Az erő pont ezekben a jelekben van. Az »Í« azt jelenti: ígéret. Amikor találok egy ígéretet, amit Isten a követőinek mond, akkor aláhúzom és megjelölöm. A »T« pedig azt jelenti: teljesült. Amikor kinyitom a Bibliám, és látom a sok »Í« és »T« jelzést, eszembe jut, mennyi ígéretet teljesített be Isten az életemben, és mennyi ígéret vár még rám. Akkor erő tölt el.”

Testvérem! Te, aki egyszerű életet élsz, aki nem vagy sem Nobel-díjas tudós, sem a teológia doktora. Te, aki dolgozol vagy tanulsz, küzdesz a hiteddel, és ugyanúgy igyekszel besegíteni Istennek, mint Ábrahám és Sára, hogy életed jobb legyen, aztán rájössz, hogy mégsem kellene, mert az Isten mégiscsak jobban tudja, mint te. Te pont az az ember vagy, akinek a számára Istennek még számtalan ígérete van. Csak hallgass rá, és kövesd.

Adventben vagyunk. Vedd kezébe a Bibliád, egy tollat, kezd el aláhúzni benne azokat a bizonyos részeket és megjelölni „Í”-kkel és „T”-kkel, és engedd, hogy szóljon hozzád az Isten, a te nagyyszerű Istened. Készülj annak ünneplésére, hogy a legnagyobb ígéret beteljesedett: Jézus megszületett. Bízz Isten ígéreteiben s még inkább Istenben!

■ PETHÓ-SZÜCS MÁRIA

Imádkozzunk! Uram, te Isten vagy, én ember. Te nagyyszerű, én egyszerű. Te ígérsz, én benned reménykedem. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 18.) *Beszédem és igehirdetésem sem az emberi bölcsesség megejtő szavaival hangzott hozzátok, hanem a Lélek bizonyító erejével.* 1Kor 2,4 (2Móz 4,11; Lk 1,26–38[39–56]; Fil 4,4–7; Zsolt 58) Hitéletünk nem kis kihívása, hogy az emberi szóban felismerjük Isten üzenetét. Ez a Szentlélek munkája nélkül lehetetlen. Éppen ezért Pál apostol a korinthusiaknak nem csupán azt helyezi szívére, hogy őt mint Isten elhívott tanítványát hallgassák, hanem arra is felhívja a figyelmüket, hogy a Szentlélek megvilágosító erejét mint igehallgatóknak nekik is kérniük kell. Advent negyedik vasárnapján, istentiszteletre készülve mi más lehetne imádságunk, mint ez: Isten Lelke, segíts, hogy felismerjem üzenetedet!

Hétfő (december 19.) *Új neveden szólítanak téged, amelyet az Úr maga ad majd neked.* Ézs 62,2b (2Kor 5,17; Ézs11,10–13; Ézs30,1–17) A Biblia számos olyan történetet örökített meg, amelyben valakinek az élete megváltozott, és ekkor új nevet kapott. Így gondolhatunk a csaló Jákóbra, akiből Izráel lett. Van olyan is, hogy az ember választ magának. Felnőttkeresztységkor előfordul ilyen, jelezve, hogy az illető életében nagy változás történt: Istentől távol élő emberből Krisztus tudatos követőjévé vált. Az újjászületésnek ezt a csodáját, hogy a régiből valami új jött létre, viszont egyedül az Úr hajthatja végre bennünk.

Kedd (december 20.) *De Nőé kegyelmet talált az Úr előtt.* 1Móz 6,8 (Lk 18,8b; Jer 30,8–11a; Ézs 32,1–20) Drámai történetből való a mai igevers. Kicsit ünnepromboló most, hogy elénk kerül. Az adventi időszak azonban nem csupán a karácsonyra irányítja tekintetünket, hanem eszünkbe vési, hogy nehezebb, hitet próbáló időkre is fel kell készülnünk. Az idők végén Jézus vissza fog jönni, teljes hatalmában és dicsőségében. Advent figyelmeztet, hogy egyre közelebb kerülünk az ítélet napjához. Megriadnunk ettől nem kell, hanem ébernek kell maradnunk. Az özönvíz előtt nemcsak az állatoknak, nem csupán Nőé családjának készült a menedék, hanem mindenkinek. Ha az embereket nem vakította volna el saját gonoszságuk, felismerték volna ők is a kegyelem „ordító” jelét: a bárkát a sivatagban.

Szerda (december 21.) *De az angyal így szólt hozzá: Ne félj, Zakariás, meghallgatásra talált a te könyörgésed...* Lk 1,13 (Zsolt 34,5; Jel 3,7–13; Ézs 33,17–24) Micsoda ellentmondás van Zakariás magatartásában! Kitartóan Istenhez könyörög, de amikor az imái meghallgatásának ékes bizonyítékaként megjelenik előtte az Úr küldötte, ő bizony megretten. Mai igeversünk ezért is kezdődik a „de” szócskával, merthogy az angyal kénytelen

először megnyugtani őt. Ám Zakariás utána sem hitte el az angyal által tolmácsolt jó hírt... Isten válaszol az imádságunkra, de mi, pesszimista követői meglepődünk, hogy tényleg meg tudja adni, amit kérünk. Ne féljünk hinni abban, hogy a mi Urunk a könyörgéseinket meghallgató úr!

Csütörtök (december 22.) *Ti, Istent keresők, éledjen szívetek!* Zsolt 69,33b (Lk 1,40–41; Jel 22, [12–14]16–17.20–21; Ézs 35,1–10) Idén talán mindannyian szerényebb módon készülünk a karácsonyra. Legalábbis ami a fa alá kerülő ajándékokat illeti. A gyerekeket nem fosztjuk meg örömtől, de mi, felnőttek már mértékletesebben költünk egymásra. Gazdaságilag nehéz időszakot élünk át. Siránkozhatnánk ezen, ha a ma elénk kerülő igevers nem tárna elénk más utat. A zsoltár fölött ez a cím található: *Kesergés szenvedés idején.* A másféle, de szintén nehéz helyzetben levő szerző arra bátorít, hogy ne a bajainkra, hanem Istenre tekintsünk. Micsoda lehetőséget nyújt az idej karácsonyunk, hogy a figyelmünk ne az ünnepi köritésre, hanem a lényegre irányuljon, hogy valóban éledjen szívünk, és átélhessük a Megváltó közelségének örömeit!

Péntek (december 23.) *Mutasd meg hatalmadat, Uram! Mi pedig énekelünk, zsoltárt zengünk hatalmas tetteidről!* Zsolt 21,14 (1Tim 3,16; Ézs 7,10–14; Mt 1,1–17) Egyre többször találkozunk keresztény hitünket gúnyoló rajzokkal, írásokkal. Néhányan még a karácsonyt, Jézus születésére való emlékezésünket is olykor nevetség tárgyává igyekeznek tenni. Mindezt azért, mert Istent nem félik, hiszen Urunk hatalma rejtve van előlük. Lelkileg vakok. A ma elénk kerülő zsoltárvers írója azért könyörög, hogy Isten mutassa meg erejét a nép uralkodóján keresztül. Látásért imádkozik. Mi a legnagyobb királyt készülünk ünnepelni, aki hatalmát rejtve jött közénk, egy szegényes betlehemi jászolba. Látásunkat ugye semmi sem zavarja?

Szombat (december 24.) *Békét hirdet a népeknek...* Zak 9,10b (Lk 2,14; Lk 2,1–20; Gal 4,4–7; Mt 1,18–25) Ezen a karácsonyon is fegyverropogás mellett, félelmek közt kell ünnepelnie sok embernek. A ma elénk kerülő ígét félreértjük, ha a földi békére, az emberek egymással való kiengesztelődésére vonatkoztatjuk. A próféta arról szól, hogy a Megváltó eljövetelel mindezeknek az előzménye és a feltétele teljesedett be: Isten békélt meg velünk. Egy új korszak köszöntött ránk: a Teremtő nem haragszik többé a vele szembe fordult teremtményre, az emberre. De éppen ezért, az ő példáját követve bízza ránk a békéltetés szolgálatát.

■ B. PINTÉR MÁRTA

SZENTESTE – JEL 22,16–17

Szentesti angyalunk

Maximális gondoskodás. Jézus Krisztus szenteste is ugyanazon munkálkodik, mint bármikor máskor. Nincs különleges, egyedi program. Nincs speciális, ünnepi díszkivilágítás. Nincs vásári hangulat. Nincs kiemelkedő teljesítmény. Nincs hatalmasnak kikiáltható szenzáció sem. Születésének ünnepnapján sem tesz mást Jézus, mint azt, amit egész földi élete során megvalósított, beteljesített és elvégzett: gondoskodik az emberekről. Számunkra is lehetővé teszi, hogy ne legyünk ma egyedül, társtanul és elhagyottan: elküldi hozzánk angyalát. A legnagyobb gondoskodást kínálja fel. Élünk-e vele?

”

este a kudarcok és a bukások is, kisebbnek a sikerek és az eredmények. Szeretnénk számonkérni ezt valakin. De legalább egy jó erős dohogásig, zsörtölődésig és amolyan lelki morgolódásig biztosan eljutunk az ünnepi estén. Így azonban egyedül maradunk.

Fájdalmas az is, ami a környezetünkben és a világunkban napjainkban zajlik. A miértek sorozatát indíthatjuk el nagyon gyorsan és sokféle irányba. Mindezek mögött ott rejtőzik bennünk a félelem, a aggodás és a nyugtalanság: mi lesz így a jövőnkkel, a holnappal és a végső nagy célokkal? Ki segíthet rajtunk? Ki mentheti meg a teremtett világot? Ki adhat békét és új kezdetet oda, ahol mindent összetört, kiirtott és elpusztított a háború borzalma épp ebben az esztendőben?

Lehetetlennek látszik a küldetés, hogy valaki a világunkba és személyesen nekünk is erőt, bátorságot és reménységet hozzon. A töprengésben is magányosak maradunk.

Szabadító angyal. Az angyalunk azonban nyugodtan és töretlenül közeledik. Megérkezik, mellénk áll, és elkezd tanítani nekünk a Megváltóról szóló tananyag egyik legszebb mondatát: „*Én vagyok Dávid gyökere és új hajtása, a fényes hajnalcsillag.*”

Ünnepre előkészített, meghitt otthonainkban, ünneplőkkel megtelt templomainkban, de megnehezedett levegőjű, sok indulattal és ellenségeskedéssel mérgezett világunkban is szól a megmentő és a legnagyobb távlatra szemet nyitó angyali üzenet. Szenteste sem passzivitásra, hanem aktivitásra indít az angyal jelenléte és igehirdetése. Az élet vizének forrásához nyílik meg az út Krisztus születésének napján. Mindenkinek szól, kizárás és megkülönböztetés nélkül a legrövidebb meghívás: „*Jöjj!*” A mi dolgunk pedig semmi más, mint a rezonancia. Ennek a szabadító szónak a tovább zengése: „*Aki csak hallja, az is mondja: Jöjj! Aki szomjazik, jöjjön! Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen!*”

Fogadjuk el ezt a meghívást, és legyen bátorságunk belépni ebbe a kórusba! Szentesti angyalunk látogatása óta tudhatjuk, hogy most már a soha ki nem apadó, a mindenre elegendő vizet nyújtó forrásból mi is meríthetünk, bármi is érjen minket.

■ SZABÓ LAJOS

Imádkozzunk! *Urunk! Köszönjük, hogy ma is küldöd hozzánk angyalodat. Hálát adunk, hogy születéseddal új kezdet ajándéka éri el az életünket. Segíts minket, hogy békességteremtő, szeretetet sugárzó és örömet szerző szentesti követeid lehessünk mi is. Angyalaid vigyázzanak ránk ma is, hogy el ne essünk, vagy el ne tévedjünk a földi utakon, ünnepi órákban vagy hétköznapi percekben. Ámen.*

GAUDENZIO FERRARI: GABRIEL ANGYAL ÜDVÖZLETE (1508-1509)

Az angyali kommunikáció mindig hibátlan. Tiszta és tökéletes. Tömör és lényegre törő. Mindegyikünk mellé odaáll, és beszélgetést kezdeményez a Jézus által küldött, kedves, szentesti angyalunk. Álljunk szóba vele mi is bátran! Senki sem marad magában, ha észreveszi őt, és közel engedi az életéhez.

Szenteste gondjai. Rengeteg bennünk az elégedetlenség és a panasz. Lehet, hogy pont a sértődöttség igyekszik megakadályozni azt, hogy egy spontán mozdulattal kinyissuk életünk kapuját az angyalunk előtt. Fájnak megint a régi sebek, vagy épp nagyon is frissek a sérüléseink. Sikertelenségek és vereségek is gyorsabban eszünkbe jutnak most, mint máskor.

Ezen az estén minden évben feltörhet belőlünk az az érzés, hogy mi egészen másképpen képzeltük el a dolgainkat, mint ahogyan megvalósultak az életünkben. Nagyobbaknak tűnnek ma

KARÁCSONY ÜNNEPE – RÓM 5,18-21

Újratöltve

Ádámok adventje. Korlátozott hozzáférés! – kicsit értetlenkedve és neheztelve, kicsit idegesen és kirekesztve érezzük magunkat az üzenet láttán. Különösen karácsonykor, amikor ráérnénk egy kicsit mással is foglalkozni. A máskor – természetesen – korlátozott időkeret, pénzkorlát, családi együttlét helyett végre jöhetne az igazi élmény, az ünnepi fények és ízek, a rég nem látott filmek, játékok és lazítás a felfűtött nappaliban. Még egy kis hozzáadott érték is a templomban. Áramolhatna korlátlanul az információ és a komfortra épülő romantika.

És akkor jön ez az irritáló üzenet! Hogy képzelik? Miféle szolgáltatás ez?!

Az Ádámok világa megint akadozik... A baljóslatú koronavírus után, amely évekig átfertőzte az embervilágot, mást terveztünk: fellendülést, haladást, Disney-álmot a szépségek és szörnyetegek mesés egymásra találásával... Ehelyett tél van, elakadó források az energiához, a szükséges pénzekhez, a megtervezett jövőhöz. És háború. Ez a múlt század! Nem is: a középkor! Sőt őskori állapotok!

Pedig helyben vagyunk. Megint. A világ átfertőzött, és az is marad. Nemcsak a vírussal, hanem az Ádámokban – emberekben – felszaporodó kór- és károkozók. A nagyvilág szörnyetegeinek egymás elleni harcában is ezt látjuk, hiszen nem a szépség és a jószág iránti lelkesedés hajtja őket. És ezt látjuk a korlátozott realitásokban is, mert a szívünk mélyén mindig is tudtuk, hogy a vég nélküli haladás hazugság. Modern narkotikum. Meg a jólét is törékeny. Különösen a rendelkezésünkre álló korlátozott időben. Barátkozunk annak a felismerésével, amit az előző generációkban még úgy mertek nevezni: a bűn uralma és hatalma. Szaporodik a vétek, és megoldás után kiált. A nagyvilágban, az élettereinkben, a szívünkben. Ez az advent sohasem hangulati elem, hanem a reménység sóhajtása.

Ádámok karácsonya. És akkor eljött, hogy hozzon békét, életet! Ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem. Az egynek az igazsága és az egynek az engedelmsége visszajára fordítja a bűn önkényuralmát a kegyelem beköszöntő uralmával. A vétek átfertőz, a kegyelem viszont kiárad. Nem lappang, hanem virul, nem alattomban beférkőzik, hanem magával ragadóan átítat és átjár.

Ez a legnagyobb innováció, amely valaha megtörtént a földön. A világ és az emberiség Teremtője maga avatkozik be a hiányzó források és hozzáférések égető, pusztító problémájának megoldására. A karácsony Jézus Krisztus hozzáadása az emberiség történetéhez és gyötrelmes világához. Nélküle

”

hiányérzet, hiánygazdálkodás és hiányválság uralkodik – vele alternatív erőforrások tárulnak fel az ember, az emberiség számára. A régi életmód szerint a vétek, az elmúlás, az erőszak, az engedetlenség és a pusztítás után a megmaradt megtépzott lehetőségek újraservezésével számolhatunk csupán, Jézus Krisztus hatalmának a megjelenésével viszont üdvösséges újratöltés kezdődik a világban.

Ez az újratöltés a karácsony legnagyobb – ha nem az egyetlen! – ajándéka. De ez az ajándék az erejével és

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓGRAFIKA: BALLA MÁRIA

a nagyságával nem fér bele a megfertőzött életek és meggyengült szívek gyenge falú tárolótartályaiba, ahogyan meghaladja a személytelen vallásos romantika, a fogyasztói elégedettség vagy a világpolitika lehetőségeit is. Váltás, személyes innováció nélkül – amelyet nevezhetünk megtérésnek és elköteleződésnek is – nem vagyunk kompatibilisek a kegyelem uralmával, az örök élettel, az Isten szeretetével. Maradunk a korlátozott hozzáférés reménytelenségében.

Próbáljuk meg újra! Kezdődjön az újratöltés!

■ KORÁNYI ANDRÁS

Imádkozzunk! *Hálát adunk neked, mennyei Atyánk, minden nekünk adott ajándékodért – legyenek azok nagyok vagy kicsik, maradandók vagy mulandók, feloldozók vagy küzdelmesek, személyesek vagy az egész világgal együtt megélhetőek. De mindenk felett köszönjük a mi Urunkat, Jézus Krisztust – és a vele érkező igazságot, kegyelmet, üdvösséget, földi és örök életet. Hála neked kimondhatatlan jószágodért! Ámen.*

ORATIO OECUMENICA

Karácsony ünnepe

Mindenható Isten, mennyei Atyánk! Áldunk és magasztalunk azért, mert te vagy a szeretet forrása. Hálas szívvel és gyermeki bizalommal imádkozunk most hozzád.

Köszönjük az élet ajándékát és a családjunkat. Hálat adunk azokért, akik szeretnek bennünket, és akiket szerethetünk. Adj türelmet most különösen is azokhoz, akikkel nehezen értünk szót! Bocsáss meg, amiért sokszor közönyösek vagyunk egymás iránt. Segíts, hogy felismerjük, hogyan lehetnek szavaink és tetteink szereteteink javára. Áldj meg minket!

Köszönjük a hit ajándékát és az egyház közösségét. Hálat adunk azért, hogy kicsik és nagyok egyaránt otthonra lelhetnek gyülekezetünkben. Add, hogy hiteles legyen szolgálatunk minden ember felé. Bocsásd meg, hogy sokszor eltávolodunk tőled és egymástól. Segíts, hogy igéd olvasása és hallgatása által növekedjünk a hitben. Áldj meg minket!

Köszönjük karácsony ünnepét és az Úr Jézus születését. Hálat adunk azért, hogy emberré lettél szent Fiad által. Tedd nyitottá szívünket az evangélium befogadására! Bocsásd meg, hogy könnyen elfeledkezünk a lényegről, inkább a hangulat, az ajándékok, az ételek érdekelnek. Segíts, hogy valódi ünnepünk lehessen ma, amikor a Megváltó Krisztus van a középpontban. Áldj meg minket!

Köszönjük a mai ige üzenetét és azt, hogy ami egykor az ember bűne miatt elromlott, azt te helyrehozod Jézus Krisztus, a mi Üdvözítőnk által. Áraszd ránk kegyelmedet!

Imádkozunk a nehéz helyzetben lévőkéért. Add, hogy észrevegyük a környezetünkben azt, aki ma egyedül van, és munkáld ki bennünk az önzetlen szeretet cselekedeteit! Légy velünk!

Urunk, tiéd minden hatalom mennyen és földön, mégis lehajolsz hozzánk, és törödsz velünk. Irgalmas szeretetedben bízva kérünk, hallgasd meg imádságunkat. Ámen.

Evangelikus gyökerű vadvirág

Petőfi diákéveiről nyílt kiállítás az evangélikus múzeumban

A mi Sándorunk – Petőfi az evangélikus oktatás útvesztőiben címmel november 30-án nyílt meg a budapesti Evangélikus Országos Múzeum új időszak kiállítása. A tárlat a kétszáz éve született, evangélikus kötődésű, folyton kereső, mindig újrakezdő, akkor még Petrovics Sándor nevet viselő lánglelkű deákot állítja középpontba. A kiállításon a bemutatott tárgyak és digitális alkalmazások révén a látogatók bejárhatják azt az utat, amelyet az ifjú Sándor járt be, a szabadulósobát kipróbálva pedig – a kurátorokat idézve – ők is „lelécelhetnek a líceumból”.

Petőfi korában éppen a múzeum épülete adott otthont a pesti evangélikus gimnáziumnak – tudható meg a kiállítás ismertetőszövegéből. Konfirmációja a szomszédos templomban volt. Kapcsolata az evangélikus egyházzal leginkább családján és iskoláin keresztül ragadható meg. Az evangélikus gyűjtemény számos „Petőfi-relikviát” őriz, köztük a költő első fennmaradt verskéziratát, A hűtelenhez-t. Az egykor a selmeci líceum irodalmi önképzőkörenek „érdemkönyvébe” bejegyzett verset Balogh Barnabás, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium tanulója el is szavalta a megnyitón.

Margócsy István irodalomtörténész sok érdekes irodalom- és kultúrtörténeti adalékot tett hozzá a beszédes tárgyakhoz. Leszögezte, hogy Petőfinek a valláshoz és egyházhoz való viszonya nehéz kérdés, mivel az egyházi rituálékat nem vette lelkileg komolyan. Alapos és részletes bibliaismerete ellenben költészetében is megmutatkozik, és ez sok esetben – magas szintű nyelvtudása mellett – kortársainak is meglepetés volt. Saját vallásosságáról művei alapján azt mondhatjuk, hogy a szabadságra tekint isteneként, és a legfőbb jónak a természetet tartja. Saját költői szerepéről is „vallásosan” gondolkodik: költői elhívása és megjövendölt halála egyenesen Krisztuséhoz hasonló, amely önmagában is ígéret. Petőfi – mint „a természet vadvirága” – az

életműve alapján mintegy „a költészet vallásában” hitt.

Az eseményen Csörsz Rumen István régizene-kutató és -előadó több Petőfi-verset is megénekel, köztük a kiállítás tematikájára rimelő *Deákpályám* címűt. Az alkalom zárásaként Petőfi egykori iskoláinak mai diákjai bemutathatták a

FOTÓ: TORDAI RÓBERT

kiállítás apropóján kisfilmek formájában született műveiket arról, mit jelent számukra Petőfi neve, hagyománya és kultusza. Az aszódi, a bonyhádi, a kiskőrösi és a Deák téri gimnázium, valamint a kecskeméti gyülekezet ifjúsága készült digitális pályamunkával, amelyeket a múzeum honlapján (eom.lutheran.hu) meg lehet tekinteni, ahogyan a kiállítást is, egészen jövő május 31-ig. Az ünnepélyes megnyitó házigazdája az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója, Lackner Pál volt.

■ – K. A. –

KARÁCSONY 2. NAPJA – IJN 4,9–16A

Tökéletes ajándékozás

„És te mit kapsz karácsonyra?” Alighanem így hangzik az egyik leggyakoribb kérdés ezekben a napokban, különösen akkor, ha gyerekek is jelen vannak. A felsorolás hossza és minősége nagyban befolyásolja a beszélgetés folytatásának hangulatát.

képeket viszontagságosabb karácsony ajándékai között is szép számmal fordulhattak elő az utazásra, pihenésre használható, közös kalandokra beváltható kuponok, utalványok. A perc ugyan múló, de az élmény hosszú távra nyomot hagy az emlékekben, s közben nem halmozódik az értéküket hamar elvesztő tárgyakból képződő haszontalan kupac sem. Így is lehet ajándékozni, de tulajdonképpen itt is kérdés, hogy valódi értéket vagy látszatot kap-e valaki...

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ANDREW TE / UNSPLASH.COM

Összegzés. Az ünnep második napján az ember már elkezdi összegezni. Mit kaptunk az idei karácsonyon? Mivel is lettünk igazán gazdagabbak, többek idén? Egy ilyen ijesztően kiszámíthatatlan év végén mi az, ami a karácsonyunkban megajándékozottá tudott minket tenni? Nyugalom, bátorság, békesség, pihenés, öröm, fellélegzés, csend. De ha mindez megvan, akkor is csak annak összefüggésében lehet teljes, ami az ünnep valódi ajándéka: Isten irántunk való hatalmas szeretete.

Nincs ugyanis annál nagyobb elképzelhető szeretet, mint amelyet Isten ajándékol adott nekünk: egyszerűen Fiát küldte el a világba, hogy éljünk ő általa. Minden emberi gyengeségünk, egész éves botladozásunk és bukásaink fájdalmai oldódnak fel az ünnepben, ha meg tudjuk érezni, hogy nem egy kicsi gyermek, hanem a minket a biztos halálból kimentő Messiás születésén örvendezhetünk.

Továbbajándékozás. Az Úristen még annál is többet és személyesebbet adott nekünk, mint ha élményt ajándékoznánk egymásnak. És nem is csak karácsonyra vagy egyszeri alkalomra szól ez az ajándék, hanem örökre. El nem múló érték ez. Ráadásul olyasvalami, amit azonnal tovább is adhatunk – nem azért, mert nincs rá szükségünk, hanem azért, mert igazán így maradhat meg a miénk is. Isten szeretetét ajándékol kapva tartozunk is azzal, hogy ezt másoknak is átadjuk. Mi csoda gazdag ünnep lehet így ebből!

Nem csoda, hogy így megy ez jó ideje: környezetünk, különösen az üzleti világot működtető reklámok szünet nélkül hangsúlyoznak számunkra egy értékrendet. Ebben az értékrendben igen magasan van pozicionálva a vagyon, a látványosság, a hatalom, a siker, különösen az a siker, amikor az ember azt is érzi közben, hogy másokkal szemben ő járt jól. Egy akciósan szerzett értékes műszaki cikk, egy önmagában is nagy értéket képviselő ékszer például tökéletesen megfelel az ilyen elvárásoknak. Így ha valaki ezekkel büszkélkedhet, említve a karácsonyi ajándékok sorában, bizonyára sok elismerést kap.

Azok között, akik ettől az anyagias világtól megcsömöröltek, ezért is kezdett elterjedni, hogy tárgyak helyett inkább élményeket adjanak ajándékba. Még az ideik, az elmúlt évekhez

Te mit kapsz karácsonyra, testvérem? Szeretetet Istentől. És jó, ha magad is ezt ajándékoztad tovább. Isten ígérete, hogy ha ezáltal bizonyosságot teszünk arról, hogy ismerjük az ő szeretetét, akkor ő is bennünk marad. Olyan ajándék ez, melyet most egy újabb éven át bontogathatunk és forgathatunk, mindig gazdagít majd, és új oldalát mutatja. Érték is, élmény is, valódi is.

■ PELIKÁN ANDRÁS

Imádkozzunk! *Hálát adunk neked, Istenünk, hogy szereteted nem ismer határokat. Egyszerűen Fiadat a világ üdvözítőjéül küldted. Ő a legnagyobb ajándék, általa gazdagodunk, általa élünk. Adj erőt a tőled kapott szeretetet tovább sugározni. Mutasd meg jelenlétedet életünkben, örök irgalmad által. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 25.) *Istent soha senki sem látta: az egyszülött Isten, aki az Atya kebelén van, az jelentette ki őt.* Jn 1,18 (Józs 24,23; Jn 1,1–5.9–14[16–18]; Tit 3,4–7; Mt 2,1–12) Istent, mennyei Atyámat ma a karácsonyi „Megszületett” mutatja be, és hozza közel hozzánk. Az ő kisdedsége, későbbi élete, szavai és keresztre vezető útja együtt segítenek minket Isten természetének, irántunk való érzéseinek és jóakarátának a megismerésében. Az anyja karjaiban nyugvó csecsemő képe, Mária óvó, szerető ölelése s a kisdéd anyaölbe simulása talán a legszebb földi képe az Atya és az Atya keblére hajló Fiú bensőséges kapcsolatának. Íme, az örök Létezők összébúvó szeretete! Íme, a szeretetteljessé! Mely minket is vonz, vár és hívogat – ha mint gyermek, olyan a lelkünk.

Hétfő (december 26.) *[A pásztorok] elmentek tehát sietve, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő kisgyermeket. Amikor meglátták őt, elmondták mindazt, amit erről a kisgyermekről az angyalok hirdettek.* Lk 2,16–17 (1Kir 8,66; Mt 10,16–22; ApCsel 6,8–15; 7,[1–54]55–60; Mt 2,13–23) A pásztoroknak nem volt jó hírük, a társadalom legalsó rétegéhez tartoztak, mégis elsőként szereztek tudomást az Üdvözítő születéséről. Azok is ők voltak, akik először megláthatták őt a jászolban. Siettek, hajtották őket a vágy, hogy mielőbb találkozhassanak azzal, aki miatt megnyílt az ég, s dalra fakadt seregnyi angyal. A mennyei szózatba vetett, kétség nélküli hit, a mielőbbi látni akarás egyszerre izgatott és ünnepi lelkiállapot, a jó hír azonnali megosztása – a pásztoroktól, e szegény gazdagoktól ma ezt tanulhatjuk.

Kedd (december 27.) *Legyetek tehát türelemmel, testvéreim, az Úr eljöveteleig. Íme, a földművelő várja a föld drága gyümölcsét, és türelmesen várja, amíg az korai és késői esőt kap.* Jak 5,7 (Jer 31,28; Jn 21,20–24; Mt 3,1–12) A földművelés, a zöldség- és gyümölcsstermesztés, a jelenlegi tél nyugodt bizakodásra és türelemre tanít. Tesszük, ami rajtunk múlik, a többit elengedjük, az időre és Istenre bízunk. Bár tudnánk mindig így kívánni, siettetés és kapkodás nélkül, amíg a kérdéseinkre kapott válaszok, a nehézségeink megoldásai, az erőfeszítéseink eredményei drága gyümölcsökként megérkeznek hozzánk; amíg az Úr, az isteni cselekvés, a szabadulás, az üdvösség kegyelmesen megérkezik hozzánk!

Szerda (december 28.) *Miért csüggedsz el, lelkem, miért háborgsz bennem? Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki, szabadító Istenemnek!* Zsolt 42,12 (2Kor 3,12; Mt 2,13–18; Mt 3,13–17) Saját magával folytat párbeszédet, önnön lelkét szólólgatja

a válságban lévő, megbántott, elcsüggedt és felindult zsoldos. Aztán mintha ezt mondaná magának: ebből elég, ne panaszkodj, ne keseregj, ne a jajra-bajra, a láthatókra figyelj, lelkem, hanem a megoldást, a borúra a derűt biztosan elhozó Istenre! Bízzál, minden jó lesz, Isten munkálkodik! – biztatja magát. Akarjunk mi is így, a kimondott pozitív, Istent hittel áldó és dicséző szavainkkal áldást és azáltal hatalmas isteni cselekvő erőt áramoltatni a magunk és a ránk bízottak életébe! Azért, hogy jól s jó irányba, az üdvösség felé haladjunk.

Csütörtök (december 29.) *Krisztus Jézus [...] nem lett „igen”-né is, meg „nem”-mé is, hanem az „igen” valósult meg őbenne.* 2Kor 1,19 (4Móz 23,19b; 1Jn 4,12–16a; Mt 4,1–11) Az emberré lett Fiúban Isten – mint vőlegény a menyasszonyának az oltár előtt – egyértelmű igent mondott rám, rád és az egész emberiség sorsára: „Szeretem.” Hiába azonban az egyik fél komoly elköteleződési szándéka s részéről a boldog és beteljesült közös élet ígérete, ha a másik azt nem akarja, elutasítja. Mi mondjuk ki ma is és mindennap: „Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged.” (Jn 21,17)

Péntek (december 30.) *Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat! De a hetedik nap a te Istenednek, az Úrnak nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon... 2Móz 20,9–10 (Mk 2,27; Ézs 63,7–14; Mt 4,12–17) A hetedik nap a pihenés és az öröendezés napja. Amikor nem dolgozunk, hanem eszünk-iszunk, és szép ruhában áldjuk a mindenség Alkotóját és az ő egyszülött, értünk meghalt és feltámadt Fiát. Tudjuk ugyanakkor azt, hogy a szükség, az életveszély háttérbe szoríthatja az ünnepnapjaink ilyenén megszentelését. Minden más esetben fontos emlékeztetni magunkat arra, hogy a hetedik nap: minket szolgál. Lényünk igényli a szabadidőt, a lazítást, az Istenre gondolást. Az Isten dicséretének is dedikált nyugalomnapokból erő meríthető. Élünk vele ezen a hétvégén is!*

Szombat (december 31.) *Így szól az Úr: Házam mellett táborozok, hogy megvédjem... Zak 9,8 (Róm 8,31b–32; Mt 13,24–30; Róm 8,31b–39; Zsolt 121) Óév estéjén, számvetéseink, vissza- és előretekintésünk óráiban különösen is jó és bátorító hallani azt, ahogyan a mi erős és hatalmas Istenünk arról biztosít minket, hogy oltalmában tudhatjuk az életünket. Táborba száll velünk. Figyel ránk. Megsegít. Nagy jóssággal pásztorol minket. Ne féljünk hát, nézzünk bizakodva, nevetve a holnap elé!*

■ MAGYARKUTI TÓTH KATALIN

Velem van Istenem – Kárpátalján is

„Mindig velem, Uram, mindig velem, / Még ha nem láthat is gyarló szemem. / Azért ez énekem: Velem van Istenem, / Velem van Istenem, mindig velem.” (Református énekeskönyv, 799) Amikor nem volt szabad a magyar himnuszt énekelni, ez az ének volt a „kárpátaljai himnusz”. Most is énekeljük a kisdobronyi temetőben, a „málenkij robot” áldozatainak emlékművénel. Sokat szenvedett az ottani magyarság a 20. században.

Hosszú idő után szolgálhattam újra kárpátaljai testvéreink között. Az elmúlt években a megélhetési nehézségek miatt sokan vállaltak külföldön munkát. Ennek következtében a családok egy része szét-töredezett. Majd jött a járvány, pusztított az aszály, és kitört a háború.

Az élet sok tekintetben nem a megszokott mederben folyik. Például vasárnap az istentiszteletre érkezve egy gyülekezeti tag bejelentette, hogy reggel nyolc órakor meghalt valaki a családjában. Röviden megbeszélték a lelkésszel, hogy délután kettőkor már el is temetik. A járvány óta néhány órával a halál után el kell temetni a halottakat. A különleges körülmények átírják az évszázados szokásokat, még a szeretteiktől való búcsúzás hagyományos menetét is.

A különösebb politikai viharok nélküli, csendesebb évek után most újra bajok vannak. Mindennaposak az áramszünetek. A szószékre zseblámpát kellett magammal vinni, hogy áramszünet esetén is fel tudjam olvasni az igét. Az oktatási intézmények csak akkor működhetnek, ha óvóhelyeket alakítanak ki. Megnéztem egy óvodában az erre a célra berendezett helyiséget. A gyerekek ott is játszanak; a falakon szép, vidám festmények... Ők nem is tudják, hogy óvóhelyen vannak. A nyugdíjak húszezer forintot érnek, ugyanakkor az árak megemelkedtek.

A magyar állam sokféle módon segíti a kárpátaljai magyarokat. A helyiek is összefognak. Például a kisdobronyi református gyülekezet asszonyai hetente háromszor főznek ebédet, amit ötven házhoz ki is szállítanak. A hozzávalókat részben a maguk által megtermelt zöldségek teszik ki. A tisztaágteleki esti evangelizáció végén a lelkész láthatósági mellényt osztott a templomból hazaindulóknak. Közvilágítás nincs, ezért a mellény életet menthet.

1990-ben jártam először Kárpátalján, az utolsó évben, amikor még a Szovjetunió része volt. Csak Záhonyánál lehetett a határon átutazni. Akkor sem volt közvilágítás.

Az első szabad években megnyíltak a különböző felekezeti bezárt templomok, a több száz fős ifjúsági konferenciákon sokan megtértek. (A kommunizmusban tizenhét év alatt tilos volt templomba járni.) Akkor húsz református lelkész szolgált, ma nyolcvan. Azóta három líceum és két gyermekotthon is működik.

Az evangélikus gyülekezeteket nem sikerült újraéleszteni. A hívek a református közösségekbe kapcsolódtak be. Rendszeresen küldjük és visszuk nekik is a *Híd* magazint, a bibliolvasó *Útmutatót* és más kiadványokat.

Ma újra sötét van az utcákon, az ott-honokban, templomokban. Kárpátalja nem a szívem „csücskében” van, hanem a közepén. Hiszem, hogy az Úr megőrzi és megáldja az ott élőket.

Az idézett énekből még egy versszak: „Bánat vagy félelem, kétség ha jó, / Hű karja átölel, oltalmaz ő. / Nappal s bús éjjelen az Úr mindig velem, / Az Úr mindig velem, mindig velem.”

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A szerző egyházunk országos missziói lelkésze.

„Megmelegedni és jóllakni”

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A Magyarországi Evangélikus Egyház karácsonyi adománygyűjtést hirdetett december 1–15. között a Kárpátalján élő rászorultak, valamint az oda, illetve Kelet-Magyarországra érkező menekültek támogatására.

A „Megmelegedni és jóllakni” mottóval meghirdetett gyűjtés megindításának idején Ukrajna számos területén, többek között Kárpátalján nem volt vagy akado-

zott az áramszolgáltatás, következésképp szivattyúk hiányában ivóvíz, illetve fűtés sem volt, sőt a határátkelőhelyek sem működtek folyamatosan. Az iskolákban,

óvodákban csak egy-egy nagyobb helyiséget igyekeztek befűteni.

A nehézségek éppúgy érintik a helyieket, mint azokat a menekülőket, akik az ország más területeiről érkeznek ebbe az országrészbe, vagy épp jönnek tovább hazánkba.

A gyűjtés során befolyt összeggel az adományozók ahhoz járultak hozzá, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház kétszáz paplant, száz termoszt, harminc hordozható gázsütőt, tíz darab negyvenliteres hőtartó edényt és száz reflektort vásároljon a rászorulóknak számára; az eszközöket a helyi segélyszervezetek és a nyíregyházi evangélikus szeretetszolgálatok helyszínen dolgozó munkatársai fogadják és juttatják célba. A perselypenz.lutheran.hu/ukrajna oldalon továbbra is lehet pénzádománnyal támogatni a rászorulókat.

Forrás: Magyarországi Evangélikus Egyház

Lelkesedéssel az elköteleződésért

A 2023. évi költségvetést is tárgyalta a zsinat

Az egyházi év végén Budapesten, az Üllői úti székház kápolnájában ülésezett a Magyarországi Evangélikus Egyház XI. Zsinata. A november 25–26-i ülészak legtöbb hozzászólást kiváltó napirendi pontja a 2023. évi költségvetésről folytatott vita volt. A zsinat tagjai az országos tisztségviselők jelentésein túl beszámolót hallhattak a konfirmáció és elköteleződés tematikus év előkészületeiről, a lelkésztanpótlás kérdéséről, az oktatási rendszer általános problémáiról, a formálódó diakóniai stratégiáról, valamint a gyülekezetplántálás eredményeiről.

A zsinat ezúttal is az igére figyelve, elcsendesedéssel kezdte meg munkáját. Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke Máté evangéliumából azt a részt idézte, amikor Jézus azzal a mondattal szólítja fel távozásra a Sátánt, hogy meg van írva: „Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” (Mt 4,10)

Az ülészak Hokker Zsolt eskütételével folytatódott; a budafoki lelkész a Lackner Pál lemondásával megüresedett helyet foglalta el. A nyugalmazott tábori püspök visszalépésével a teológiai bizottság elnöki posztja is betöltetlené vált, de utódját majd csak a következő ülészakon fogják megválasztani. Ezen túlmenően

személyi változások történtek az egyházi bíróság összetételében is. Mindegyik megbízatás a 2024-ben esedékes általános tisztújításig szól.

Az első ülésen kellett döntenie a zsinatnak a Nigériai és a Magyarországi Evangélikus Egyház közötti megállapodásról is. Fabiny Tamás elnök-püspök tájékoztatta a jelenlévőket, hogy amikor október második felében Pantí Filibus Musa nigériai érsek a Lutheránus Világszövetség elnökeként hazánkba látogatott, felvetette: örömmel erősítené meg a két egyház közti kapcsolatot. A tervezet ismeretében a zsinat úgy határozott, felhatalmazza az országos elnökséget a megállapodás aláírására.

El lehet felezni a keveset. A novemberi ülészakok hagyományosan az országos tisztségviselők éves jelentéseivel szoktak folytatódni. Pröhle Gergely országos felügyelő a jelentésében arra reflektált, hogy egyházunk milyen „fantasztikusan és szívmenengető módon” állt helyt az elmúlt évben. Hálaadással szólt a Szélrózsa ifjúsági találkozóról és az evangélikus presbiterok országos találkozójáról. Jelentésének végén a 2024-ben esedékes általános tisztújításra irányította a zsinati tagok figyelmét, hangsúlyozva, hogy az alkalmas jelöltek felkutatásának, „kinevelésének” már most meg kell kezdődnie.

„Az egyház jövője – a jövő egyháza” témakör Abaffy Zoltánnak, a zsinat nem lelkészi elnökének a beszámolójában is nyomatékosan megjelent, hiszen a kor kihívásainak csak az aktív, cselekvő, tevékeny egyház tud megfelelni.

Hafenschér Károly, a zsinat lelkészi elnöke a „talpon maradás, talpra állás, talpalás” hármasa kapcsán az éves jelentésében úgy fogalmazott, az előttünk álló küzdelmes évek kérdése az, hogy – gyermekeink, unokáink érdekében is – tudunk-e példát mutatni a környezet védelme és az energiatakarékosság terén, illetve tudunk-e másokról gondoskodni, egyfajta személyes diakóniát végezni, mert „ha van egy kevesünk, azt mindig el lehet felezni”.

Fabiny Tamás elnök-püspök a Collins English Dictionary elnevezésű szótár által az év szavának választott permakrizis kifejezés kapcsán a jelentésében arról szólt, hogy az egymást követő válságok a nehézségek mellett lehetőségeket is rejtenek. A szolidaritás tanulása, a józan mérlegelés választása, az elég etikájának elsajátítása, a lemondani tudás megvalósítása, a fogyasztás mérséklése mind ilyen eredmények lehetnek.

A zsinat mind a négy egyházvezető jelentését, illetve a különféle országos tisztségviselők éves beszámolóit is elfogadta. ►

Energetikai fejlesztések: szabad az út.

A Magyarországi Evangélikus Egyház 2023. évi költségvetésének tárgyalását Csorba Gábor vezette fel. Az országos iroda gazdasági osztályának vezetője külön is felhívta a zsinat figyelmét néhány kiemelt szempontra, illetve az új költségvetési sorokra.

Az új tételek legjelentősebbike az energetikai fejlesztések támogatására elkülönített ötszázmillió forint. Ugyanerre a célra további kétszázötvenmillió forintot visszatérítendő támogatásként terveztek be a költségvetésbe. Ezt a keretet részben úgy kívánják fedezni, hogy az egyházmegyék a korábbi százharmincötmillió forint helyett ötvennégymillió forintot kapnak az egyházközi felújítások, beruházások támogatására.

FOTÓK: SZABÓ DÁVID KÁROLY

A költségvetés vitájában a legnagyobb indulatokat az előterjesztés ezen pontja váltotta ki. A beérkező módosító javaslat – amely köztes megoldásként azt fogalmazta meg, hogy az egyházmegyék jövőre is ugyanolyan mértékű támogatást kapjanak erre a célra, mint kaptak ebben az évben, de ennek nyolcvan százalékát csak energetikai célú beruházásokra fordíthassák – azonban nem kapta meg az elfogadásához szükséges többséget.

Ugyancsak több reflexió érkezett az előterjesztés azon pontjához, mely a következő évre a kötelező offertóriumok szüneteltetését javasolta. Aradi András esperes, a zsinat lelkészi alelnöke még az ülészakot megelőzően eljuttatta a tes-

tülethez a Tolna-Baranyai Egyházmegye közgyűlésének határozatát, amely arra kéri a zsinatot, hogy ne függesse fel a kötelező offertóriumok meghirdetését. Indoklásként a határozat úgy fogalmaz: egyházunk Jézustól tanult alapgondolata az egymáson való segítség gyakorlása. A zsinati tagok hozzászólásaikban egyetértésüket fejezték ki, kiemelve a szolidaritás, a másokért való létezés értékeit. A beadványt végül – hat tartózkodás mellett – befogadta a zsinat.

A 2023. évi költségvetésről szóló törvényt – amely a bevételi összeget közel harmincnyolcmilliárd, a kiadási összeget több mint negyvenmilliárd-hatszázmillió forintban állapítja meg – végül negyvenöt „igen” szavazattal, három „nem” és három tartózkodás mellett fogadta el a zsinat.

Szükség van a lelkesedésre. A konfirmáció és elköteleződés tematikus év előkészítéséről Pángyánszky Ágnes, az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusa, a tartalmi háttér kidolgozásáért felelős munkacsoport vezetője és Szidoly Roland lelkész, a tematikus év gyakorlati megvalósításával megbízott gyülekezeti és missziói osztály gyermek- és ifjúságmunkaág-vezetője tájékoztatta a zsinatot. Elhangzott, milyen kiadványokat, szakmai konferenciákat és továbbképzéseket, médiamegjelenéseket, illetve közösségi alkalmakat terveznek 2023-ra. Utóbbiak tekintetében megyei és regionális, egy-, illetve többnapos programokkal, országos táborral és találkozóval is

számolnak. A tematikus év finanszírozására elkülönített összeg több mint felét erre a célra kívánják fordítani.

A hozzászólók üdvözölték a koncepciót, azonban néhányan kétségüknek is hangot adtak. Felvetődött például, hogy miként lehet úgy ünnepelni a konfirmációt, hogy számos gyülekezetünkben jövőre éppen nem lesz konfirmáció. Mások súlytalannak érezték a fiatalok megszólítására tett törekvéseket, vagy épp hiányolták a felnőttkonfirmációra való utalást, illetve az azokhoz való odafordulást, akik nem evangélikus egyházközösségekben konfirmáltak ugyan, de közösségeink aktív, elkötelezett, akár egyházfenntartói hozzájárulást is fizető tagjai.

Az előterjesztők a hozzászólásokra reagálva hangsúlyozták, hogy a munkacsoport módszertani támogatást tud nyújtani a gyermek- és ifjúsági munkához, de annak sikere végső soron a fiatalok között mozgókon, a lelkészek, a hitoktatók, a gyülekezeti munkatársak lelkesedésén és kreativitásán múlik.

Oktatási rendszer: egységes fellépés.

A soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium sztrájkbizottsága a zsinat oktatási intézményi küldöttein keresztül beadványt juttatott el a zsinathoz. A pedagógusok ebben felsorolták az általuk tapasztalt legégetőbb problémákat, és kérték, hogy az egyház országos elnöksége kezdeményezzen érdemi párbeszédet a kormánnyal a sztrájkköveteléseik tekintetében. A beadványt ismertető Szűcs Gábor elmondta azt is, hogy a témával egyházunk nevelési és oktatási bizottsága is foglalkozott.

A hozzászólásokban elhangzott, hogy az ökumenikus püspöki tanács néhány héttel korábbi találkozásánál is felmerült ez a téma, és akkor az egyházvezetők abban maradtak, szakmai szinten kezdődjenek meg az egyeztetések a három legnagyobb történelmi felekezet között, hogy később egységesen léphessenek fel a szaktárca előtt.

Kondor Péter püspök a hozzászólásában azt emelte ki, hogy a zsinat egyaránt felelősséggel tartozik azok felé, akik aláírták a beadványt, és azok felé is, akik a követelések nem minden pontjával értenek egyet. Fabiny Tamás elnökpüspök is megerősítette: minden szinten tartózkodni kell attól, hogy feszültséget okozzanak, éket verjenek az eltérő állásponton lévő kollégák közé.

A zsinat végül egy tartózkodás mellett határozatban rögzítette, hogy az országos elnökség folytassa a megkezdett egyeztetéseket az oktatási intézmény-fenntartó egyházak vezetőivel és szakértőivel annak érdekében, hogy az egyházak együtt tegyenek javaslatot a kormányzatnak az oktatási rendszerben kialakult problémák megoldására.

Hogy meghallják a belső elhívást. A lelkészutánpótlás fejlesztésének szükségességéről ez év februári ülészakán hozott határozatot a zsinat. Ennek nyomán széles körű egyeztetések indultak el, és a legkülönbébb intézmények, illetve szolgálati területek bevonásával alakult meg a cselekvési terv kidolgozásával megbízott munkacsoport.

Az eddig elvégzett munkáról Krámer György országosiroda-igazgató adott tájékoztatást. A lelkészi szolgálatra való elhívás alapvetően Isten fennhatósága alá tartozik. Az egyház feladata ezért abban ragadható meg, hogy fiatalokat arra bátorítsa, kövessék ezt a belső elhívást. A munkacsoport továbbra is fontosnak tartja a másoddiplomás lelkészképzést, emellett pedig, külföldi mintára, az úgynevezett lektorképzés elindítását is megfontolandónak tartja.

Választásitörvény-módosítás. A választási törvény módosítása több ízben is napirenden volt az elmúlt évben, a novemberi ülészakon két pontról kellett még állást foglalnia a zsinatnak. Ezek egyike a távolléti ülések és a szavazások lebonyolításáról kíván rendelkezni, a másik pedig a lelkészválasztás egy speciális esetét próbálná célszerűbben kezelni. A módosításokat harminckilenc „igen” és négy „nem” szavazattal, két tartózkodás mellett fogadták el.

Ugyanehhez a napirendi ponthoz kapcsolódva egy nyilatkozat tervezetét is véleményezték a zsinati tagok. Az előterjesztők ugyanis fontosnak tartották, hogy – a közelgő tisztújításra készülve – az egyház nyilvánosságát is megszólítsák, és a választások előkészítésére, az alkalmas jelöltek időben történő felkutatására buzdítsanak. A hozzászólásokból az derült ki, hogy egy ilyen dokumentum kiadásáról nem feltétlenül a zsinatnak kell döntenie, így végül az előterjesztő az illetékes munkacsoport nevében visszavonta a határozattervezetet.

A plántálás hosszú távú befektetés.

A 2016 novemberében elindított gyülekezetplántálási programról évről évre helyzetjelentést tesz a zsinat előtt a program koordinálásával megbízott Gáncs Péter nyugalmazott püspök. Beszámolójában újra kiemelte: a gyülekezetplántálások esetében rendkívül lassú és hullámzó folyamatról van szó, és garancia sincs arra, hogy egy-egy területen biztosan beindul a növekedés. Így mostanra a budapesti Gazdagrét és Káposztásmegyer kikerült a programból. A többi területen (Szigetköz, a Velencei-tó térsége, Martonvásár, Pestszentimre, Soroksár, illetve Kerepes és Kistarcsa, valamint Pomáz és Budakalász) előrelépésről lehet számot adni.

Gáncs Péter megemlítette továbbá a nyíregyháza-kertvárosi gyülekezet részvételével zajló olcsvai plántálást, amely szorosan kapcsolódik a *Magyar falu*, illetve a *Felzárkózó települések programhoz*, az onnan érkező támogatás azonban jövő év tavaszán lejár, és döntést kell hozni, hogy az ottani munkát kívánja-e anyagilag is segíteni a Magyarországi Evangélikus Egyház.

Ehhez kapcsolódva a hozzászólások során Aradi András esperes, a zsinat lelkészi alelnöke emlékeztette a zsinatot, hogy ha továbbra is elköteleződik a gyülekezetplántálás mellett, akkor ehhez az anyagi fedezetről is gondoskodni kell. A következő ülészakok feladata lesz tehát annak rögzítése, hogy további hány évre biztosítanak erre forrást a költségvetésben.

Elapadt források, folytatódó munkák.

A zsinat utolsó ülészakán a Magyarország-kormány és a Magyarországi Evangélikus Egyház közötti megállapodás időarányos végrehajtásáról adott tájékoztatást Pröhle Gergely országos felügyelő és Krámer György országosiroda-igazgató. Mint elhangzott, március óta semmilyen forrás nem érkezett – mindazonáltal a kormányhatározat, illetve az annak alapján megkötött támogatási szerződések továbbra is érvényesek.

Az evangélikus kórház ügyében a kiviteli tervek elkészítésének közbeszerzési eljárása futott le, de a fennálló körülmények miatt a győztes tervező céggel csak feltételes szerződést tudott kötni az egyházzal. A szerződés többszöri meghosszabbítása után újabb hosszabbításra már nem volt mód, így az egyház minden szükséges dokumentumot megküldött a

hatóságoknak, és elszámolt az eddig erre a célra érkezett támogatással. Ez azt jelenti, hogy ha a jövőben mégis lenne forrás a kórházra, akkor előről kell kezdeni a folyamatot.

Az óvodafejlesztéseknél tizennégy intézmény megépítése, illetve bővítése szerepelt a tervekben. Most azonban az látható, hogy a megállapodásban rögzített költségkeret a jelenlegi árakkal számolva tíz intézményre elegendő. Az egyház már jelezte ezt az illetékes államtitkárságnak, és kérte, hogy ez az összeg korrigálható legyen oly módon, hogy az eredeti célt lehessen elérni.

A parókiák felújítása és a közösségi terek kialakítása terén annyival kedvezőbb a helyzet, hogy az e célokra szánt összegek már január-februárban megérkeztek, így a tervezett feladatokat el lehetett végezni. A piliscsabai templom – országos kiemelt projektként futó – építése is a tervek szerint halad, és várhatóan a következő év első hónapjaiban elkészül.

Kreatívan és aktívan szeretni. Az eddig említetteken túl a zsinati tagok tárgyalták az ülészakon a Zelenka Pál Evangélikus Szolidaritási Alapról szóló 2013. évi III. törvény módosítását, a zsinat ügyrendjéről szóló zsinati határozat módosításánál néhány fogalmi tisztázást tettek, illetve a távolléti ülések döntéshozatali rendjét is beépítették a szövegbe.

Az egyházi szolgálat külön területeiről szóló 2005. évi V. törvényben azt pontosították, hogy milyen feltételek mellett lehet munkaviszonyuk azoknak a hitoktatóknak, akiknek még nincs meg a hitoktatáshoz szükséges képesítésük. A zsinat továbbá meghallgatta Gregersen-Labossa György lelkészt; a diakóniai bizottság elnöke a beszámolójában a szeretetszolgálat átfogó kérdéseiről, a formálódó diakóniai stratégiáról osztott meg néhány gondolatot a jelenlévőkkel.

Hafenschner Károly lelkészi elnök a zárszavában utalt rá, hogy a zsinati tanács megvitatja majd, az energiaválságra tekintettel online formában tartásukra a következő alkalmat. Addig is arra biztatta a zsinati tagokat, hogy kreatívan és aktívan szeressék egyházukat, gyülekezeteiket, óvják a szolgálattelvéteket, kívánságként pedig azt fogalmazta meg, hogy békesség legyen bennünk és a világban.

■ VITÁLIS JUDIT

FOTO: NAGY TAMÁS / KANTORKONCERT.HU

Fények ünnepei

A magyarországi történelmi felekezetek kántorai és egyházzenei adtak hangversenyt a Minerva Produkciós Iroda szervezésében november 30-án este Budapesten, az Uránia Nemzeti Filmszínházban. Zsidó, római katolikus, református és evangélikus egyházzeneiek egy színpadon, egymást erősítve, egymást kiegészítve szerepelhettek.

Már önmagában az is különlegessé tette az alkalmat, hogy a liturgikus zene liturgikus szolgálathoz szokott előadókkal világi színpadon szólalt meg. De minden résztvevő úgy érezhette, hogy éneke mégsem szakad el eredeti feladatától, hanem – a többi felekezet egyházi zenéjével körülölelve – ünneplő közösséggé formálja az előadókat és a hallgatóságot. Az összetartozás érzése tette barátságossá ezt az estet.

A szervezők – élükön a koncert szerkesztésével megbízott Déri Balázs klasszika-filológus professzorral, egyházzeneiszettel – nem akarták egybemosni a két monoteista vallás „fényünnepeit”, a hanukát, illetve a karácsonyt. Más-más e két ünnep lényege, az azonban összeköti őket, hogy mindkettő épít a „sötétségből a fény felé” szimbólumrendszerre.

A hangverseny tehát két nagy részre tagozódott. Az ószövetségi szabadításvágy töltötte ki az elsőt. Itt jórészt zsidó énekeket, kórusműveket hallhattunk, a sötétben reményt éneklő hitvallásokat. Neves budapesti kántorok (Fekete László, Nógrádi Gergely, Zucker Immanuel, Rudas Dániel, Dési Tamás és a Dohány utcai zsinagóga Lázár Zsigmond által vezetett férfikórusa)

énekei mellett itt helyet kaphattak a reformátusság genfi zsolttárai, hiszen azokban is csak profetikus formában jelenik meg a keresztyén hitvallás. A Kálvin kórust Pálóczy Krisztina és Bódiss Tamás vezette.

Az est egyik műsorvezetője dr. Szécsi József vallásfilozófus, a Keresztyén-Zsidó Társaság főtársa volt. Ő mutatott rá arra, hogy a két téli ünnepet a fényszimbólumon túl más is összeköti, s ez a Messiásvárás. Maimonidész tizenhárom hitágazatának tizenkettedik hittételét idézte: „Én hiszem teljes hittel / a Messiás eljövetelet, / és ámbár késlekedik, / mindazonáltal várok rá mindennap, / hogy eljő.” Ezt szinte változtatás nélkül keresztyénként is vallhatjuk, azzal a többlettel, hogy mi már a Messiás visszajövetelét várhatjuk, és hisszük, hogy Jézusban már megjelent közöttünk a Szabadító.

A hangverseny második része nagy ívet rajzolt. Fejzetcímei: *Ádvent, a próféciák – Angyali üdvözet – Karácsony – Vízkereszt – Gyertyaszentelő*. Ebben a részben a római katolikus felekezetet a Weiner Leó Katolikus Zeneiskola és Zeneművészeti Szakgimnázium képviselte Csonka Szabina Babett vezetésével. A rendszeres liturgikus szolgálathoz szo-

kott iskolások szinte végig a színpadon voltak a „keresztyén félidő” másfél órájában, s változatos énekükkel kitűnően meghúzták azt a vezérfonalat, amelyhez a reformátusokkal mi, az Evangélikus Kántorképző Intézet tanárai kapcsolódni tudtunk. Schütz-tételekkel készültünk, amelyeket a könnyebb átélhetőség kedvéért Bálint Zsolt magyar fordításával adtunk elő. Énekesünk Hacknauer Bettina, Försönits András és Kiss Boldizsár, a hangszeres együttes tagjai Hoós Andrea, Beczner Barbara, Kesselyák Bence és Németh Sándor voltak.

Az *Angyali üdvözet* gondolatköréhez társult egy másik angyali szózat, amely Józsefhez szólt: „Ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát...” Heinrich Schütz háromszólamú énekegyüttesre írta e művét, amely drága ígérettel zárul: „...mert népét Ő megszabadítja majd minden bűnből.” A karácsonyi történet megidézésekor pedig sopránszólistánk énekelte el a pásztorokhoz intézett angyali üzenetet a *Karácsonyi történetből*, amelyhez *Glória* tétel gyanánt *A menny Urának tisztelet* korálunk feldolgozását társítottuk. A közös énekek egy részét és a két neves szólistát (Rajk Judit, Kéring László) Németh Sándor kísérte orgonán, nagy és megtisztelő feladatot vállalva magára.

A koncert végén a zsidó kántorokkal és a teljes közönséggel együtt énekelhettük azt az éneket, amely a magyar zsidókat és keresztyéneket összeköti: a „Szól a kakas már...” kezdetű népdalt.

■ BENCE GÁBOR

A szerző egyházzeneész, az Evangélikus Kántorképző Intézet igazgatója.

Gazdagon terített asztal

Tanulmánykötet az úrvacsoráról – nem csak a teológia felől közelítve

Huszonhat szerző huszonhét tanulmányát tartalmazza a Luther Kiadó december 1-jén bemutatott, *Ezt cselekedjétek! – Tanulmányok az úrvacsoráról* című könyve. A tartalmában és megjelenésében egyaránt sokszínű kötetről Budapesten, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának kápolnájában Galambos Ádám újságíró beszélgetett Érfalvy Livia irodalomtörténésszel, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium igazgatóhelyettesével, Kontsek Ildikó művészettörténésszel, az esztergomi Keresztény Múzeum igazgatójával és Fabiny Tamással, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökével.

Ezt cselekedjétek! – Tanulmányok az úrvacsoráról. Luther Kiadó, 2022. Kapható a kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.), illetve megvásárolható a webáruházában (lutherkiado.hu) is. Kedvezményes ára 6480 forint.

„A szerzők, mint tanítványok, ki-ki a maga módján, a maga karizmáival, talentumaival adta közre mindazt, amit az úrvacsora titkából megérthetett, megtanulhatott. Együtt tanuló közösséggé válhattunk, hiszen az úrvacsorai asztalt, az eukharisztia asztalát tanítványok veszik körül” – fogalmazott köszöntőjében Hafenscher Károly. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora, a Gyakorlati Teológia Tanszék vezetője felhívta a figyelmet a könyv sokszínűségére, arra, hogy a teológiai tárgyú dolgozatok mellett irodalmi és képzőművészeti elemzések által csodálkozhat rá az olvasó az úrvacsora gazdagságára.

Érfalvy Livia méltatta a könyv képanyagának igényességét. Mint mondta, rendkívül megérintette, hogy ennyi csodálatos képzőművészeti alkotásról, oltárképről, úrvacsorai kelyhekről készített fotó került a kötetbe. Ugyancsak kiemelte a könyv tudományos sokszínűségét, amely a teológiai, művészettörténeti, irodalmi megközelítésekéből, illetve a zenén és a filmen keresztül tárul az olvasó elé. „Nem gondoltam volna, hogy még ma is ennyiféle művészeti ágbán, ennyi területen megjelenik az úrvacsora, illetve az eukharisztia” – tette hozzá a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium római katolikus vallású igazgatóhelyettese. Úgy fogalmazott: a hit alapvető feltétele annak, hogy a szentáldozás az egész lényünket betöltő aktus lehessen.

Kontsek Ildikó megosztotta a hallgatósággal azt az élményét, amelyet az első tanulmány elolvasása jelentett számára. Elmondta: római katolikusként fontos tudnia, hogy más felekezetek képviselői

FOTÓ: BALLA MÁRIA

hogyan viszonyulnak egymáshoz, ezért is olvasta el Hafenscher Károly tanulmányát. Ez – meglátása szerint – egyszerre humoros, mély, igaz és nagyon barátságos hozzáállás a kötet alapjául szolgáló témához, valamennyi felekezet szempontjából. Hozzátette: „A lutheri megközelítés elfogadhatóságát is nagyban megkönnyíti számomra azáltal, hogy azt hangsúlyozza, mi a közös, mi az, ami egyértelműen szentírási meghatározottság.” Az esztergomi Keresztény Múzeum igazgatója szerint a többi írást is ezzel a felfogással értelmezve a teológiai különbségek izgalmas, érdekes felfedezni való kérdésekké válnak.

Fabiny Tamás a kötet egyik nagy erejéneként hívta fel a figyelmet arra, hogy az egyes megközelítések – mint például a zene, a képzőművészet, a teológia – nem önmagukban állnak, hanem a tanul-

mányokban össze is kapcsolódnak egymással: aki a képzőművészeti elemzést hozza, az egyúttal teológiailag is reflektál a felmerült kérdésekre, aki pedig a szépirodalom oldaláról tárgyalja a témát, az például a társadalomtudományokhoz kapcsolódik.

„Ezt a könyvet olyanok írták, akik a saját területükön otthonosan mozognak, de más művészeti és tudományos területen is megfelelő tudással rendelkeznek” – összegezte meglátását az elnök-püspök. Fabiny Tamás az emmausi út átéléséhez hasonlította a könyvet, amelyben különböző felekezeteket, különböző tudományokat képviselő emberek egymással beszélgetnek, együtt gondolkodnak, imádkoznak, és ennek az útnak a végén ott lehet majd az együtt megélhető asztalközösség.

■ – BALCZÓ –

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Otthonélmény

Tamási Áron sokat idézett mondata szerint „azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”.

November közepén a szülőfalumban, Lajoskomáromban egy felemelő ünnepen hirdethettem Isten ígését. A templom felszentelésének kétszázadik, az Agapé Szeretetotthon indulásának harmincadik és az óvoda egyházi fenntartásba vételének tizedik évfordulójára emlékezve adtunk hálát.

Nem először álltam gyermekkorom templomának szószékén; abban a templomban, ahol egykor megkereszteltek, ahol konfirmáltam, és amely épülethez ezernyi emlék és élmény kapcsol. Ahogy körülnéztem, beugrottak az egykor ott ülők arcai, akiknek helyét most is pontosan tudom.

Óvodás voltam, amikor a nagymamám mellett ülve először figyeltem fel arra a fekete könyvre, amelyből énekeltek. Nem értettem ugyan, honnan tudják, hogy mit kell énekelni, mikor és hova kell lapozni, és hogy a szövegben hol járnak, mert még a betűket sem ismertem... A szüleim biztos helye kántorként évtizedekig az orgonapadon volt. Mi, gyerekek a testvéreimmel többnyire az ő vigyázó szemeik előtt a karzaton ültünk, de előfordult, hogy az orgonánál szorítottak nekünk helyet. Az orgonapadra pillantva ezen az alkalmon is összeszorult a szívem, hogy nincsenek ott, miközben az eszem tudta, hogy ők már odaát énekelnek.

A szószékre indulva beugrott az az emlék, amikor először merészkedtem fel ezeken a lépcsőkön – még kisgyermekként... Karácsonyra készültünk éppen. Azért voltunk a templomban, hogy a szentesti gyerekműsor verseit és énekeit gyakoroljuk, és persze a fenyőfa díszítésében segítsünk Linka néninek, lelkészünk feleségének.

Eszembe jutott az is, hogy gyerekkorom lelkésze, Szakáts Laci bácsi még alsós koromban Arany Jánost, a *Családi kört* idézve azt mondta rólam: „E fiúból pap lesz, akárki meglássa!” Azért furcsa ez számomra, mert emlékezetem szerint bennem akkor és még nagyon sokáig fel sem merült ez a lehetőség. Más volt az érdeklődésem, más szerepelt a terveimben, és más irányba is indultam el.

A templomszentelés kétszázadik évfordulójára egy kiadvánnyal közkinccsé tettük a gyülekezet egyik legérdekesebb, de eddig csak szűk körben ismert örökségét, az országosan is kurióznak számító templomépítési *Aranykönyvet*. A templomépítő lelkész, Hrabovszky György úgy dokumentálta az építkezést, hogy egy könyvben az akkori

családfőknek névsor szerinti sorrendben külön oldalakat nyitott, és napra pontosan vezette az anyagi hozzájárulásait és a kétkezi munkákban való részvételüket. Ennek segítségével ma is pontosan visszakövethető, hogy a templom építése során melyik napon mi történt, és abban ki miként vett részt...

Az évfordulóra készített kiadványban helyet kaptak az eredeti feljegyzések fotókópiái, két tanulmány és az *Aranykönyvben* szereplő családokat bemutató „közös szelfi”. Itt a templomépítő családfők neve mellett valamennyi ismert adata szerepel a hozzájuk tartozó többi családtagnak, akik az 1822. év végén éltek, és a nagy építkezés mögött ott álltak.

Az *Aranykönyvben* öt egyenes ági felmenőmet és számos rokont találtam meg, akiknek arcát ugyan nem ismerhettem, mint ahogy azt sem tudhatom, hogy ők hol ültek az általuk felépített templomban, a legfontosabbat azonban igen. Azt, hogy Isten ügye nagyon fontos volt számukra, és igen komoly áldozatot hoztak azért, hogy legyen egy méltó hely, ahol Isten ígését hallgathatják.

A templom alapjait 1818. május 26-án tizenkilencen ásták ki. Ott volt közöttük két szépapám, az akkor negyvennégy éves Hofbauer György és a huszonegy éves Szemerei Pál is. Aligha gondolhatták, hogy az unokáik majd összeházasodnak – ők lettek az én dédszüleim –, ugyanis az előbbi a német, az utóbbi a magyar közösséghez tartozott. Bár közös templomot építettek, de a három lajoskomáromi náció, a németek, a szlovákok és a magyarok hosszú évtizedekig elkülönülve, a maguk nyelvéhez és hagyományaihoz szigorúan ragaszkodva élték hitéletüket. Nem kötöttek egymással házasságokat sem, inkább távoli településeken kerestek „hozzájuk illő” társat.

Teremtőnk helyezte belénk az igazi otthon utáni vágyat, hogy iránytűként vezessen, vagy akár a hiánya révén is keresésre ösztönözzön. Nagy áldás, ha vannak otthonmorzsáink, amelyeket megélhetünk, és amelyekre emlékezhetünk. Az idő gyorsan forgó kerekeit, a folyamatos változásokat és az elmúlást is látva azonban arra is rá kell döbbernünk, hogy tényleg nincs itt maradandó városunk.

Az igazi otthon, az Isten által elkészítettet viszont rész szerint már itt is megtalálhatjuk. Mert Isten karácsonykor a betlehemi gyermekben egészen közel jött, húsvéti győzelmével pedig magát a mennyet, a szeretet örök otthonát is kinyitotta és elérhetővé tette a benne bízóknak. ■

Többdimenziós építkezés

A leendő gyülekezeti teremben: Szabó B. András

Sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „háttérunka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Szabó B. András, a Pestújhely-Újpalotai Evangélikus Egyházközség lelkészét, a Melanchthon Evangélikus Szakkollégium igazgatóját építési területen, a leendő gyülekezeti teremben kérdeztük istentiszteletre készülésének műhelytitkairól.

Számítógép. „Hiába szeretném az asztalomt vastag teológiai művekkel körberakni és a prédikációm papírra írni, rá kellett jönnöm, hogy készülésem első fázisa teljesen digitalizált. Természetesen ez is ablakot nyit a világra, hiszen kiváló kommentárokat, teológiai irodalmat találhatok, és a világ híreit is elérem általa” – tudjuk meg a lelkésztől.

Christian Möller teológiai professzor szerint ha a lelkész lejön a szószékről, akkor már azt nézi, hogy mi lesz a jövő heti textus. „Ez rám nem jellemző, sőt inkább az, hogy az utolsó pillanatban fejezem be a készülést. Nem az asztalnál készül el a prédikációm, sokkal inkább vázlatot írok, amelyben a fő gondolati elemek szerepelnek – folytatja. – Azt, hogy mennyire az »utolsó percben« készül el az igehirdetés, talán szemlélteti, hogy a készülési folyamat részének tekintem azt is, hogy látom, kik vannak jelen a templomban. Ez is formálja azt, ami a szószéken elhangzik.”

Hét közben folyamatosan gondolkodik a prédikáción, de a szorosán vett készülést a szombati napra és vasárnap hajnali időszakra tartogatja. „Ilyenkor a textus erőterébe kerülök, és igyekszem mindent azon keresztül nézni. Ez a tévénézést és a gyermekeinkkel való együttléte egyaránt jelenti. A szombat estém így mindig egy nagyon intenzív szellemi állapot, míg a vasárnap reggel a letisztítás, rendszerezés időszaka.”

Azt is megtudjuk, hogy prédikációiban szereti alkalmazni az irodalmi szemléltetést. „Szinte csak kortárs szépirodalmat olvasok, ezekből gyakran merítek. A teológiai munkák közül sokszor forgatom Wolfhart Pannenberg dogmatikáját, Douglas J. Moo kommentárjait.”

Férfiklub. „Az irodám a helyszíne a gyülekezet férfiklubjának is. Péntek esténként jövünk össze különböző rendszerességgel. Az ott elhangzó témák, élethelyzetek nagy hatást gyakorolnak nemcsak rám, hanem igehirdetésemre is” – mondja. A lelkész arra is kitér, hogy készülését a tágabban vett környezet is meghatározza a maga társadalmi, politikai, közéleti sokszínűségével.

Zene. Készülés közben gyakran hallgat zenét. „Nagyon szerettem a német NDR rádió mára megszűnt szombat esti szakrális műsorát. Az adás végén egy-egy templomból »beharangozták« a vasárnapot. Ez megadta az indulás és megérkezés érzését.”

Új gyülekezeti terem. A Sándy Gyula által tervezett pestújhelyi templom volt sekrestyéjének és az udvar egy részének beépítésével új gyülekezeti terem épül. A lelkész elárulja, hogy gyakorta szokott az épülő kövek között sétálni, egyúttal az igehirdetésen gondolkodni.

„A gyülekezet már régebben megfogalmazta, én tizenöt éve szorgalmazom, hogy közvetlenül a templom mellé épüljön egy olyan tér, ahol a közösségünk össze tud jönni. Olyan lesz ez, mint egy nagy nappali szoba, ahol kávézni, beszélgetni lehet, és a legkülönbözőbb alkalmaink megtartására is alkalmas. Ez az építkezés a lelki és a fizikai épülésnek nagyon izgalmas szimbóluma, hiszen nem csak épületekben bővülünk: élő és növekvő a közösségünk is. Ennek a folyamatnak ez egy fizikai dimenziója, amit inspiráló látni.”

■ – G. Á. –

Elvárásmentes karácsony

Róm 9,22–24

Miérték, de miért? Havonta kétszázötvenezer, vagyis körülbelül tizenkét másodpercenként Magyarországon egy ember beír egy „miért”-tel kezdődő mondatot a Google keresőablakába – olvastam a megdöbbentő adatot nem is olyan régen.

Egy „gyűjtő” össze is szedte, mi mostanában Magyarországon kétszáz leggyakrabban feltett miértje, ezekből idézek most néhány kérdést: Miért pont ő? Miért kék az ég? Miért nem tudok aludni? Miért csuklunk? Miért nem fogyok? Miért nem alszik a baba? Miért dorombol a macska? Miért esik össze a piskóta? Miért múlik el minden, ami szép? Miért viszket a szünyogcsípés? Miért nem kellek senkinek? Miért nem tudok csatlakozni a wifihez? Miért szerelnek vákuumos fékrásegítőt a személygépkocsikba? Miért jó tanárnak lenni? Miért csökken a vízmadarak száma? Miért alszik a medve télen?

Nagyon izgalmas lenne egy kétszázas listát készíteni azokból a „miért”-tel kezdődő kérdésekből, melyek foglalkoztatnak minket karácsony idején. Természetesen ebben a felsorolásban helyet kapnának profán és szent kérdések is, utóbbiakból sorolok fel néhányat: Miért öltött testet Isten? Miért lett az Ige testté, hússá, miért lakozott, sátorozott közöttünk? Miért pont az angyalok, a keleti bölcsek és a pásztorok? Miért pont Betlehem, a legkisebb Júda nemzetsége között? Miért kockáztatott az Isten az inkarnáció csodájával, vállalva ebben a betlehemi Gyermekekben a kiszolgáltatottság megannyi formáját?

Karácsony lehetőség a saját „miért” kérdéseink felvetésére is.

A pásztorok indulását figyelve, a *Római levél* páli mondatainak tükrében merjünk rákérdezni: „Miért így, Uram?” Pál nagyon tisztán élénk tárja azt a feszültséget, mely benne rejlik az inkarnációban, abban, hogy Isten beleszületett a világ sötétségébe azon a bizonyos betlehemi éjszakán.

Mert Isten döntése volt ez. Világosság a sötétségbe. Irgalom a haraggal szemben. A szeretet hatalma a hatalom szeretetével szemben. A dicsőség megismertetése, de nem egy palotában, hanem egy istállóban. Nem a dicsfényben, de a sárban, mocskokban. Nem a gazdagságban, de a szegénységben. Nem a pusztulás, de a kegyelem eszközeivel. Pál tömör megfogalmazása tekinthető egy karácsonyi hitvallásnak is: Isten karácsonya nem az elvárások karácsonya, hanem az ígéretké.

Az Isten nem elvárásokat teljesít Fiában, hanem ígéreteket tart be.

Óriási különbség. Egy markáns üzenet, amely segíthet nekünk is, amikor keressük karácsonyi miértjeinkre a választ. Az ígélet betartása, az elvárásmentes karácsony nekünk is szól. Ma is. Amikor keressük a szavakat az ünnepre és az ünnepen. Amikor boldogságban úszunk, vagy éppen a könnyeinkkel küszködünk. Amikor új élet születésének örülünk, vagy éppen gyászunk tör felszínre – teljesen váratlanul.

Az Örökkévaló betartja ígéletét, a meghívás rólunk és nekünk is szól, „*akiket elhívott*” – ahogyan Pál fogalmaz a rómaiaknak. Nekünk is szól az ünnep evangéliuma a mélységről, a ma-

gasságról, a békességről, a dicsőségről. Nekünk is, akiket szintén útnak indíthat Urunk, talán éppen karácsonykor. Ha nem is Betlehembe, mint a pásztorokat, de oda, ahol szükség van ránk.

Térdeljünk le a betlehemi Gyermeke előtt a miértjeinkkel

BARTOLOMÉ ESTEBAN MURILLO: PÁSZTOROK IMÁDÁSA (1646–1650)

együtt, ahogyan a pásztorok megtették, akik „*visszatértek, dicsőítve és magasztalva Istent mindazért, amit hallottak és láttak, úgy, ahogyan ő megüzente nekik*” (Lk 2,20). Mi is magasztalhatjuk új életet teremtő Urunkat, akinek szeretete Jézusban, a Megtartóban velünk van az ünnepen is. Akinek dicsőségének eszköze maga az egyház, benne te és én.

Hihetetlen bizalom ez. Mi lehetünk a dicsőség eszközei. Mi, akiket elhívott, és akik nem elvárásokat, de ígéreteket kaptunk, és kapunk tőle ma is. Ígéreteket, amelyeket ő mindig betart. Róla szól minden karácsony. Róla, az ajándékozó Istenről. Aki-vel kapcsolatban, valljuk be, sokszor azt érezzük, mély vízbe dob minket. De a hit ilyen. Ugrás. Bizalom. De a karácsonyban éppen az a szép és felemelő, hogy a miértjeinkkel együtt ugorhatunk. Mert ő előbb szeretett minket. Egyszülött Fiát adta. Értünk. És a miértjeinkért.

■ GÁNC S TAMÁS

Ő meglátogat téged, te látogasd meg őt!

Jürgen Moltmann – német református teológus – az adventi imádságában egyértelműen fogalmazza meg az ünnepi várakozás lényegét: „Urunk, Jézus Krisztus, várjuk eljöveteledet.” Hiszen valóban az Úr eljövételét hirdeti a négyhetes adventi időszak. Valóban az Úr érkezéről ad hírt a karácsonyi üzenet. Minden évben újra és újra hallhatjuk az ünnepen: nyisd meg szíved, hogy szállást vegyen, s benne lakozzon a mennyei Király.

A Magasságos lehajol, hogy elérje az emberi szívet, az én szívemet, a te szívedet. Micsoda örömteli megtapasztalás az Isten jelenvalósága! Az a közelség, melyben biztonságban érezhetem magam, melyben átérezhetem, hogy sohasem vagyok egyedül. Ő velem van. Én benne élek, benne mozogok, nem maradtam magamra.

Minden évben különös örömmel készülök karácsony ünnepére. Ebben a készülődésben segítségemre van a négyhetes adventi időszak. Ezt a különös készülődést az idősek, egyedülállók és betegek látogatása teszi még inkább örömtelivé és teljessé. Elindulok és megyek, mert küldetésem van. Lelkészként különösen is fontos és nélkülözhetetlen küldetés bekopogtatni azokon az ajtókon, amelyek mögött egyedül élnek, ahol betegek keresik az élet értelmét, ahol a miértek kiáltanak fel, ahol keresik a reményt mint kapaszkodót. Belépek az ajtón, és azt a csodát élem át, amelyet szenteste a saját otthonomban: nem vagyok egyedül. Örömteli találkozások a sokszor szürke mindennapokban.

Ő eljön mindenkihez, válogatás nélkül. Az Úr nem azt nézi, hogy lelkész, vagy sem, bővelkedő vagy szűkölködő, boldog vagy szomorú, nagycsaládos vagy egyedül élő. A karácsony ünnepe mindenki története. Teérted jött e földre az Úr. Teérted lett emberré. Fontos vagy számára. Karácsony története a te történeted is.

Ő nem válogat, nem tesz különbséget, mi mégis különös érzékenységgel kell, hogy megszólítsuk azokat, akik valamilyen oknál fogva nem tudják örömeiket lenni az ünnepen. Ehhez pedig nem kell lelkésznek lenni. Hiszen ismered a szomszédokat,

az utcában lakók nagy részét. Hallottál mások helyzetéről, akik várják, hogy ajtójukon valaki kopogtasson.

Ádvent és karácsony időszaka a kopogtatás mozdulatára is megtanít bennünket. Ez a kopogtatás elénk tárja a találkozások lehetőségét, melyek által gazdagíthatjuk egymást, úgy, ahogyan ő gazdagít bennünket jelenlétével. Tornay András szavai hangosodnak fel bennem:

*Ma van a kapaszkodás korszaka
A kézfogások időszaka
A simogatások ideje*

[...]

*A találkozások ideje
nagyon szelíden hallom...
valaki kopogtat az ajtón*

(Tornay András: Korszak)

Milyen szép örömteli és ünnepi beteljesedés a kopogtatás szolgálata! Kopogtatni és meglátogatni valakit. Valakit, aki rád vár. Általad pedig megismerheti őt, az élet ajándékozóját, őt, az életed megváltóját, őt, aki melletted és veled van, aki örök és szent.

Szólhatunk úgy is erről az ünnepi készülődésről, mint a kopogtatás küldetéséről. Menj, kopogtass, és látogasd meg. Szólj hozzá, beszélj vele, kérdezz tőle, és hallgass meg őt.

Nemrég meglátogattam egy kilencvenhárom éves hölgyet, aki harminc éve él egyedül. Sok mindenről beszélgettünk. Megosztotta velem örömeit, nehéz napjait, megpróbáltatásait. Egészen különleges varázsa volt ennek a találkozásnak. A másfél óra úgy elrepült, mintha csak egy percet lettem volna nála. Amikor elköszöntem tőle, csak annyit mondott: nem gondolta volna, hogy valaki még szán rá időt. Megnyugtattam, hogy máskor is eljövök hozzá. Ő rám nézett, majd lesütötte a szemét, és halk, elcsukló hangon annyit mondott:

– De nem várhatom el, hogy rám pazarolja az idejét, hiszen annyi dolga van, ami fontosabb nálam.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: JO. KASSIS / PEXELS.COM

– Nekem az a fontos, hogy újra meglátogassam, és újra találkozassunk – válaszoltam.

Hazafelé azon tűnődtem, hogyan lehetne még többet kopogtatni, még többet látogatni. Talán úgy, ha ebben más is részt vesz, nem csak a lelkész. Ha többen felismerik ennek a szolgáltatnak az örömét, fontosságát és áldását. Kopogtatni és látogatni. Indulj te is, kopogtass, látogass, hogy ezzel az örömmel és örömszerzéssel váljon teljessé karácsony ünnepe!

■ ARATÓ LÓRÁND

Új kezdetek az Őrségben

Evangelikus élet az ország legnyugatibb egyházközségében

Kevesen gondolnák, hogy az orosz-ukrán háború elől menekülők segítségével a magyar-ukrán határtól legtávolabb eső evangélikus gyülekezet, a szentgotthárdi is kiveszi a részét: több ukrán család a Vas megyei városban kezdett új életet, gyermekeik közül négyen is evangélikus hittanra járnak. Eközben a szentgotthárdi és a maroknyi őrségi evangélikusság azt élheti meg új kezdetként, hogy az ősszel felújított szalafői imaházba advent első vasárnapjával visszatért a hitélet, ismét szólhatott Isten igéje.

Szombathelytől az egyre sűrűsödő reggeli ködben vágtuk az utat magunknak riportunk helyszíné felé, amely több tekintetben is a legek vidéke. Vas megyének ebben a szegletében fekszik Magyarország legnyugatibb települése, Felsőszölnök; Szentgotthárd hazánk legnyugatibb városa, az itteni lutheránusok pedig hazánk legnyugatibb evangélikus gyülekezetét alkotják.

Ahogy közeledtünk a belváros egyik csendes utcájában lévő templomhoz, folyamatosan oszladozott a köd, mire beparkoltunk a parókia udvarára, a toronynak már a kék ég festett hátteret.

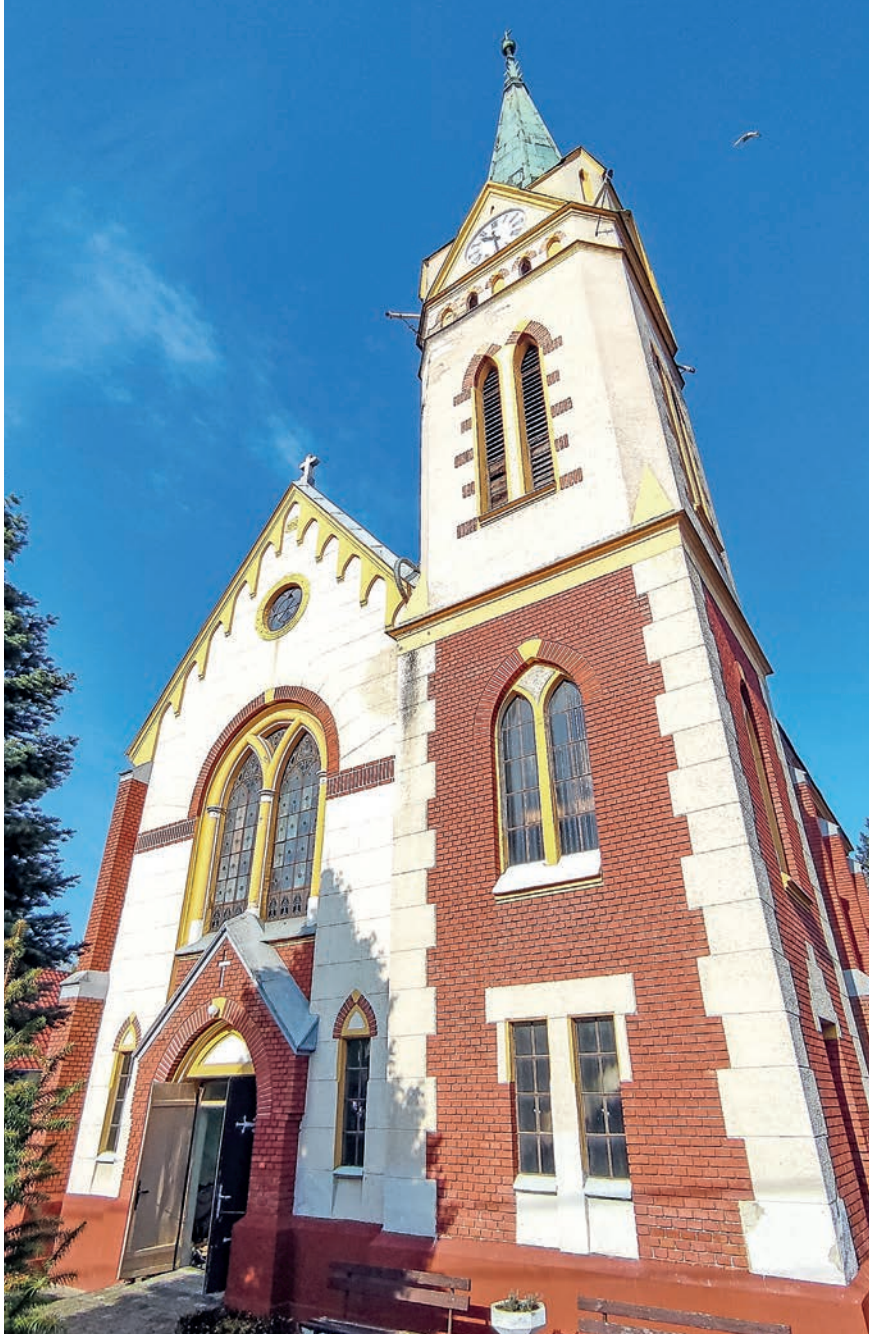
JÉZUSI TANÍTÁS A GYAKORLATBAN

A templom előterében, az adományasztalon ruhák várják, hogy idővel a rászorulókhöz kerüljenek. A segítségre mindig szükség van, s az utóbbi hónapokban ebből jutott azoknak az ukrán családoknak is, amelyek a háború miatt kényszerültek elhagyni hazájukat, és Magyarországon az ukrán határtól a lehető legmesszebb, itt, Szentgotthárdon lettek menedékre.

Voltak, akik csak rövidebb időt töltöttek itt, majd továbbmentek Nyugatra, mások azonban úgy döntöttek, ha ideiglenesen

is, de Szentgotthárdon kezdenek új életet, legalábbis addig, amíg visszaköltözhetnek otthonaikba. Már akinek van még otthona, mert amint Kollerné Loós Zsuzsanna helyi lelkészről megtudjuk, az egyik családnak nincs hová hazamenni: az otthonukat bombatalálat érte. A szentgotthárdi evangélikus gyülekezet a kezdetektől készült arra, hogy segítséget nyújtson a bajbajutottaknak, bár éppen az ukrán határtól való nagy távolság miatt nem gondolták, hogy több család is érkezik majd városukba. Mégis így történt.

A szentgotthárdi templomban van egy egészen különleges ülőhely, ahol a hívő egy angyal társaságában hallgathatja az istentiszteletet. Hogyan került a pad háttámlájára az égi lény? A legutóbbi festésnél valaki úgy érintette hozzá az ecsetet a felülethez, hogy egyértelműen egy angyal rajzolódik ki a nyomán. A hívők által száztíz éve birtokba vett épületben ide ültünk le beszélgetni Kollerné Loós Zsuzsannával. ►

„Miután Oroszország megtámadta Ukrajnát, és az első menekülthullám elérte Magyarországot, a presbitériummal úgy döntöttünk, hogy a gyülekezeti termet felajánljuk átmeneti szállásnak. Nagyszerű volt megtapasztalni a gyülekezet odaadó hozzáállását, azt, hogy milyen sok adományt ajánlottak fel. Az egyházmegye által szervezett gyűjtés olyan sikeres volt, hogy a hittanosainkat hoztam el a hittanóráról, mert a szortírozásban, a bedobozolásban az ő segítségükre is szükség volt” – emlékezik vissza a lelkesítő. Mint mondja, az első család úgy került hozzájuk április elején, hogy egy gyülekezeti tagon keresztül kaptak jelzést: két édesanya az egy-egy gyermekével szállást keres. A gyülekezeti termet alig két óra alatt felkészítették a fogadásukra.

„Örömteli volt megtapasztalni, hogyan kerül át gyakorlatba a keresztény felfogás, a jézusi tanítás, amiről annyis-

szor van szó igehirdetésben és más alkalmakon is. Külön jó érzés volt, hogy a gyülekezet Facebook-oldalán közzétett

felhívásunkra számos segítő felajánlás érkezett olyanoktól is, akik kevésbé vagy egyáltalán nem kötődnek hozzánk mint gyülekezethez. Abban az egy hónapban, míg az említett első menekültek nálunk laktak, az élelmiszert is tudtuk nekik biztosítani, hála az önzetlen felajánlásoknak. Természetes volt, hogy a befogadott menekülteket így is segítjük, később azonban erre már nem volt szükség, mert nagyon talpraesett emberekről van szó, akik találtak munkát, dolgoznak, jelenleg pedig egy olyan házban laknak, amelyet egy református gyülekezeti tag ajánlott fel a számukra. A szentgotthárdi önkormányzat is támogatást nyújt azoknak, akik ily módon segítik a menekülteket” – rajzolódik ki a lelkesítő szavai által a kép, szemléltetve, hogy a menekültek milyen széles körű összefogásnak köszönhetően rendezkedhettek be ebben a számukra keserű helyzetben.

HITTAN OROSZUL, UKRÁN GYEREKEKNEK

Ennek a berendezkedésnek a része volt az is, hogy az ukrán gyerekeket beírták a helyi oktatási intézményekbe. A templomból a Széchenyi István Általános Iskolába tartunk, ahol az evangélikus hittanra járó gyerekekkel találkozunk. Az épületbe lépve a könyvtár felé vesszük az irányt, amely ezeknek a speciális hittanóráknak is otthont ad. Speciális, mert a nyelvi nehézségek különleges megoldásokat kívánnak. Ebben az egyik legnagyobb segítséget az iskola könyvtárosa, Virág Judit adja, aki orosz tudását latba vetve segít a tolmácsolásban.

Kollerné Loós Zsuzsanna több olyan alkalmazást is használ, amelyeknek a segítségével oroszul ismerkedhetnek a gyerekek bibliai történetekkel, és a különleges „tanrend” része a bibliai vonatkozású, orosz nyelvű filmek megtekintése is.

„Nyelvtanulás szempontjából bármilyen nyelvvóránál hasznosabb, hogy egész nap magyar gyerekek között vannak. Három elsős, egy ötödikes, egy hatodikos és egy nyolcadikos ukrán diák tanul az iskolánkban. Ketten járnak katolikus hittanra, négyen pedig evangélikusra” – árulja el Virág Judit könyvtáros.

Közben Nyikita, Ilja, Viktória és Szása a jelenlétünk, a fotózás okozta izgatottságból lassan megnyílnak, és egyre többet mosolyognak, kezdik megszokni ezt az újabb, számukra nem hétköznapi helyzetet.

„Borzasztó nehéz lehetett számukra a háború elől menekülve bekerülni egy sok szempontból teljesen idegen közegbe. Eleinte sokszor verekedéssel reagáltak a kisebbek között, de az elmúlt hónapokban sokat szelődült a viselkedésük. Olyan is előfordult, hogy az egyik fiú valakinek elvette az uzsonnáját, amire az osztálytársai – köszönhetően tanítónőjüknek, aki empátiára igyekszik nevelni a gyerekeket – úgy reagáltak, hogy a magukéból is adtak neki, ki kekszét, más pedig cukrot” – tudjuk meg Virág Judittól.

Hozzá csatlakozva a lelkesítő emlékeztet egy lényeges körülményre a gyerekekkel összefüggésben: aki elsős volt az előző, 2021–2022-es tanévben, az most is első osztályba jár, és mivel a nyelvi nehézségek miatt ebben a tanévben nem is kapnak bizonyítványt, 2023-ban is az első osztályt kezdik, vagyis ezek a gyerekek a háború miatt két évet vesztenek a tanulmányaikból. Ilyen szempontból jobban járnak azok, akinek van lehetőségük részt venni az ukrainai iskolájuk online oktatásában.

A lelkesítő már a templomhoz viszszatérve mesél nekünk arról, hogyan került az evangélikus hittanra négy a hittanra járó hat ukrán gyerekből: „Még az első segítő felajánlások idején kapcsolatba kerültem az egyik helyi védőnővel, aki szárnyai alá vette a menekült gyerekeket, családokat. Alakítottunk egy chatcsoporthat, ahová felvettük az ukrán szülőket is. Ezen a felületen szerveztünk nekik egy kirándulást a közeli Hársas-tóhoz. A tolmácsolásban egy Kárpátaljáról származó, itt élő fiatal ember segített. A cél az volt,

hogy a menekült családok megismerjék egymást, hogy ezáltal is komfortosabban érezzék magukat ebben az új élethelyzetben. A kirándulás nagyon jól sikerült, és ennek apropóján merült fel az ötlet, hogy az ukrán gyerekek eljöjjenek a hagyományos nyári hittantáborunkba. Így is történt. A reggeli áhítaton, közös éneklésen ott voltak velünk együtt, utána kísérrökökkel, tolmáccsal külön délelőtti programjuk volt, az ebéden, aztán a délutáni

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

programokon már újra együtt voltunk velük. Az ukrán gyerekek eleinte kicsit féltek, feszültek voltak, ki is alakultak közöttük kisebb csetepaték, de mindenki türelemmel és szeretettel fordult feléjük. Amennyire természetesnek vehetjük, hogy egy hittantáborban a gyerekek jól érzik magukat, annyira nem volt ez magától értetődő az ukrán gyerekek esetében, így jó volt látni, hogy a tábor vége felé együtt játszottak a magyar gyerekekkel, és már mosolyogni is tudtak.”

MEGÚJULT IMAHÁZBAN SZÓL AZ IGE

A Szentgotthárdi Evangélikus Egyházközség életében számos változás történt az elmúlt években. A koronavírus-járvány átalakította az istentiszteleti rendet, jelenleg nem tartanak házi istentiszteletet Bajánsenyén – bár a lelkesítő szívéhez különösen közel álltak ezek az alkalmak –, ezért most a térség központjában, Őriszentpéteren a korábbi egy helyett havonta két vasárnap gyűlnek össze az őrségi szórvány evangélikusai. Szentgotthárdon is történt változás: havi egy

helyett most már két családi zenés istentiszteleten szól Isten ígéje, s ezek az alkalmak jóval több embert is hoznak be a templomba, télen a gyülekezeti terembe.

Egy másik, az egyházközség életében jelentős változás fizikai részének magunk nézünk utána, amikor Szentgotthárdról az Őrség egyik legszebb településére, a mintegy tizenöt kilométerre fekvő Szalafőre megyünk, azon belül is a Templomszerre. A szer (közigazgatási egység az Őrségben)

névadója a református templom, innen háromszáz méterre állunk meg kisebb „helyi” testvérénél, amelynek homlokzatán ezt olvassuk: Ökumenikus imaház (képünkön).

„Három évtizede a katolikusok is kivették a részüket a felújításából, de az épület hivatalosan az evangélikus egyház tulajdonában van. A szolgálatom kezdeti időszakában három-négy ember még eljárt a havi egyszeri istentiszteletre, de miután ők is elmentek, meghaltak, idővel elmaradtak a rendszeres alkalmak” – tudjuk meg Kollerné Loós Zsuzsannától.

Repedezett padló, elvászott nyílászárók, bogártetemek tömege – ez a kép tárult elém korábban az épületben járva. Ezzel az emlékekkel ideérkezve különösen szívet melengető érzés most belépni a sikeres pályázat útján a magyar templomfelújítási program keretében megújult imaházba, ahová az adventi ökumenikus áhítatsorozat nyitóalkalmával tért vissza a hitélet, jövőre pedig keresztelők, esküvők helyszínéül is szolgálhat majd az elragadó Őrségnek ez a kis evangélikus szigete.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Erzsébet testvér, a családtag

A diakonissza költő csömöri emlékezete

„Nem tudjuk, mi jön: titok a holnap. / Némák a titkok. Nem válaszolnak. / De a ma int, hogy híven szolgáljunk, / mert tudjuk, Ki jön: / Krisztusra várunk.” E versrészletet Túrmezei Erzsébet evangélikus költőnő 1987. február 17-én írta bele „áldáskérő szeretettel” a csömöri evangélikus lelkésznek, Solymár Péternek és családjának ajándékozott verseskötetbe. Nem véletlenül, mert a száztiz évvel ezelőtt született diakonissza főnöknő sok szállal kötődött a Pest megyei település evangélikus közösségéhez, különösen is a vezetőihez – a lelkészhez és a felügyelőnőhöz. E kötődésről Solymár Péterné nyugalmazott tanárnő és hitoktató mesélt.

– Mitől aktuálisak ma is a Túrmezei-versek?

– Nagyon érthetőek, hétköznapiak, mégis csordultig vannak istenhittel és Jézus szeretetével. Túrmezei Erzsébet egy-egy verse valóságos biznyságtétel. A legegyszerűbb kis történetek is Istenről szóló verssé formálódtak szívében. Például a *Nem ejti le* című versének ki-

indulópontját egy utazási iroda asztali földgömbje adta.

– **Hogy érti azt, hogy a versei hétköznapiak?**

– Erzsébet testvér nagyon szerette az embereket, közöttük élt, szerteágazó levelezést folytatott. Számontartotta, mivel mi történik, és amikor egy ideje már nem találkoztak, akkor a leveleiben érdeklődött irántuk. Emiatt a verseinek a témáit sokszor merítette a mindennapokból. S mivel ő életvidám keresztény volt, költeményeivel is azt üzentte: bármi lehet a nehézség, a próbatétel, az Isten iránti reménységbe mindig lehet kapaszkodni. Szavai a legreménytelenebb helyzetben is biztatnak. „Hamar elérjük a kaput, / és akkor minden sötétségnek vége! / Ne félj! Ne sírj! Hiszen csak alagút!” – írta életének egyik legválságosabb időszakában, a nagy szétszórattatásban, a diakonisszaegyesület feloszlásakor 1951-ben.

– **Olyan erős csömöri kötődése volt, hogy végakarata szerint a település temetőjében helyezték örök nyugalomra 2000-ben. Lehet-e tudni, hogyan kezdődött ez a sírig tartó kapcsolat?**

– Az 1940-es években természetes volt, hogy a diakonisszák eljártak a gyülekezetekbe, hogy biznyságot tegyenek, a fiatalokat pedig hívogassák a konferenciákra. Így Csömörrre is eljutottak, ahol a gyülekezeti tagok 1950-ben szervezték meg az azóta hagyománnyá vált első farsangi imahetet. A farsang utolsó és a böjt első napjait átölelő héten a gyülekezet

FOTÓ: BODA ZSUZSA

tagjai minden este süteményekkel és teával terített asztalok mellett egy-egy vendég-igehirdető szolgálatával készülnek a böjti időszakra. Egy idő után a diakonisszák rendszeresen szolgáltak – közöttük Túrmezei Erzsébet is – ezeken az alkalmon. Valószínűleg így került Csömörrre először. Később, az 1990-es évek végéig minden farsangi imahéten szolgált a gyülekezetben igehirdetéssel, a verseivel.

– **A gyülekezet korábbi felügyelője, Gubek Mária révén a diakonissza költő otthonra is talált a főváros szomszédságában fekvő településen.**

– Mancika 1946-ban, tizenöt évesen vett részt a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület által szervezett lánykonferencián, ahova akkor többen is mentek Csömörről. Erzsébet testvér attól kezdve szinte a lányaként szerette Mancikát. A diakonisszaegyesület 1951-es feloszlása után Balassagyarmatra került, de a távolság ellenére is megmaradt köztük a baráti kapcsolat. Sokat leveleztek, illetve Mancika, aki akkor már a csömöri postán dolgozott, gyakran meglátogatta, hetente kétszer felhívta Erzsébet testvért. Közel ötszáz levél és képeslap maradt fenn, amelyekből kiderül: bármi elintéznivaló akadt, Túrmezei Erzsébet Gubek Mária segítségét kérte. Megszólításként ked-

TÜRMEZEI ERZSÉBET

KRISZTUSRA VÁRUNK

Nem tudjuk, mi jön: titok a holnap.
Némák a titkok. Nem válaszolnak.
Rejtő ködükbe szemünk nem láthat...
de elültetjük kis almafánkat,
bízva, hogy kihajt,
gyümölcsöt terem.
Titok a jövő.
Sürget a jelen.

Nem tudjuk, mi jön: titok a holnap.
Némák a titkok. Nem válaszolnak.
De a ma int, hogy híven szolgáljunk,
mert tudjuk, Ki jön:
Krisztusra várunk.

Ha hirtelen jön, ha észrevétlen,
munkában leljen, ne resten, tétlen!
Testvérek terhét vállalja vállunk!
Mert tudjuk, Ki jön:
Krisztusra várunk.

vesen mindig azt írta: „Édes Mancikám!”, szóban pedig „édes lányomnak” szólított a csömöri gyülekezeti felügyelőnt.

– A barátságuk olyan mély volt, hogy Túrmezei Erzsébet egy diakonisszatársával két és fél évig, 1975 februárjától Gubek Máriaéknál talált otthonra. Mi volt ennek a hátterében?

– Koholt vádak miatt Erzsébet testvérek el kellett jönnie Balassagyarmatról. Mancika közbenjárására először egy csömöri család tett ígéretet a befogadásukra, de ők az utolsó pillanatban visszakoztak, ezért Gubek Mária családja fogadta be a két hontalan diakonisszát. Így lett Erzsébet néni egy időre maga is csömöri. De nemcsak ő lett családtag Mancikánál, hanem az egykori népfőiskolások is, akik két évtizeden át minden évben az ő otthonában találkoztak. A diakonisszák szétszóratása után ugyanis Erzsébet testvér rendszeresen összehívta az egykori népfőiskolásait. 1978-tól huszonegy éven át Gubek Mária otthonában gyűlt össze az ország minden részéről a negyven-ötven fős csapat. Ezekre az egynapos találkozókra férjemet, Pétert is gyakran meghívták, hogy tartson áhítatot. Öröömre én is elkísérhettem őt.

– A csömöri gyülekezet tagjai mennyire ismerték az evangélikus diakonissza költőnt?

– Rendszeresen szolgált körünkben igehirdetéssel, a konfirmandusok minden alkalommal mondtak a vizsgán Túrmezei-verseket, éveken keresztül pedig az általa dedikált verseskötetet adtuk ajándékba a konfirmandusoknak. A fiatalok nagyon megszerették őt. Több ifjúsági tagunk megkérte Erzsébet nénit, hogy írjon az emlékkönyvébe – az 1980-as években nagyon népszerű volt ez a műfaj. De megjelenik előttem egy kedves csömöri testvér alakja is, aki évekig feküdt betegágyon, s amikor a férjemmel meglátogattuk őt, az úrvacsora szentségének felvételekor mindig elénekelte fejből Evangélikus énekeskönyvünk „Igen, Atyám, mert így kedves elötted...” kezdetű, 356. számú énekét mind az öt versszakkal. A szöveg szerzője Túrmezei Erzsébet. Olyan percek voltak ezek, amikor a lelkész és az őt kísérő látogató kapott erősítést és vizsgáztatást a betegtől... Erzsébet néni halála után igyekeztünk ápolni az emlékét. 2006-ban Túrmezei versmondó versenyen hirdettünk a templomunkban, 2012-ben, születésének századik évfordulóján pedig versünneppel emlékeztünk rá. Mindket-

”
A legegyszerűbb kis
történetek is Istenről
szóló verssé formá-
lódtak szívében.

tőn a kisiskolástól a „szépkorú” felnőttig szólaltatták meg kedvenc Túrmezei-verseiket a versmondók.

– Túrmezei Erzsébet műfordító is volt. Mesélt erről a munkájáról?

– Igen, sőt Anna-Maija Raittila finn evangélikus költő, akinek a verseit Erzsébet testvér rendszeresen fordította, kétszer is járt a gyülekezetünkben.

– Van olyan Túrmezei-vers, amelyben Csömör is szerepel?

– A Szürke kis vendég című versében említi. Egy kis verébről szól a költemény, amellyel ő külföldön találkozott, és beszélgetésbe elegyedtek. „Elcsipogta nekem, hogy élni jó. / Elmondta szépen, / hogy gondviselő Atyánk van az égben, / aki szemmel tart minket, őt meg engem, / bármerre szállunk, bármerre vagyunk, / Ludwigslustban, Csömörön, Budapeszten.”

– Erzsébet testvér az önök otthonában, a csömöri lelkészakban is családtagnak számított. Milyenek ismerték meg őt?

– Mielőtt Csömörrre kerültem, csak a verseit ismertem, mivel gyermekkoromban szüleim könyvtárában a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület által 1938-ban megjelentetett, Őszből tavaszba című, szürke vászonkötésű verseskötet is megvolt. Éppen ezért nagy élmény volt a számomra, amikor személyesen találkozhattam a szerzővel. Nagyon gyakorlatias, a földön két lábon járó embernek ismertem meg őt, akinek nemcsak az égi, de a hétköznapi, földi dolgokról is megvolt a maga véleménye. Az „Itt élni küldetés...” hazaszeretete, kitartó reménység – „Mindhalálí!” – és derűs hit áradt belőle, miközben csendesen és alázatosan szolgált. A beszélgetéseinkkel sokszor a történelem jött közel hozzám. Például egyszer arról mesélt, hogy az ötvenes-hatvanas években mennyire tartott a házkutatástól. Állandóan azt várta, mikor jönnek hozzá, hogy átkutassák a dolgait a versei miatt. Így aztán például az 1956-os verseit Gubek Mária rejtegette a csömöri otthonában. De Erzsébet néni még ezekben a helyzetekben sem panaszkodott, hanem ekkor is szerető Atyja kezébe helyezte a sorsát. Istenhite ma is példakép számomra.

■ BODA ZSUZSA

Túrmezei Erzsébet (a fotón balról a második) mellett Gubek Mária, mögöttük Solymár Péter és Solymár Péterné

RENDHAGYÓ SZÖVEGELEMZÉS 2022–2023 FORDULÓJÁRA

„Nevedben bátran indulunk...”

Újévi énekeink közt találjuk az *Evangélikus énekeskönyvben* a 184. számút, ezt a Túrmezei Erzsébet szövegezte szép korlát. Talán olvasóink is éneklék a napokban az istentiszteleten. A Túrmezei-emlékév lezárultával elidőztem a sorokon, hogy ez zaklatott, nehéz év után a kifürkészhetetlen jövőbe átlépéskor kapaszkodót találjak. Mindig is szerettem énekeskönyvünk szövegeit imádságként, meditációs anyagként is használni; tartanak velem, vagy tegyenek így kedvenc énekeikkel!

Ha belegondolunk, a diakonissza költőnő mi mindent élt át hosszú élete során, 1912-től 2000-ig – csak címszavakban: világháborút, diakonisszarendjének feloszlását, szétszórását, szocializmust, forradalmat, költözéseket, rendszerváltozást, a Fébé-egyesület újraindulásának örömét és a szembenézést azzal, hogy a háború előtti nagy létszámú diakonisszaközösség 1990 után már csak fogyott –, még erősebben hatnak a rímbe szedett sorok.

Túrmezei Erzsébet minden új feladatnak Jézus nevében indult, és áldását kérte az útra.

„Ha Jézus Krisztus jár velünk, / Ő a mi utunk, életünk. / Bár évre évek tűnnek el, / A szívünk hálát énekel.”

Az Alfa és az Ómega: Jézus! Vele kezdődik és végződik minden. Ez az év is. Átadtuk neki az életünket, személyes Megváltónk, megszólított, megmentett, szeretete táplálja a reményünket, hogy jobb idők jönnek. Az úton nem vagyunk egyedül. Ő maga az Út, ő az, aki vezet.

Ott van, amikor nincs kedvünk énekelni, mert rögös az út, megbotlunk, elesünk. Elbitangolunk rossz irányba, ködben tévelygünk. Akkor sem hagy el. A világ végezetéig sem. Évre évek tűnnek, ez olykor teher. Nehéz elfogadni, hogy testben öregszenek. Ám lélekben miért kellene? Útitársak tűnnek el mellőlünk. Egyre több a múlt idő, a veszteség.

Mégis hálát mondani? Igen, hiszen ő mindvégig ott volt, van és lesz. A halál sem szakít el tőle. Általa van örök életünk, helyünk a mennyi Atya házában.

„Kegyelme hordoz szüntelen. / Nem gyötör gond és félelem. / És minden percnek célja van, / Ha őt szolgáljuk boldogan.”

„Élég neked az én kegyelem...” – mondja Pál apostol (2Kor 12,9). Napkeltétől napnyugtáig mi mindent mondtam, tettem, gondoltam! Istenem, ha nem hordozna a kegyelem, elvesznék. Még akkor is megkísért a gond és a félelem, amikor erősnek, sikeresnek érzem magam, vagy csak annak szeretnék mutatkozni.

Gyenge, törékeny, kicsi az ember – mit tehetne, ha ez az áldott erő, ez a létünket tenyerén hordozó szeretet nem emel-

né át a szakadékon? Kegyelem. Egy szó, amely az életünket rendezi. Célkitűzés – ma divatos fogalom. Könyveket írunk róla, okos naptárakkal adják kezünkbe. A kulcs pedig itt van: Jézust szolgálom, ez ad célt. Szeretete felszabadít, boldogan tudok családomban, közösségemben hitet tenni Uramról. Kreatívan, örömmel viszem a hírt, hogy van Megváltóm, aki küld, hogy szeressek, segítsék, adjak. Ez a cél mindig megújul, lélekben fiatalon tart.

„Keresztje győztes, szent jelünk, / Az élő Jézus jár velünk. / Ő áld meg perccel, éveket, / Őnéki mondunk éneket...”

Fontos jelentéssel bír a Konstantin-keresztnek, az „élet csillogának” hat ága. Ezt az ábrázolást használják nemzetközi szinten is a sürgősségi betegellátás szimbólumaként; az egyes ágak az ellátás egyes fázisait – segélyhívás, elsősegély, mentőellátás, és így tovább – jelentik. A mentők, az életmentés szimbóluma ez a kereszt.

Jézus ott, a golgotai kereszten az életét adta, hogy megmentse a mi életünket. Az életét adta, mégis élő Úr, áldó Úr, ránk figyelő, velünk beszélő, minket úton tartó, sebeinket bekötöző Úr.

Életmentésre van szükségünk, az egyetlen teljesre és véglegesre, a kereszt életmentésére. Vesztébe tart a világ? Hatalmas erők döntenek a fejünk felett sorsunkról, és csak kis porszemnek érezzük magunkat. Győzelemről beszélni, amikor egyetlen hajunk szálát sem tudjuk megtartani? A győzelem már készen van. Értünk történt. Tegyük bizonyosságot, hogy ebben a világban él a reménység, mert élő Urunk van! Jön az Isten:

*És hogyha néha-néha győzők,
ő járt, az Isten, járt előttem,
Kívonta kardját, megelőzött.*

(Ady Endre: „Ádám, hol vagy?”)

„Dicsérünk téged, Jézusunk, / Nevedben bátran indulunk. / Követjük lábad szent nyomát, / És minden évünk téged áld.”

Nem látjuk, mi következik, csak azt, hogy körülöttünk, felettünk, alattunk, mellettünk ki van: Jézus. Ha őt követjük, ebben a zűrzavaros, félelmetes, káosszal telt világban ő irányban tart.

Ki mondhatja el ma, hogy bátran indul el előre, ha nem az, akit a mindenható Isten őriz, akit Fia, Jézus Krisztus megváltott, és kísér mindennap, és akit Szentlelke erősít, vigasztal? Egyedül Istené a dicsőség.

Áldott új esztendő mindannyiunknak!

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Megteríteni az ünnepnek

Az étel teológiája, avagy a fast foodtól az úrvacsoráig

Az étkezés etikája, kultúrája és pszichológiája népszerű téma – gasztroblogos tartalmak, étel- és életreceptek ingerlik napjaink emberét, különösen az ünnepek közeledtek. De vajon mit mondhat az egyik legalapvetőbb szükségletünk mibenlétéről és a hozzá fűződő, sokszor problematikus viszonyunk lehetséges rendezéséről a teológia? Erről kérdeztük az evangélikus gasztroteológiai diskurzus úttörőit, továbbá az Evangélikus Hittudományi Egyetem Nem csak kenyérről él az ember – Gondolatok az étel teológiájáról című előadás-sorozatának ötletgazdáit annak reményében, hogy aztán még emelkedettebb hangulatban ülhetünk (nem csak az ünnepi) asztalhoz.

Alma, szőlő, kenyér, bor, víz – az emberiség legjelentősebb, ételt és italt idéző, sokréteggű szimbólumai. Orosz Gábor Viktor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Rendszeres Teológia Tanszékének professzora hangsúlyozza, hogy ezeknek a szimbólumoknak a teológiai felfejtése és mai kontextusba állí-

tása nélkülözhetetlen a felelős teológiai gondolkodás számára.

Jézus – szétfeszítve a hagyományos vallási kereteket – egy asztalhoz ült, együtt evett, közösséget vállalt a bűnösökkel is. *Asztalközösség – Ízelítő a gasztroteológia tárgyköréből* című tanulmányában (olvasható *A lutheri reformáció 500 éves öröksége*

címmel a Luther Kiadónál megjelent kötetben) a biblikus gasztroblogger rámutat arra, mennyire fontos témája lehet a teológiának a gasztronómia. Kifejti, hogy Jézus asztalánál, asztalközösségében voltaképp az üdvösség került felajánlásra, „feltálatásra”.

Kereszthalála után az asztalközösséget az úrvacsorai közösségben élhetjük meg Jézussal. A lutheri tanok szerint nagyon is konkrét, fizikai formában vehetjük magunkhoz testét és vérének kenyér és bor formájában, amelyek a bűnök bocsánatára adatnak. „Az emberiség világi története egy rosszul megválasztott étel (talán alma) megkóstolásával vette kezdetét. Jézus utolsó vacsorája és az azt követő úrvacsorai gyakorlat pedig rendezni látszik a helyzetet...” – foglalja össze tanulmányában Orosz Gábor Viktor. ▶

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - TINA WITHERSPOON / UNSPLASH.COM

SÁSKAPÁSTÉTOMTÓL A SZŰZÉRMÉIG

Vizsgálódásunk egyik kiindulópontja és ihletője a német mintára alakult, egy téma köré csoportosuló, többféle tudományos szempontnak teret adó úgynevezett *Ringvorlesung* egyik alkalmá volt. A műfajt Kőszeghy Miklós, az egyetem ószövetségi tanszékének tanára honosította meg az egyetemen, a témajavaslatot ezúttal Hafenscher Károly, a gyakorlati teológiai tanszék vezetője hozta.

„Kevés fontosabb dolog van, mint az étel, talán nem véletlen, hogy ha egy pár különvállik, azt mondják, »elválnak ágytól, asztaltól«” – kezdte eszmefuttatását Kőszeghy Miklós. Az ókortörténész szerint az étkezés rendkívül intim része az életünknek. Ezt nemrégiben, amikor a rábizott évfolyamot meghívta magához vacsorázni, maga is átélhette az asztalközösségben. Mint kiderült, a professzor nemcsak az íróasztal, de a tűzhely mellett is tehetséges: a vendégség napját a konyhában töltötte, két menüsört készített, egy tradicionális marhapörköltet meg egy olaszos fűszerezésű szűzérmét.

Az étel teológiájáról szóló ötalkalmas sorozaton ő maga nem adott elő, de állítása szerint rengeteget tanult minden elhangzott előadásból. Kőszeghy professzor leginkább olyan gyakorlati kérdésekre kíváncsi a téma kapcsán, mint hogy a bibliai időkben – a különböző vallásokra is ki-

tekintve – hogyan készült az étel, mennyit, mit és hogyan ettek. Az újszövetségi tanszék docense, Bácskai Károly által említett korabeli sáskapástétom valósággal felvillanyozta. Ugyanakkor sajnálatát fejezte ki, hogy nem maradt fenn feljegyzés például arról, Jézusnak mi volt a kedvenc étele. Ennek ugyanis az ő hús-vér emberségében, földi létének valóságossága szempontjából van jelentősége. Bácskai Károly előadásában, amelynek legfőbb forrása Walter

Bühlmann *Hogyan élt Jézus* című könyve volt, számos példa hangzott el, jól illusztrálva a korabeli Palesztina életformáját és étkezési szokásait.

Beszélgetésünk során Kőszeghy Miklós több érdekes kultúrtörténeti adalékot tett hozzá az étel teológiájához. Például azt a megdöbbentő adatot, hogy egy felnőtt férfi napi egy kiló (!) lisztet fogyasztott el a bibliai időkben, ez volt ugyanis az elsődleges kalóriaforrásuk akkoriban. (Az illetén nagyipari lisztfogyasztás ma ránk nézve végeztes, de legalábbis látványos következményekkel jár.) Ezzel szemben húst alig ettek. Megrázó az ókortörténésznek az a kijelentése is, hogy ha a cikk írója nem vegetáriánus, akkor már most megevett életében annyi húst (csupán a napközbeni sonkás zsemleket számítva is), mint amennyit egykor egy egész középkori falu.

Így kerül elő az élelmiszer-pazarlás, illetve egy lehetséges (és szükségszerű) környezettudatosabb életmód kérdésköre is. A professzor a gyerekeinek mindig azt tanította, hogy húst nem dobunk ki, mert azért valaki meghalt. A nagymamája még ennél is tovább ment: szerinte kenyeret sem szabad kidobni, mert azért meg valaki dolgozott. Ehhez az attitűdhöz és etikai alapvetéshez képest sokkolóak a számok, amelyeket Hafenscher Károly hozott előadásában, például a következő hazai mutatót: „Ma Magyarországon fejenként hatvanöt kilogramm élelmiszert dobunk ki minden egyes évben.”

EVÉS ÉLETRE-HALÁLRA

A gasztroteológia Kőszeghy Miklós megfogalmazása szerint egy élő teológiai diskurzus Nyugat-Európában. „Szomorú aktualitása van a kérdésnek. Mit kezdünk azzal, hogy a *Homo sapiens* – története során először – nem az élelem szűkével, hanem a bőséggel van problematikus viszonyban?” – fejti ki.

Gyakorlati teológiai összefüggésben újabb hangsúlyokat kap a kérdés. Hafenscher Károly külön kitér előadásában az egyenlőtlen elosztás és a jóléti társadalmak környezetre káros, pazarló életmódjára, megrendítő adatokat tárva elénk: „A föld lakossága megsokszorozódott. Ma közelít a nyolcmilliárdhoz. [A híradások szerint idén november közepére el is érte. – A szerk.] Közel egymilliárd ember éheznek, naponta huszonnégyezren halnak éhen, évente pedig tizenegymillió gyermek hal meg, mert nincs mit ennie.”

A gyakorlati tanszék vezetője hangsúlyozta, hogy a középkori gondolkodásban nem véletlenül sorolták a hét legfőbb bűn közé a falánkságot. „A mértéktelen evés nemcsak rossz szokás, hanem valóban életet tönkretévő s előbb utóbb lelki-szellemi problémákat is okozó gyakorlat. S mint ilyen, istenellenes, életellenes, azaz vétek.”

Az etikai mellett az étkezés „idői” vonatkozása is előkerül: „...az ízlelés a pillanatot műfaja, az élmény hamar elmúlik és eltűnik. A mulandóságnak ezt az élményét Isten maradandóra akarja felcserélni az örök lakomával. Ebben az értelemben minden földi étkezésnek és a mennyei lakoma kóstolásának [eukharisztia] eszkatologikus jellege is van.” Ha ezt tudatosítjuk, minden étkezésünk, sőt étkezés-sel kapcsolatos cselekvésünk – a tervező szakasztól a bevásárláson és előkészítéssel át az étel elfogyasztásáig – túlmutat-hat önmagán.

Brillat-Savarin – francia jogász, politikus, gasztronómus, *Az ízlés fiziológiája* című könyv szerzője – ma már szállóigévé vált gondolatát idézte még a gyakorlati teológia szakértője: „Mutasd meg, mit eszel, és tudom a hitedet.” A szabadságunk, irányultságunk, elköteleződésünk, a választásaink és döntéseink az étkezési szokásainkban is tükröződnek. Olyan erények kapcsolódnak az étkezéshez, mint a mértéktartás, és olyan ajándékok, mint a megelégedés öröme. Hafenscher Károly szerint az ételről való gondolko-

dásban így juthatunk el „a fast foodtól az eukharisztiaig”.

A professzor állítja, hogy az ember minden rezdülése, életmegnyilvánulása – így az étkezése is – összefügg a hitével. Hallgatóságát arra biztatja, próbálja meg az étkezés eseményét és cselekményét hálaadássá tenni a Gondviselő felé. Véleménye szerint az imádság sokat segíthet, hogy az elfogadó és hálaadó attitűd kialakuljon, és

nem vetette meg a – gyakorta ajándékba kapott – jó bort sem, ahogy ezzel kapcsolatban Orosz Gábor Viktor össze is gyűjtött néhány lutheri gasztroteológiai iránymutatást: „A vendégeket jófajta itallal kell kínálni, hogy vidámak legyenek, mert ahogyan a Biblia írja: a bor felvidítja az ember szívét, és ragyogóbbá teszi arcát az olajnál, a kenyér pedig erősíti az ember szívét.”

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

természetessé válják. Ugyanakkor szavak nélkül, az érzéki élményt és a közösségben (I)evés örömet teljes lényünkkel, ajándékként megélve is sokat tehetünk az étkezés kultikus, mi több, szakrális jellegének visszaállításáért.

ÉTELED AZ ÉLETED

Luther Márton inkább a beszédben volt mértéktelen, mint az étkezésben. Hitvese, Bóra Katalin mellett, hogy saját gazdaságot és sörfőzdét irányított, bizonyára remekül főzött, bár különleges étkeket a fennmaradó források szerint csak ritkán ettek. Szükség is volt a bölcs beosztásra, ugyanis a reformátor házaspár népes, mintegy hatvan főt számláló háznép tudhatott magáénak. Rokonok, barátok, kosztos diákok, szellemi csüg-gők, szükségét szenvedők. Az asztali beszélgetések a közös étkezések során folytatott élénk eszmecsere volt, melyeknek legfőbb hangadója természetesen a házigazda Luther volt. A sör mellett

A legjobb szíverősítő mégsem materiális jellegű, és nem szájon át, hanem hallás útján jut el bensőnkbe: Luther a Lélekkel átitatott, Krisztusra mutató betű megszólító, életmegújító erejét hangsúlyozza. A Szentírásban a keresztyén ember meghívást kap egy bármilyen földinél nagyobb vendégségbe, egy végtelen lakomára, a Bárány menyegzőjére. Lelki szemei előtt ezt a képet érdemes éltetnie napi – rituális helyett jellemzően inkább rutinszerű, esetleg unalomból elkövetett – étkezései során.

Hasonló lelki gyakorlatokkal valame-lyest visszaállíthatja az étkezést eredeti rangjára, megélheti az Istennel való közösséget általa. Ugyanakkor rendezheti saját táplálkozáshoz fűződő viszonyát, az esetleges életellenes kilengéseket is. Vállalva ezáltal a felelősséget lelkének szentélyéért és ünneplve az ajándékba kapott életet és (testi-lelki) étkeket – nem csak ünnepnapokon.

■ KINYIK ANITA

Kántori karácsony, karácsonyi kántor

A Cantate rovat karácsonyi írása most személyes hangú, elárulva, hogyan éli meg egy kántor a karácsonyi szolgálatokat. Mi jellemző inkább az énekválasztásra, az állandóság vagy a változatosság? A sok istentisztelet miatt mekkora a veszélye a lelki, szellemi és fizikai kifáradásnak? És mi az, ami miatt e sorok írója mégsem cserélné senkivel?

Bevezetésként megvallom, hogy karácsony érlelt igazi kántorrá: mégpedig az a karácsony, amikor életemben először nem utaztam haza a családomhoz, hanem a szolgálati helyemen, Szombathegyen maradtam. Ennek jó negyedszázada,

a különböző karakterű énekverseket úgy bevezetni és kísérni, hogy a gyülekezeti tagok ezt egységes történetként élhessék meg. A regisztráció változatossága és a pillanat ihlette intonációk teszik különlegessé ezt az alkalmat.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

de még most is elevenen őrzöm magamban az ünnep felemelő élményét.

Tizenöt éve már Budahegyvidéken készülök a szolgálatokra: szentestétől vízkereszt ünnepéig – attól függően, hogy a hét mely napjain van karácsony – általában nyolc (de legalább hat) istentiszteletre. Két vagy több igehirdető mellett egyetlen kántorként nagyszerű kihívás, hogy egységben láthatom ezt az időszakot, és így javasolhatok énekeket, választhatok orgonaműveket, kórustételeket.

A szentesti J rend nagy koncentrációt igényel: az igeolvasás folyamatában kell

Bár mindegyik ünnepnapnak megvannak a graduálének-javaslatai, ez nem azt jelenti, hogy minden évben teljesen azonos az énekrend. Csak egy példa erre: karácsony óceáni evangéliuma Lk 2,1–14. Ha ez a második lekción, akkor kézenfekvő, hogy a *Krisztus Urunknak adott születésén* (EÉ 158) az istentisztelet központi éneke. Ha *János evangéliumának* prologusa a textus (Jn 1,1–13 vagy Jn 1,14–18), a *Jézus-énekek* fejezet végén megbújó szöveg az ideális választás: „Zengjen a hála, dicséret! / Értünk az Ige testté lett.” (EÉ 399)

Karácsony ünnepe és második napja, valamint a karácsony utáni vasárnap: erre a három alkalomra kell elosztani az énekrepertoárt. Zenei szempont, hogy a *Vom Himmel hoch da komm ich her* dallamára sok szép korálfeldolgozás készült. Ráadásul a mi énekeskönyvünk három Luther-verset is rendel ehhez a dallamhoz: *Mennyből jövök most hozzátok* (EÉ 150), *Jézus Krisztus, dicséretesével* (EÉ 154) és *Mennyei angyseregek* (EÉ 155). Tehát december 25-én és 26-án valamelyik Luther-éneket biztosan elénekeljük. A 155-öst akkor, ha 25-én az igék között szerepel Mikeás prófécija (Mik 5,1–4a). Gazdagítja a lehetőségeket, hogy a *Mennyből jövök...* dallama hosszabb időszakot is átöllel: van rá adventi (EÉ 135), egyéb karácsonyi (EÉ 165) és újévi (EÉ 183) szöveg. A két középkori kanció sem maradhat ki: a *Hadd zengjen énekszó* (EÉ 151) karácsony ünnepén, a *Kit sok boldog pásztor dicsért* (EÉ 152) az utána következő vasárnapon.

Az eddig felsorolt énekek kezdőénekként vagy graduálénekként szólnak meg; de az istentisztelet egyéb helyeire is gazdag a választék értékes karácsonyi szövegekből.

Minden évben izgalmas feladat a zenék válogatása: kezdő és záró orgonamű, korálelőjátékok, alternatív énekversek, úrvacsora alatti tételek. Annak érzékeltesítésére, hogy egy korálnak mennyire különböző karakterű és ezért más-más helyen használható feldolgozásai vannak, most újra a *Mennyből jövök* dallamát hozom fel példának. J. S. Bach kánonikus variációinak (BWV 769) második tételét az énekek bevezetésére szoktam használni; a dallamot a pedálban megszólaltató, plénum hangzású művet (BWV 700) kimenődarabként. J. Senfter pasztorális kompozíciója pedig a szentesti bensőséges hangulatot teremti meg.

Számomra az igékkel és a zenéssel való foglalkozás, az istentiszteletek megélése karácsony igazi ajándéka. Kántori szolgálat nélkül el sem tudnám képzelni ezeket a napokat; az elő-előforduló fáradtabb pillanatokban mindig továbblenyit egy szó vagy dallam.

A legmélyebb teológiai tartalmú Luther-ének (EÉ 154,2) szavaival kívánok Olvasóinknak békét hozó, örömteli ünnepeket:

*Az ember gyarló testébe
Öltözött az örök Ige.*

■ ECSEDI ZSUZSA

Erős várak mestere

Fedezzük föl Sándy Gyulát és máig ható örökségét

Nemcsak vallotta, hanem épületeiben is megfogalmazta evangélikus himnuszunk első sorát: Erős vár a mi Istenünk. Egyházunk egykori főépítésének gazdag életművét ismerhetjük meg egy idén megjelent, régóta várt, hiánypótló kötetből, amely akár kalauz is szolgálhat a Sándy tervezte épületek felkereséséhez.

FOTÓ BODÓ PÉTER SÁNDY GYULA CÍMŰ KÖTETÉBŐL (HOLNAP KIADÓ, 2022)

Sándy Gyula portréja (1924)

Mi a közös a zágrábi, illetve a budai Postapalota, a budapesti Móricz Zsigmond körtérhez közeli József Attila Gimnázium, a hűvösvölgyi Fébé diakonissza-anyakaház, a kispesti, angyalföldi, diósgyőr-vasgyári, hatvani vagy a székesfehérvári evangélikus templom épületében? A legmegha-

tározóbb közös pont az építész személye és az ő mindenhol felismerhető stílusa.

A Holnap Kiadó *Az Építézet Mesterei* című sorozatában jelent meg a templom-építő Sándy Gyula (1868–1953) életművét ismertető reprezentatív monográfia, Bodó Péter munkája. A tervrajzokkal és

fényképekkel gazdagon illusztrált könyv feltárja az építész életútját, szakmai közéleti pályafutását, megismerhetjük a Pecz Samu mellett pályáját kezdő Sándyt és a későbbi műegyetemi tanárt, szó esik az építész sajátos, egyben a magyarországi evangélikus templomépítészettel meghatározó stílusáról. A kötet bemutatja Sándy terveit és megvalósult épületeit, megtaláljuk épített műveinek áttekintő jegyzékét időrendben, publikációinak listáját, és nem hiányzik a kiadványból a bőséges bibliográfia és a személynévmutató sem.

MŰVÉSZEK ÉS MESTEREK

Sándy Gyula 1868. július 25-én született Eperjesen; édesanyja Jánosdeák Paulina, édesapja Sándy Gyula Károly festőművész; mindketten evangélikusok. A család több generációját is jellemezte a művészethez való kötődés: Sándy Gyula felmenői között találjuk Ferenczy Istvánt, a klasszicista szobrászt, az építész veje pedig id. Konok Tamás fotóművész, unokája Konok Tamás Kossuth-díjas festőművész (1930–2020).

Sándy hároméves volt, amikor a család Budapestre költözött. A leendő építész már a budai evangélikus elemi iskolában kezdte meg tanulmányait. Mint a feljegyzések tanúsítják, már ifjúkorában büszkén vallotta meg evangélikus hitét.

Egyetemi tanulmányait a Királyi József Műegyetem építésztechnológiai szakán kezdte meg 1886-ban. Oktatói olyan építésszek voltak, mint Pecz Samu, Steindl Imre, Hauszmann Alajos és Czizler Győző. Tanulmányait elvégezve 1891-ben kezdett Pecz Samu mellett dolgozni az egyetemen tanársegédként, illetve Pecz saját irodájában is. Első feladata a Budai Református Egyházközség templom-építési tervpályázatának segítése volt. 1914-től 1938-ig a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Épület-szerkezettan Tanszékének tanára, 1922 és 1924 között az egyetem építésztechnológiai kara mérnök-és építészosztályának dékánja. ►

A székesfehérvári evangélikus templom (1931–1932)

A kispesti evangélikus templom (1925–1927)

Sándy Gyula evangélikussága nemcsak épületeiben, hanem életútjában is tetten érhető. Amint Bodó Péter írja: „1891-től a Budai Evangélikus Egyházkerület jegyzője, 1906-tól gondnoka,

1924-től pedig felügyelője volt, de haláláig megmaradt tiszteletbeli felügyelőnek. 1926-tól az Üllői úti Luther Diákotthon kormánybizottságának elnöke volt, 1931-ben Nagytarcsán a lelkész el-

nőktársa lett. Rákoskeresztúron szintén felügyelőnek tekintették, ugyanakkor a Magyarországi Evangélikus Egyházegyletem (MEE) főépítési tisztségét is betöltötte, 1943 után pedig az MEE Egyházművészeti Tanácsa Építészeti Osztályának vezetője lett. Tagja volt a budapesti egyházmegye és a bányai egyházkerület presbitériumának, számvevőszékének és az egyetemes közgyűlésnek is.”

Köz- és magánépületeket is tervezett. Iskolák, kultúrpaloták, kórházak, posták, bérházak és természetesen templomok nőttek ki a földből tervei alapján. Legismertebb épületei a budai Postapalota, a győr-nádorvárosi evangélikus templom és a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karának soproni épülete. Eredményes pályafutás után, 1953. június 12-én hunyt el.

GÖRÖGKERESZT MODERN SZERKEZETTEL

Az építész elképzelése az ideális evangélikus templomot illetően mesterének, a szintén evangélikus Pecz Samunak a megközelítéséből táplálkozik. Központos templomoknál a görögkereszt

A budai Postapalota épülete (1923–1926)

FOTÓ: THALER TAMÁS – BODÓ PÉTER SÁNDY GYULA CÍMŰ KÖTETÉBŐL (HOLNAP KIADÓ, 2022)

formát használta. Mindig törekedett arra, hogy korszerű mérnöki szerkezeteket alkalmazzon, ugyanakkor a kivitelezésben zseniálisan ötvözte a modernséget a hagyománnyal.

A Sándy-templomok belső térkialakításában a praktikum mellett a következetes letisztultság figyelhető meg. A kötet így ír erről: „A templomteret [Sándy] véleménye szerint úgy kell kialakítani, hogy minél kevesebb zavaró elem legyen benne, ami esetleg elterelné a hívők figyelmét a liturgiáról.” Szerencsés, ha a templom maga is egy erős várat formál, és jellegzetesség a homlokzaton olvasható „Erős vár a mi Istenünk” felirat is.

Az 1940 májusában felavatott, végző berendezésével csak a háború után, 1967-ben elkészült győr-nádorvárosi templomról Bodó Péter megállapítja: „Sándy Gyula utolsó nagyszabású temploma, melyben egyesült a számos korábbi

ken nyugvó templomtér kialakításánál Sándy a korábbi templomokhoz hasonlóan figyelt arra, hogy mindenhol látni lehessen az oltárt és a szószéket.

A letisztult templomtérben több díszítőelemet is találunk. Kiemelendő közülük a szentély falán és a karzatok mellvédjén végigvonuló hetvenkét keresztény szimbólum. Az oltárt díszítő feszület és a hat kovácsoltvas gyertyatartó Schima Bandi iparművész alkotása, míg az anyagi híradást ábrázoló, az oltártér melletti falba helyezett vörösréz dombormű Borsos Miklós munkája. Ugyancsak Borsos műve a vörös márványból készült keresztelőmedence, melynek érdekessége, hogy a medencét tartó négy evangélistát az alkotó a kor híres művészeiről – Barcsay Jenőről, Egry Józsefről, Kodály Zoltánról és önmagáról – mintázta. A medence vörösréz fedőlapján Jézus megkeresztelésének jelenete látható.

Bodó Péter: Sándy Gyula (Az Építész Mesterei). Holnap Kiadó, Budapest, 2022. Ára 9990 forint

építenek, a terv azonban nem vált valóra; végül a külön templom mellett döntött a két felekezet. Sándy az evangélikusoknak téglával burkolt templomot tervezett, a főhomlokzaton nagy körablakkal. Az épület alapkövét 1943. július 11-én tették le; 1944 őszére már tető alatt volt, csupán a nyílászárók hiányoztak, amikor a szomszédos házat bombatalálat érte, és a templom is kisebb károkat szenvedett. A kazettás mennyezetű templomot végül 1949-ben szentelték fel.

A közösség nem használhatta hosszasan az új istentiszteleti helyét, ugyanis az Erzsébet-ligetet, ahol a templom állt, az országot megszálló szovjet csapatok vették birtokukba. Innentől kezdve az épület romlásnak indult, és 1964-ben le is bontották. A gyülekezet azonban nem hagyta, hogy a templom teljesen megsemmisüljön: a kövekből újat építettek, valamint a kazettás mennyezetet is megmentették. (Utóbbiról kiváló könyv jelent meg *Igéző jelek – Keresztény szimbólumok és magyarázataik Luther-idézetekkel* címmel Boda Zsuzsa szerkesztésében, a Luther Kiadó gondozásában. A kötetből megismerhetjük a kazettákon látható szimbólumokat és a jelentésüket is.)

Bodó Péter nagy ívű monográfiája hozzájárul ahhoz, hogy Sándy Gyula építészeti munkássága ne csak a 20. századi magyar építészettörténetben járatosak számára legyen ismert, hanem a köztudatban is a megérdemelt helyére kerüljön. Ezenkívül arra is alkalmas, hogy kalauzként forgassuk, ha felkeresnénk a Sándy-épületeket, közöttük az evangélikus templomokat és az azokat használó közösségeket is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

A rákoshegyi evangélikus templom (1938–1939)

építkezésénél szerzett tapasztalat, azok legjobban sikerült elemeit forrasztotta itt egybe.” Az építész görögkereszt alaprajzú, homlokzati középtornyú, kívülől nyerstégla borítású temploma többfunkciós épületegyüttest alkotott. A templomtér alatti pincetérben a kiszolgálóhelyiségeken túl helyet kapott a gyülekezeti terem, sőt színpad is. A pincerész helyiségeinek a templomtértől független bejáratuk is van. A karzattal együtt több mint ötszáz ülőhelyes, vasbeton pillére-

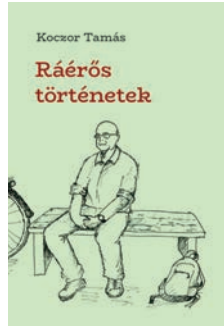
MEGMENTETT KÖVEK ÉS KAZETTÁK

Bár örömmel mutatnánk be például Nagytarcsa, Budafok, Rákosliget vagy Szódliget evangélikus templomát, itt most egy olyan Sándy-épületről emlékezünk meg, amely a 20. század megpróbáltatásainak is szimbóluma lehet.

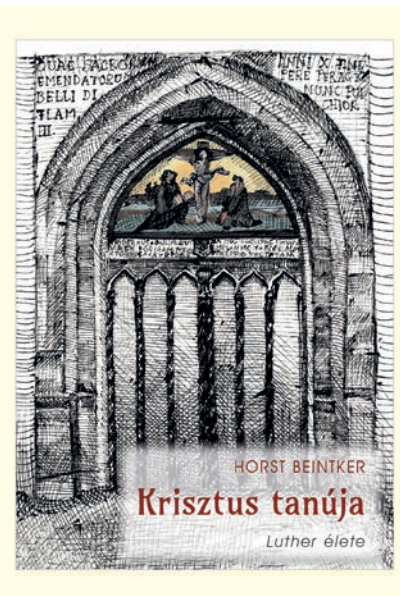
A budapesti mátyásföldi evangélikus, illetve a református gyülekezet 1933-ban megállapodott, hogy közös templomot

Mi a megfejtés?

A megfejtést az *Evangélikus Élet* magazin szerkesztőségének postacímére (1085 Budapest, Üllői út 24.) vagy az evelet@lutheran.hu e-mail-címre várjuk 2023. január 16-ig. A helyes megfejtést beküldők között Koczor Tamás Ráérés történetek című könyvét sorsoljuk ki.

	AZ IGEVERSEK 1. RÉSZÉNE	ÉPPEN JÓKOR	ORMÁN-SÁGI FALU	DORGÁL, FEDD	TÖRTÉNELMI IDŐSZAK	TOVÁBBÁ, VALAMINT	ÜRES GYOMOR ÉRZETE	TORLASZ, AKADÁLY	FORMÁLIS	KÉSZÍTETTE: MELEG DÁVID
										M
	RÜDVEG! TOLNA MEGYEI KÖZSÉG						KÖSZÖNET ELŐVÉD KÖZEPE!			
	DÉTÁR ...; SZÍNHÉZŐ							KLUB EGYEDE ALSÓS DIÁK		
	VÉGTELE-NÜL JÓ!		PIPERE-CIKK-MÁRKA KETTÉ						FORD-MODELL UTCAKŐ SZÉLE!	
	TRÉFA ELEME!			BELSŐ ERŐ! KOSZTUM RÉSZÉ			MADRIDI LAJOS! A TÖLGY ROKONA!			
	KÖZSÉG PÁPA KÖZELÉBEN				ÜREGES HENGER FÖLDHÁ-SÍTÓ FÉM				SIEMENS BUDAI PÁLYA-UDVAR	
	TRÜKKÖT FIGYELŐ IJÁBB FIVÉR									
										G
IDŐSZAK, KORSZAK			MASZK ANTIK LIRAI MŰFAJ						SVÁB-...; NÉMET HEGYSÉG NOHA	
BAL-KEZES (TÁJ SZÓ)				RÁBAKÓ-ZI FALU EZRELEK, RÖVIDEN			EVANGÉ-LIKUS, RÖVIDEN MORZSOL			
HATÁRO-ZOTT NÉVELŐ			PSZICH-LIKUS RUHA-NAGYSÁG			RANETT-FÉLE ... REEVES (SZÍNHÉZŐ)				NEWTON ... FIRTH; ANGOL SZÍNHÉZŐ
ZORRO JELE	NÖVÉNYI NEDV KÁROGÓ MADÁR				KUNYE-RÁL LITVÁN SPORTJEL		SÉRÜLÉS NYOMA TALAJT MEGLAZÍT			RÓMAI 101-ES COWBOY-VERSENY
E CÉLLAL (VÁL.)					FÖLDRE SZÜR HEVENY, ROHAMOS			ÁRTAL-MAS MESEBELI PARIPA		
FINN-UGOR NYELV				VIZE AZ ÖREG-TŐ GYERTYA-BEL			KOPÁRRA TETT JÚDEAI KIRÁLY			
AKRO-BATIKUS UTCAI TÁNC					HORVÁT PÉNZNEM PETŐFI APÓJA!			MOCSÁR PIROS, NÉMETÜL		NÉMET NÉVELŐ RUHA-ANYAG
KAPUS FELETT LÁGYAN ÍVEL			...DZABI; VÁROS ABBÓL AZ IRÁNYBÓL			SZÓKDÉ-CSEL ÚJSÁGOT SZEMLÉZ			NEM IS LENN! ÉVA PARJA!	
RÉZÁGYÚ VÉGE!		GYAKORI NŐI NÉV FESTETT KELME				GABONÁT TISZTÍTÓ KI BIRTO-KOLJA?				NITRO-GEN HELYET-TESÍTŐ
SPANYOL AUTÓJEL	HALO-GÉNELEM RÉÁLIS, MEGLEVŐ				AMELY EMBERT VÉG-HAJRÁ		ARRA A HELYRE BOZÓTOS			FÉL PERC! MESEBELI MADÁR
SZILÍ-CIUM-DIOXID					ALKOHO-LOS ITAL FINOM-PEKÁRU			MAGYAR NÉP-CSOPORT ELŐL		
ÉRVÉNY-RE JUTÓ				KLUB EL-HAGYÁSA FELSŐBB UTASÍTÁS				MINT-HOGY KELETI TEMPLOM		SZAUĐ-...; ÁZSIAI ORSZÁG
TOVA-TÚNÓ						BÁZIS ITÁLIAI HEGEDŐ-KÉSZÍTŐ			KEVERT SZÍN DÍJAZ, FIZET	
KÖZSÉG PECSTŐL DÉLNYU-GATRA			NŐI NÉV DOBÓ ...; SZÍNHÉZŐ				PÉNZZÉ TESZ MOHAME-DÁN PÁP			ELŐNY PÁPAGÁJ-NÉV
KAJSZI-MAG!		FÖLDBŐL ELŐTŰR VESZTE-SÉG				ÚTÓS SPORT TARTANI KÉPES				UGYAN, DEHOGY! HAJÓ HÁTULJA
TAVALYI	VÉSET, METSZET LADIK ELEJE!				HARANG-HANG ÜRES ZSÁK!		SPORT-FOGADÁS IGEN, OLÁSZUL			TÖMB SZÉLE! PÁRAT-LAN DÍSZ!
ALJÁHOZ LÖKÉS							FOCIEDZŐ (PÁL) NUKLEON			
					A BÜNTE-TŐJOG SZAK-EMBERE					

ZSEBKÖNYV LUTHERRŐL

Miért olvassunk Luther-életrajzt? Mert időutazásra hív. Mert közelebb hozza azt a kort, amelyben megismerhetjük a kisgyermek, a fiatal, a szerzetes, a teológia doktora, a városi prédikátor, a reformátor, a bibliafordító, az énekszerző, a tanulmányíró, a férj, a családapa, a vídám, a szomorú, a kétségeivel küszködő, a magabiztos, az örömeikért hálát adó, a betegségtől szenvedő, a gyásztól le-sújtott, a megalkuvást nem ismerő, az Istent kereső, a Krisztust megtaláló, az önvádaskodó, a bűntől terhelt, de mindenekelőtt a megváltásban szabad Luther Mártont.

Mi volt a titka, hogy több mint ötszáz év múlva is friss és aktuális a teológiája és a tanítása? „Politikai döntésekre [...] nem vállalkozott, és az evangélium ügyét nem akarta erőszakhoz kapcsolni. Csak az Isten iránti engedelmesség vezérelte elhatározásában és lépéseiben. S talán ennek köszönhető, hogy az evangélium ügye mind a mai napig megmaradt a világ javára” – írja Horst Beintker a *Krisztus tanúja – Luther élete* című művében.

A kabátzsebben is elférő kiadvány élvezetes stílusban foglalja össze a reformátor életútját, tanításának főbb pontjait. Balog Laurának, a békéscsabai evangélikus művészeti szakgimnázium diákjának grafikai pedig még közelebb hozzák Luther személyét az olvasóhoz.

Horst Beintker:
Krisztus tanúja – Luther élete

840 Ft

Lélekemelő olvasmányok az ünnepekre

Karácsonyra készülve személyes hangvételű könyvajánlókat írtak az Evangélikus Információs Szolgálat munkatársai. A kínálatban prédikációs- és tárcakötet, vers, regény, életrajz és anekdotagyűjtemény is helyet kapott. Különböző műfajok, de közös bennük, hogy felemelik a lelket éppúgy, mint a szellemet, és közvetve vagy igencsak közvetlenül az Úrra mutatnak.

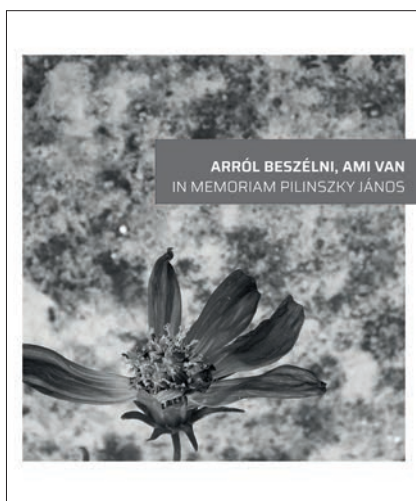
RÓLUNK ÉS RÓLA SZÓLÓ VERSEK

Mintha lágy selymet érintenék, de az érzés mégsem hűvös-hideg. A borító úgy simul a kezembe, mintha mindig is ott lett volna a helye. A fehér nem vakít, a fekete nem tolaszkodik, a betűszedés lágy domborulatai csak az ujjaim alatt kelnek életre.

Ritkán olvasok lírát, inkább a próza „szippant be”, de a komfortzóna elhagyása divatos szlogen. Az ünnep évről évre visszatérő állandóságának erejét is egyegy újítás fényében értjük meg.

Itt nem lehet elkalandozni, néhány pillanatra kikapcsolni, ha csak négy sor a vers, akkor minden szót meg kell rágni. Koncentrált figyelemmel, soronként haladva, ha kell, újra és újra nekirugaszkodva. A betűk nyomán képek villannak fel, a fátyolfüggöny mögül titkok sejlenek fel. A költők a mi világunkról írnak, de közben egy másik létezéséről is szólnak. Arról beszélnek, ami van.

Ez a kötet is van, s beszéljünk róla. Szépirodalmi antológia „Istenről és em-

berről, teremtőről és teremtettről, kapcsolatáról és magányról, szolgálatról és angyalokról – törekeny emberi életünk csomópontjairól”, Pilinszky János, a „költő, aki katolikus” emléke előtt adózva.

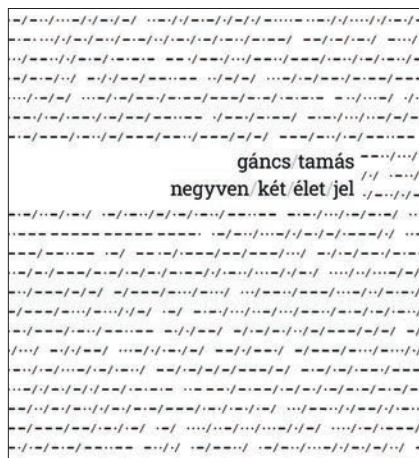
■ V. J.

Arról beszélni, ami van
– In memoriam Pilinszky János

2450 Ft

BUSZRA VALÓ ÚTRAVALÓ

„Ha még megvan a karácsonyfa, akkor üljünk oda alá, olvassuk el Simeon történetét. Egy perc – lemérem –, de örökre szól. Nekünk szól, a betlehem-i csodához húz minket, onnan érthető meg, élhető át.” Gáncs Tamás kelenföldi igazgató lelkész szerint tehát Simeon történetét (Lk 2,25–34) egy percig tart elolvasni. Én is kedvet kaptam egy kis méréshez: a szerző *Negyvenkét életjel* című könyvének egy-egy fejezete nem vesz igénybe többet néhány percnél. Hogy pontosan mennyit, azt nem tudom, mert a méréshez nem stoppert használtam, hanem egy kék csuklós buszt Budapesten; így az bizonyos, hogy elég hozzá az Arany János utca–Astoria-távolság az M3-as metrópótlóval haladva – hogy ezzel a rendhagyó, de gyakorlatias mértékegységgel éljek.

Praktikus a kötetnek ez a tagolása, az egy fejezetre szánt betűmennyiség, mert így a könyv a hétköznapok rohanó ritmusához kényszerült életünkbe is bele tudja csempészni a Jézushoz tartozás életminőséget emelő örömét. Minden egyes fejezet könnyen befogadható, jól érthető, ugyanakkor lelket mozdító,

mélyre hatoló, erős tartalom. Olyan mini-igehirdetések ezek, amelyek az Isten országának Jézusban való megismertetésével képesek gyógyítani az embert a magányosság érzésének betegségéből.

Gáncs Tamás írásainak alapját az e világból szerzett, de Isten országa felé mutató asszociációk adják. Olyan hétköznapi történetek, tapasztalások, benyomások, amelyekben mindannyiunknak része van, így az azonosulás nyomán termékeny talajra hull bennünk a Krisztusban megjelenő üdvösség üzenete. Ahogyan a szerző fogalmaz: „Az evangélium kétezer éve változatlan: az Örökkévaló a húsvét csodájában, a Feltámadottban ad igazi reményt. Azt üzeni ma is: ő nem hagy el.”

Nem hagy el. A metrópótló buszon sem, és máshol sem. Velünk van, bennünk van.

■ – BALCZÓ –

Gáncs Tamás: Negyvenkét életjel

2250 Ft

FELNÖTTEKNEK SZÓLÓ MESE, TANULSÁGOKKAL

Egy pecsétgyűrűvel indul, egy jegygyűrűvel zárul ez az áradó, sokszereplős, sok helyszínes, sok érzelmet keltő családregény. Benne szerelem, hit, gyengédség, könny, halál, dráma, ostobaság, bosszú, bűn, megbocsátás, feloldozás.

Selma Lagerlöf – az első irodalmi Nobel-díjas írónő – trilógiájában a 19. századi svéd vidéken járunk. Főhőseink nők, akik történelmi korok előtt járnak; egyházi és világi személyek, tehetős és szegény családok. Felvonulnak nemes érzelmek:

az alázat, önzetlenség, nagyvonalúság fénylő példái csakúgy, mint isteni küldetésüket mélyreértelmező szereplők és intrikus figurák. E hősök és antihősök ugyanakkor nem egy panoptikum holt alakjai, hanem érző, hús-vér emberek, akiknek sorsára, fejlődésére, döntéseire kíváncsiak vagyunk. Drukko-lunk értük, vagy kivívják ellenszenvünket.

Ne siessünk az ítélettel! Se Charlotte és egykori jegyese, Karl-Artur, se Thea Sundler és a többi szereplő esetében. Ismerjük meg őket, s legyünk bátrak beis-merni, ha magunkra ismerünk.

Felnőttmese ez tanulságokkal, misztikummal, családi átoknak tűnő elemekkel. A szerelmi szál egy réteg a szövetben; összefonódva az írói mondanivalóval Isten és ember, ember és ember viszonyáról. Tabló arról, ami egy családban, házasságban, faluban, gyülekezetben, emberi közösségben megtörténhet. Ne gondoljuk, hogy az utolsó fejezeteknél már borítékolható a végkifejlet: az író a legvégére is tartogat fordulatot.

Meggyőződésem, hogy a magyar fordítás nem kevésbé élvezetes, mint az eredeti mű. Leffler Béla író, műfordító múlt század elejei munkája és a kortárs Kúnos László műfordító frissítése gyönyörködtet, akár csak a skandináv hangulatú borító. Nem volt még hétszázötven oldalas könyv, amelyet ilyen gyorsan olvastam volna el, s amely egyben az újra-

olvasandóim listájára is felkerült. A svéd író kötetét, ha kézbe vesszük, minden bizonnyal az önök kedvenc olvasmányja is lesz ezen a télen!

■ S.-K. D.

Selma Lagerlöf: Löwensköld-trilógia

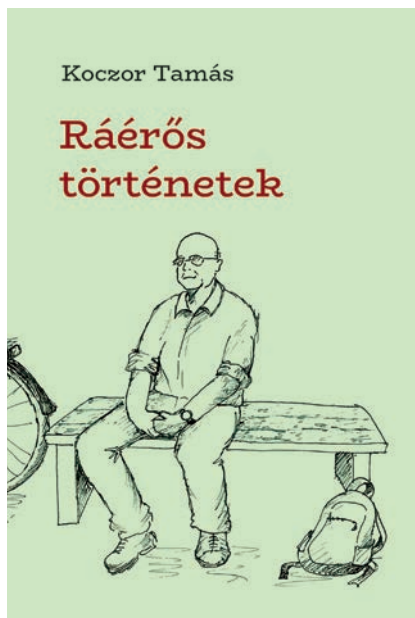
3990 Ft

KÉPKOCKÁK KÉT KERÉKEN

Egy szemlélődő elbeszélő – két keréken. Olykor négyen, ha már nem is Trabanttal vagy Daciával. De mindig úton. Sima és göröngyös utakon, macska- és mérföldköveken, kereszteződéseken át, kaptatókon fel, máskor lejtmenetben. Molnárné Müller Ilona illusztrációi Koczor Tamás *Ráérős történetek* című kötetéhez nagyon találóak: mozgó képek. Mintha filmkockák lennének, jelenetek egy (iskola)lelkész múltjából, hétköznapjaiból. Jelenetek egy ember életéből, aki Isten emberének vallja magát – erre hajt csupán.

Két keréken más szögből látszik a világ, ez a más szög adja a történetek erejét, a megjelenített terek valóságosságát, a megidézett figurák elevenségét. Boda Zsuzsa szerkesztő Koczor Tamás sietős történetei után újabb remek válogatást adott közre, ezúttal a ráérős tematika köré gyűjtve. Rá-

érős olvasásra való, mert mélyre visznek, megérintenek. Maga az elbeszélő is „érintett”, nem is lelezi, sőt mer önironikus,

sokszor balek, máskor a többiekkel kiáltó, hallgató, nagyon is emberi lenni. Meri vállalni a vidámak mellett a fájó emlékeket, torokszorító érzéseket, a sok jó mellett a jóvátehetlent.

Az általában utazó tudósító szerethető figura. És maga is szeretettel idéz meg legendás figurákat, felhívva a figyelmünket arra, hogy érdemes nyitott szemmel, olykor ráérősen járnunk a világban. Mert vannak dolgok, amelyekre nem lehet nem ráérni. Ilyen a játék is. Az elbeszélő játékos, meri használni a fantáziáját, sőtét sikátorokban is fényt gyűjtve, esti rémeket megszelídítve, kihalt folyósokat megelevenítve. Nagy játékos, mert sokféle játékkal találkozott már, és maga is sokszor állt győztes és vesztes oldalon egyaránt. És ezek őszinte elmesélésével is vállalja a kockázatot. A szeretet kockázatát.

■ – KINYIK –

Koczor Tamás: Ráérős történetek

2720 Ft

NEVETNI JÓ!

A nevetés a legjobb orvosság – tartja a népi bölcsesség. És tény, hogy a nevetés megvidámítja a szívet, oldja a stresszt, erősíti az immunrendszert, serkenti a vérkeringést, kalóriákat éget. Norvég kutatók arra jutottak, hogy tovább élnek

azok, akiknek jó humorérzékük van, mint akik ritkán nevetnek.

Ha komolyan vesszük a nevetés imént felsorolt jótékony hatásait, akkor elmondhatjuk: aki kezébe veszi az *Adj, Uram, humorérzék!* című könyvet, az garantáltan besegít orvosának, gyógyszerészének és személyi edzőjének, ugyanis nem fogja tudni nevetés nélkül megállni. Ezért e kötet nyilvános helyeken való olvasása némi megfontolást igényel.

Az *Egyházi anekdotagyűjtemény* alcímet viselő kötetben evangélikus lelkészek osztják meg az olvasóval szolgálatuk, életük kacagtató pillanatait. Ha akarnánk, sem tudnánk kitalálni annyiféle helyzetkomikumot, el- és beszólást; információhiányból, félreértésből eredő mulattató történet; csattanós kifejeletet, mint amennyit a könyv elbeszél. A történetek témakörök (esküvő, temetés stb.) szerint követik egymást, és a szemnek is kellemesen tagoltak. Koczor Tamás egyedi stílusú, ötletes illusztrációi mosolyt fakasztóan találóak, igazán egybecsengenek a szövegekkel.

A borongós, ködös téli napokon különösen is jólesik olvasgatni a szórakoztató történeteket, apránként beosztva kortyolgatni őket, mint a jó kávé. S közben a humor teljes spektrumát élheti át az olvasó: a finom kacajtól a könnyfakasztó hahotázásig.

Aki eddig is szeretett Isten házában lenni, gyülekezeti alkalmon részt ven-

ni, az minden bizonnyal maga is fel tud idézni egy-egy mókásabb emléket a közösség életéből; aki számára pedig még idegen az egyházi közeg, talán e könnyed kötet olvasása után kedvet kaphat, hogy benézzen a diplomaján, és részese legyen egy istentiszteletnek, egyházi alkalomnak. S ha majd adódik valami vidám helyzet, bátran feljegyezheti a személyes egyházi anekdotagyűjteményébe.

■ BALLA MÁRIA

Adj, Uram, humorérzék!
Egyházi anekdotagyűjtemény

2310 Ft

Kulturális élmények a fa alá

Tárgyi ajándék helyett sokan élményt kérnek-adnak karácsonyra. Hogy megkönnyítsük a választást, öt olyan színházi és mozielőadást ajánlunk – családi film-től a dokumentumfilmig, egyfelvonásos vígjátéktól a kamaradramáig –, melyek akár a közös gondolkodás, akár jó hangulatú beszélgetések alapjait adhatják az ünnepek alatt és után.

Letehető tünetek. A színpadon egy orvosi váró, ahol mindenki a világhíres terapeutára vár. Ám kisebb tumultus alakul ki, mert egy technikai hiba miatt hat idegen ugyanazt az időpontot kapta. A várakozásban kiderül, hogy mindegyiküknek más-más, olykor egészen vicces kényszerbetegsége van.

Természetesen mindannyian ragaszkodnak a már jól (ki)ismert furcsaságaikhoz. De idővel egyre inkább megértéssel vannak a másik tünete iránt is. Nem egymás terapizálására vagy a másik tünete mögött rejlő mélyebb traumák feltárására vállalkoznak, csupán arra, hogy megértsék a másikat, és kicsit segítsenek rajta a maguk eszközével.

A Paczoly Béla rendezte – csupán nyolcvanperces – előadásban minden szereplő remekül el van találva. Schruff Milán taxisofőrje a nyersségében is szerethető, Pataki Ferenc Tourette-szindrómás papagájtenyésztője végtelenül szimpatikus, Ullmann Mónika tisztaságmániás laborasszisztense is nagyon sokaknak lehet ismerős, László Lili naiv fitnesszedzője egészen bájos, Járó Zsuzsa bigott vallásosságba menekülő kényszerbetegje a humor egyik legnagyobb forrása, de Rohonyi Barnabás vonalaktól rettegő műszaki rajzolója is szerethető karakter – mindannyiukban ismerőseink apróbb hákljait ismerhetjük fel. Cseh Judit blazírt asszisztense pedig mindig a legjobbkor szólal meg s tűnik fel vagy tűnik el.

A Tok-tok, avagy hogy pattog a kocka? fergeteges vígjáték, mely kicsit görbe tükröt tart nekünk a kialakult manírjaink, apró, dühítő szokásaink levetkőzéséhez. Ugyanakkor talán arra is rámutat, hogy hányfajta tünete lehet a lelki eredetű betegségeknek, amelyekkel szakemberhez fordulni sosem szégyen; ha pedig már olykor nevetni is tudunk a gyengeségeinken, az külön előny.

Laurent Baffie: Tok-tok, avagy hogy pattog a kocka?
– Belvárosi Színház

Istent játszani. A bérnyaság a legtöbb országban illegális, mégis vannak, akik ilyen módon szeretnének saját gyermeket, családost. Míg a gyermekekért inszeminációval, lombikprogrammal küzdő párok vagy az örökbefogadók a törvényes utat választják, a bérnyaságot azok alkalmazzák, akik nemcsak hogy nem tudják elfogadni a meddőség megrázó tényét, de kétségbeesésükben úgy érzik, hogy jogukban áll kijátszani az etika törvényeit is.

A Vígyszínházban látható szkeccselőadás a bérnyasággal kapcsolatos különböző történeteket mesél el Európából. Czukor Balázs író-rendező nem ítélik, de nem is rejti véka alá a bérnyasággal járó kökemény konfliktusokat, lelki és fizikai megterheléseket. Az előadás végén végtelen szomorúsággal és sajnálattal állunk fel. Sajnáljuk azokat az asszonyokat, akik „gazdatestként” – egy jobb élet reményében, pénzért – mások gyerekeit hordják ki, és szánni lehet azokat, akik csupán a testük szépségének megóvásáért vagy elkeseredésükben fogadnak bérnyát.

Tucatnyi történet, mégis valahogy egy a végkicsengés: aki Istent akar játszani, nem pedig legális, etikus módon akar (családost) teremteni, az az eljárással több fájdalmat és sérülést okoz magának, a születendő gyermeknek és a bérnyának is, mint maga a meddőség...

Hegy Barbara, Petrik Andrea, Waskovics Andrea, Tar Renáta, Telekes Péter, Medveczky Balázs végtelen alázattal és profizmus-alakítja a különböző élethelyzet-jelenetek karaktereit. A meg-rázóan erős egyfelvonásost a téma érzékenysége miatt kizárólag tizenhat éven felülieknek ajánljuk. De fontos alapanyag lehet a darab, akár biológia-, akár hittanórákon vagy gyülekezeti alkalma-
kon kerül elő ez a kérdéskör és az etikai vonatkozásai.

Czukur Balázs: *Bérmányák – Vígyszínház, Házi Színpad*

A teremtés csodája. Bár a tölgyfa talán a legismertebb erdei fa-faj a jellegzetes levele miatt, de azt valószínűleg kevesen – még a leglelkesebb túrázók sem – tudják, hogy egy-egy fa mennyi állatnak az élőhelye. Törzse és ágai otthont nyújtanak mókusoknak, madaraknak és bogaraknak, gyökereinek például egerek húzzák meg magukat. Termése élelmül szolgál több állatfajnak is, a körülötte lévő avar pedig fekvőhelyet ad az arra járó vad-disznóknak, sünöknek és rókáknak.

Laurent Charbonnier és Michel Seydoux grandiózus természetfilmje megmutatja, hogy egy tölgy óv és ad, így válik az erdő központi alakjává. A nyolcvanperces alkotás betekintést kínál egy franciaországi, hatalmas – több mint kétszáz éves – tölgyfa mindennapjaiba. Egészen hihetetlen felvételeken testközelből ismerjük meg azt a színes élővilágot, amely rajta, benne vagy épp a közelében él.

Igazi élménymozzi ez a film a természetet kedvelőknek és azoknak, akik szeretnék gyerekeiknek megmutatni a teremtett világ csodáját vagy magukat is újra emlékeztetni rá – mindezt egy emberi szó nélkül. Ugyanis a film alatt csupán rendkívül stílusos, olykor vicces zenei aláfestést hallhatunk, ám ez egyáltalán nem zavaró, sőt így jobban rá tudunk csodálkozni a látottakra.

A tölgy – Az erdő szíve – francia természetfilm, 2022, 80 perc

Valóra váltani egy álmot. Mrs. Harris, a londoni takarítónő a második világháború után kitaróan várja haza a férjét, mígmen – már az ötvenes években – értesül a szeretett férfi haláláról. Munkája közben egy nap beleszeret egy csodálatos Dior-ruhába. A megbízható, kedves, visszafogott asszony mer egy nagyot álmodni, és elkezd spórolni a híres francia divattervező alkotására. Még szerencsejátékra is adja a fejét, hogy előteremtse a szükséges pénzt, majd miután ez sikerül, nekivág az életre szóló párizsi kalandnak. A francia főváros azonban nemcsak az

ő öltözködését változtatja meg, de ő is alakít a Dior-divatháznak és dolgozóinak a jövőjén...

A *Mrs. Harris Párizsba megy* című film végtelenül szerethető alkotás. Éppannyira romantikus, amennyire drámai. Abszolút nem kiszámítható, fordulatos, talán a happy endet leszámítva. Különösen is jó látni a tisztességesen dolgozó asszonyt támogató barátokat, ismerősöket és ismeretleneket, kicsit visszaadva a hitünket az emberi jóságban, illetve abban, hogy a felebaráti szeretet valahogyan mindig megtérül.

Mrs. Harris Párizsba megy – angol filmdráma, 2022, 116 perc

Hivatás a családdal szemben? A hivatás és a magánélet szabad alakítása között sokfajta kompromisszum létezik. Van azonban egy hivatás, amely nem teszi lehetővé a választást: aki római katolikus papként köteleződik el Krisztus szolgálata mellett, az a katolikus egyházjog szerint nem alapíthat családot.

A *döntés* című film nyitóképe a horvát határ menti faluba, Murakeresztúrra, Polgár Róbert atyához viszi a nézőt. Az atya éppen misét celebrál. A következő snittben azonban már a családjával ismerkedhetünk, három gyermekével és élettársával – Róbert távollétében. A gyerekek az asztal körül ülnek, és épp rajtot készítenek a családjukról, miközben az egyik kislány mesél: „Anyá csókot nyomott apára, pedig apa egy pap.” És ennek az utolsó szónak fennhangon nyomatékot is ad. Nagyobb testvére gyengéden odasúgja: „Csendesebben.”

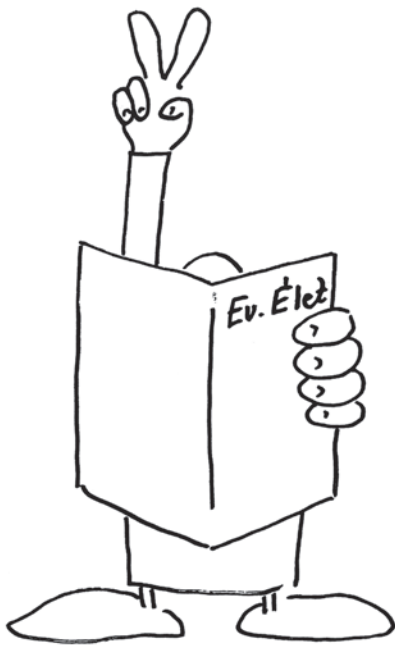
Vízkelety Márton és Ugrin Julianna rendezők dokumentumfilmje – mely már az HBO Max tévécsatorna kínálatában is megnézhető – mélyen emberi nézőpontból kíséri végig a pap életének egy meghatározó szakaszát, azt, ahogyan eljut hivatásának feladásához és ahhoz, hogy felelősséget vállaljon a családjáért. A tabudöntőgető alkotás a tizenkilencedik Verzió nemzetközi emberi jogi dokumentumfilm-fesztivál magyar mezőnyének nyertese lett.

A szépen fényképezett, jó dramaturgiájú, a humort sem nélkülöző dokumentumfilm azok számára is érthetően és érzelmegzadagon tárja fel a hivatását elkötelezetten szerető pap életét és a cölibátusból eredő nyomasztó dilemmáját, akik egyáltalán nem jártasak az egyház életében. Egy film nem szokott egyházjogi és -szervezeti változások előhangja lenni, de talán az eklézsia berkein belül is jó alapot adhat az érzékeny diskurzushoz.

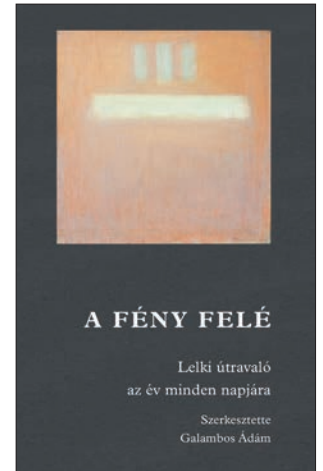
A döntés – magyar dokumentumfilm, 2022, 89 perc

■ EvÉlet-összeállítás

BIBLIAI TOTÓ

A Keresztelő János és Jézus születésének történetéhez kapcsolódó bibliai totó megfejtését az Evangélikus Élet szerkesztőségének postacímére (1085 Budapest, Üllői út 24.) vagy az evelet@lutheran.hu e-mail-címre várjuk 2023. január 16-ig. A helyes megfejtést beküldők között A fény felé - Lelki útavaló az év minden napjára című kötetet sorsoljuk ki.

A FÉNY FELÉ

Lelki útavaló
az év minden napjára

Szerkesztette
Galambos Ádám

I. Mi volt Keresztelő János apjának, Zakariásnak a foglalkozása?

- 1 - katona
- 2 - pap
- x - juhásztor

II. Mire vágyott leginkább Zakariás és Erzsébet, az idősödő házaspár?

- 1 - új házra
- 2 - hogy eljuthassanak Kánaán földjére
- x - gyermekekre

III. Jézus és János milyen módon voltak rokonok?

- 1 - Erzsébet és Mária rokonok voltak
- 2 - Zakariás és József rokonok voltak
- x - Zakariás és Mária rokonok voltak

IV. Hol jelent meg Gábrriel angyal Zakariásnak?

- 1 - a templomban
- 2 - az otthonában
- x - a mezőn

VIII. Milyen módon tudatta a néma Zakariás, hogy mi legyen a fia neve?

- 1 - porba írta
- 2 - táblára írta
- x - kövekből kirakta a nevet

V. Mit csinált épp akkor Zakariás?

- 1 - etette az állatokat
- 2 - aludt
- x - illatáldozatot mutatott be

VI. Miért némult meg egy időre Zakariás?

- 1 - nagyon megfázott
- 2 - a templomban sokat énekelt, és begyulladtak a hangszálai
- x - büntetésből, mert nem hitt az angyal szavának

VII. Milyen nevet akartak adni a rokonok Jánosnak?

- 1 - Illés
- 2 - Áron
- x - Zakariás

IX. Hol látogatta meg Gábrriel angyal Máriát?

- 1 - Betlehemben
- 2 - Názáretben
- x - Jeruzsálemben

X. Mit mondott az angyal a születendő Jézusról? „Nagy lesz ő, és...”

- 1 - a Magasságos Fiaának nevezik majd...”
- 2 - Izrael fiai közül sokakat megtérít az Úrhoz...”
- x - Illés lelkével és erejével lesz betelve.”

XI. Mit mondott Erzsébet Máriának, amikor Mária meglátogatta őt? „Áldott vagy te az asszonyok között, és...”

- 1 - áldott a te férjed, József!”
- 2 - áldott a te méhed gyümölcse!”
- x - áldott a te házad népe!”

XII. Ki volt a császár Jézus születésekor?

- 1 – Heródes
- 2 – Pilátus
- x – Augusztusz

XIII. Miért ment József és Mária Betlehembe?

- 1 – József ott kapott munkát
- 2 – a népszámlálás miatt
- x – rokonlátogatóba mentek

XIV. Melyik országrészből mentek melyik országrészbe?

- 1 – Galileából Júdeába
- 2 – Samáriából Júdeába
- x – Júdeából Galileába

XV. Miért istállóban született meg Jézus?

- 1 – József és Mária már csak ott kapott szállást
- 2 – az volt a legolcsóbb szállás
- x – az állatok miatt ott melegebb volt, mint a fogadók fűtetlen szobájában

XVI. Kik voltak Jézus első látogatói?

- 1 – pásztorok
- 2 – a napkeleti bölcsek
- x – Heródes király követei

XVII. Honnan tudták, hol találják meg az újszülött Üdvözítőt?

- 1 – a csillag vezette őket az istállóig
- 2 – az angyal mondta meg nekik
- x – megkérdezték a városban az embereket

XVIII. Milyen szavakkal dicsérte az angysereg Istent?

- 1 – „Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.”
- 2 – „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.”
- x – „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.”

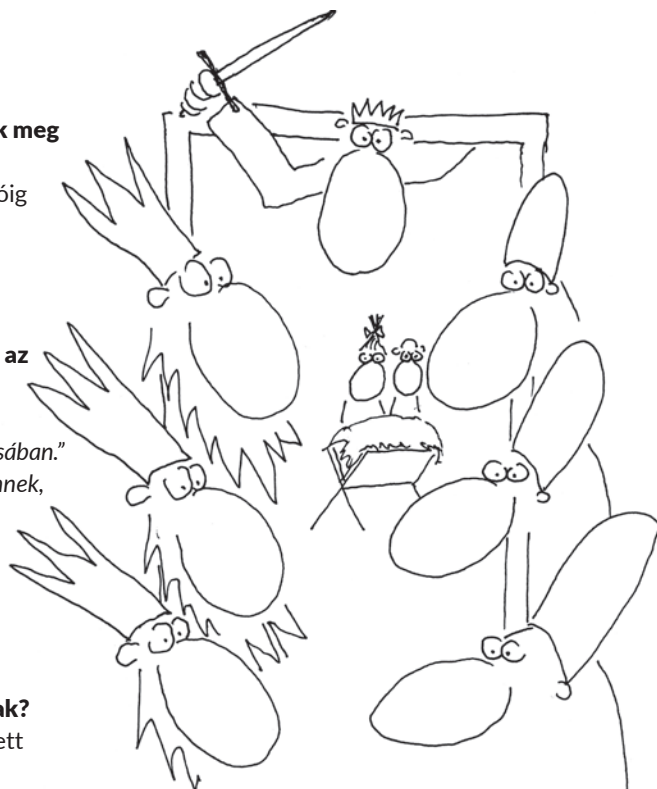
XIX. Mi volt a jel, amely alapján felismerték, hogy jó helyen járnak?

- 1 – a csillag megállt az épület felett
- 2 – a napkeleti bölcsek tevéi az épület előtt legeltek
- x – a pólás kisgyermek a jászolban feküdt

XX. Mit csinált Mária, miután az első látogatók elmondták, amit az angyali követtől a kisdedről hallottak?

- 1 – sírva kiszaladt az istállóból
- 2 – örömeiben mindegyiküknek adott egy kalácsdarabot
- x – megjegyezte, és a szívében forgatta

RAJZOK: KOCZOR TAMÁS

Ige testnek és léleknek

Hányféleképpen lehet az igei üzenetet befogadni? Miért kellett Ezékiel prófétának a szent tekercest lenyelni? Hogyan kapcsolódik össze az úrvacsorai ostya és a több mint kétezer-hatszáz éve élt próféta tette? Mi az összefüggés a szervezetünkben létező mikrobiom és Isten elhívása között? Népszerű teológia rovatunk e cikkében többek között ezekre a kérdésekre is választ kapunk.

„A hit hallásból van” – olvassuk a *Római levélben* (10,17). Az evangélium élő hangja (*viva vox evangelii*), amely Luther szerint minden egyebet megelőz, a fülünkön keresztül ér el hozzánk, a hallószerv közvetítésével éri el agyunkat, szívünket és lelkünket. Az olvasás képességének széles körű elterjedésével napjainkban már nem a hang az elsődleges inger; a rendszeres bibliaolvasó számára az ige vizuális befogadása többnyire megelőzi az igehallgatás akusztikus élményét.

Létezik azonban befogadás a látáson és a halláson túl is – erről tanúskodik néhány talányos igeszakasz, amelyek arról szólnak, hogy a szent szövegek egyenesen a gyomorban találhatnak elsődleges „értelmezésre”.

AMIT ELŐBB ÉRT A GYOMOR

Ezékiel prófétai elhívásában, egyes értelmezések szerint beavatásában (Ez 2,8–3,3) és a *Jelenések könyvében* (Jel 10,8–11) egyaránt találkozhatunk a szent tekercs, illetve a nyitott könyvecske lenyelését megparancsoló isteni felszólítással. A hang mindkét esetben prófétálásra, Isten igéjének hirdetésére hív fel, a feladat teljesítésének első követelménye azonban nem a beszéd, hanem az ellentettje, az isteni szó, a szent szöveg befogadása.

Nem tisztán szellemi interiorizációról, értelmezési folyamatról és megértésről van szó: az isteni üzenet belsővé tétele testi-fizikai szinten, az élő anyagban megy végbe, a megértés az első, az érzéklet, az érzékszervi benyomás (a szájban érzett édes íz, illetve a gyomorban érzett keserűség) csak ezután következik.

Szólásaink, közmondásaink, nyelvünk ősi rétegei még őrzik azt a tudást, amellyel a bibliai szövegekben találkozunk: egy megoldhatatlannak tűnő probléma „hasfájást okoz”, bölcs belátás hiányában bizonyos helyzeteket „hasunkra ütve” ol-

dunk meg, vagy ha nincs idő huzamosan tépelődni, akkor „hasból” vagy „zsigerből” adunk választ egy-egy fogós kérdésre. Ezeket a sajátosan testi reakciókat általában kevésbé becsüljük, mint a racionális megfontoláson alapuló döntéseinket, holott az élet sikeres folytatásában, a helyzetnek leginkább megfelelő döntések meghozatalában legalább akkora szerepet játszanak, mint az agyműködésnek köszönhető (a téves ítéletalkotásnak sokkal inkább kitett) spekulatív bölcsesség.

A modern élettudományokat napjainkban egyre intenzívebben foglalkoztatja az emberi tápcsatorna felépítése és működése; ezt a csatornát nemritkán „második agynak” is nevezik, de „elfelejtett szervként” is hivatkoznak rá olykor. Az emberi bélrendszerben tenyésző apró lények (baktériumok, gombák, vírusok) alkotják az úgynevezett mikrobiomot, amely nem csupán a tápanyagok megfelelő lebontásában, de a hormonháztartás szabályozásában, valamint az immunvá-

laszok kialakításában is nélkülözhetetlen szerepet játszik. A mikrobiom az emberi élet első néhány évében alakul ki, az emberrel egész élete során együttműködő szimbionták ekkor kolonizálják a tápcsatorna különböző szerveit. A kezdetben idegen élőlények az ember testi sejtjeivel összjátékba kerülnek – a jó életminőség záloga e két, kezdetben idegen világ harmonikus együttműködése.

A mikrobiom bonyolult működéséről ma még viszonylag keveset tudunk, de feltételezhető, hogy bizonyos betegségek, sőt az ember kedélyállapot-változásainak okai is részben e rendszerben keresendők. Ez a „második agy” az információfeldolgozás olyan rejtett szerve, amelynek működésére a racionális válaszok felsőbbrendűségének bűvöletében ritkán reflektálunk.

Ezékiel próféta elhívás- vagy beavatástörténetében az engedelmisség próbája a tekercs – az írott formában rögzített szöveg – totális befogadása. A prófétának le kell nyelnie valamit, amit az Isten nyújt neki. Erről az első említéskor még definiálatlan „valamiről” hamarosan kiderül: a legkevésbé sem ennivaló – semmilyen tulajdonságában sem hasonlatos például a papok által rituálisan elfogyasztandó áldozati húshoz,

GIOVANNI BATTISTA TIEPPOLO: EZÉKIEL PRÓFÉTA (1726-1729; RÉSZLET)

azaz semmiképp sem beszélhetünk szokványos, a hagyományoknak megfelelő beavatási rítusról.

Ugyanakkor nem is az elhívástörténeteket jellemző tiszta vízió vagy audíció: a befogadás aktusa ugyanis teljesen hétköznapi, nagyon is valóságos fizikai érzeteket ébreszt a prófétában. Ahogy az isteni kéz kibontja az iratot, Ezékiel számára láthatóvá válik, hogy a tekercs mindkét oldala jajszóval és panasszal van teleírva, így joggal várhatja, hogy kimondottan kellemetlen fizikai élményben lesz része. A tekercs azonban édesnek bizonyul, olyan édesnek, mint a méz.

Mielőtt az írott szöveget megértené a rendszerező elme, a gyomorban már kezdetét veszi az információfeldolgozás, az engedelmes test érti meg elsőként az isteni feladatot. Miközben saját maga szenved (Ezékiel a tekercs megevését követő hét napot összetörtén kuporogva tölti el, a *Jelenések könyvében* pedig a próféta gyomra válik keserűvé), az Isten igéjével való lehető legbensőbb, legszemélyesebb találkozás édes ízérzettel tölti el a száját: a gyomor az agy felé fájdalomcsillapító üzenetet küld.

Ezékiel Izrael eljövendő sorsát, a ránehezedő ítéletet, illetve az isteni kegyelem elővételezését fizikailag tapasztalja meg, erre a teljes testi-lelki transzformációra van szüksége új önazonosságának megszületéséhez, a prófétai megszólalás nehéz felelősségének vállalásához.

ISTEN ÉS AZ EMBERI TEST

A modernség utáni, technikai utópiákat kergető, a természettől messzemenően elidegenedett kor megélőiként hajlamosak vagyunk Istenhez fűződő viszonyunkat a véges és esendő test határain túl elképzelni, az Istennel való találkozást a testiségtől függetleníteni. A test és a lélek szétválasztásának filozófia- és teológiatörténeti toposza túl mély nyomot hagyott gondolkodásunkon ahhoz, hogy a test teremtett, sebezhető valóságát ne egyszerűen a bűn hordozójaként, ne olyan terhelő kellékként lássuk, amelytől a halál után egyszer és mindenkorra megszabadulhatunk.

Sem a szenvedés, sem az öröm nem független a testtől – ha hihetünk az ősi eredetű megfigyeléseknek, egyszersmind a kortárs biológia tudományosan bizonyított felismeréseinek és hitelt érdemlő feltételezéseinek –, mindkét érzület, szen-

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

vedés és öröm a zsigerekben képződik meg, s csak ezután válik elgondolhatóvá, illetve elbeszélhetővé.

Az úrvacsora során elfogyasztott (többnyire szent felirattal ellátott) ostya egyesíti magában az Ezékiel-történetben kibomló jelentésrtegeket: Isten Fia megtörtetett testével táplál bennünket, ez a táplálás pedig egyszerre fizikai és szimbolikus. Az elfogyasztott étel fiziológiás, élettani változást okoz, egyszerűen a pszichés, érzelmi és spirituális átalakulás eszköze. A táplálás és az evés nem pusztán fizikai vágyak teljesülése, de Isten odaadó szeretetének és az ember Isten iránti elfogadó szeretetének legmagasabb szintű megtapasztalása is.

ISTEN KOMPLEX GONDVISELÉSE

Isten nem csupán agyunkhoz vagy szívünkhöz, de teljes valónkhoz: a bennünk élő élet teljességéhez szól, ahhoz a legbensőbb valóságához, ahol összeér min-

den élet, a külső belsővé válik, a belső pedig elindul a kiválasztódás útján, hogy hatását a testen kívül fejtsse ki.

A szó nem csupán éteri rezgés, amely gondolkodásunkat alakítja, de Istennek a fizikai világban testet öltő, megtapasztalható megnyilvánulása is egyben. A zsigereinkbe táplált Ige, a megemésztett szó folyamatosan alakítja életünket, behatol legbensőnkbe, kormányozza döntéseinket, befolyásolja gondolatainkat, alakítja hangulatunkat és a világhoz való viszonyulásunkat. Igazságának súlya összetör, megbocsátó kegyelme azonban felemel, hogy képesek legyünk a legbenső világunkban elsődlegesen feldolgozott szó újbóli kimondására, a bensővé vált üzenet mások számára való újrakódolására, továbbadására, hallhatóvá tételére.

■ SZÜCS KINGA

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem Vallás- és Társadalomtudomány Tanszékének adjunktusa.

Frei für die Tradition

FOTO: ULIA TRAMPERT / PEXELO.DE

lich eingeschränkt wurde, ist eine andere. Die beiden Aspekte, nämlich Glaubensentscheidung und Glaubensgestaltung gehören eigentlich zusammen und bedingen einander gegenseitig. Es gab immer wieder Zeiten, in denen es nicht gerade einfach oder gar unmöglich war, diese Zusammengehörigkeit zu leben und zu präsentieren: Nach zwei Jahren ist es damit nun hoffentlich vorbei.

Vielleicht habe ich nicht allein das Gefühl, dass nun auf diesem Hintergrund eine Bewegung „von der Reduktion zur Tradition“ in Gang gesetzt werden sollte. Mit Tradition ist selbstverständlich kein Traditionalismus, d.h. kein Festhalten an überholten Strukturen, Ansichten und Gewohnheiten gemeint. Vielmehr dürfen wir uns zurückerholen, was wir durch berechnete Vorsichtsmaßnahmen, umstrittene und ungewollte Einschränkungen verloren haben. Symbolisch bietet uns der Anfang des neuen Kirchenjahres am ersten Adventssonntag eine hervorragende Gelegenheit dafür, doch es braucht auch Fantasie und Mut für eine Neugestaltung, die geliebte Traditionen wiederbeleben können.

Es ist mir durchaus bewusst, dass dieser Titel merkwürdig klingt. Dieses Jahr möchte ich aber die Zeit, die vor uns liegt und Advent, Weihnachten, Jahreswende und Epiphania miteinschließt, mit diesen Worten beschreiben. Beide Ausdrücke sind nicht neu, sie kommen aus der Vergangenheit und weisen auf die Vergangenheit hin.

Die „Freiheit“ als Beschreibung des christlichen Glaubens ist geradezu ein Markenzeichen der evangelischen Kirche geworden, als Luther und die anderen Reformatoren den Begriff – im Gegensatz zur Auffassung der damaligen römisch-katholischen Kirche – in ihre Theologie, d.h. in ihr Verständnis des christlichen Glaubens integriert haben. Wenn der Reformator in einer seiner reformatorischen Hauptschriften dann von der „Freiheit eines Christenmenschen“ schreibt, dann bringt er nicht nur das einfache Vorhanden-Sein, sondern auch die Unverfügbarkeit dieser Freiheit zum Ausdruck. In Glaubensfragen dürfen wir – nach viel Bibel-Lesen und Gebet sowie in der Hoffnung, dabei durch den Heiligen Geist geführt zu werden – unsere eigenen Entscheidungen treffen und be-

urteilen, was uns den Zugang zu Gott am besten ermöglicht.

Die Freiheit, die in den letzten Jahren vor allem aus Pandemie-Gründen deut-

FOTO: ANGECONSCIOUS / PEXELO.DE

Durchaus wird dies auch im kirchlichen Kontext versucht: In unseren konkreten Pfarrgemeinden durch eigenständige Versuche oder beispielsweise in einer regionalen Zusammenarbeit. Ich erinnere mich gerne an eine schöne Tradition in einer meiner früheren Pfarrgemeinden: Im Advent kam jedes Jahr der Chor einer anderen Pfarrgemeinde zu uns, um ein Adventskonzert zu singen, nach dem es auch einen Empfang für alle Anwesenden gab. Ohne dieses Ereignis war der Advent in dieser Pfarrgemeinde gar nicht vorstellbar. Ich habe gelesen, dass dieses Konzert vor einigen Tagen wieder stattfand...

Zweifellos steht das Weihnachtsfest und die Weihnachtsgeschichte im Zentrum dieser Zeit. Gerade sie konfrontiert uns damit, dass Gott in der Geburt Jesu Christi in dieser Welt etwas Neues, etwas Fremdes erscheinen ließ, mit dem sich nicht nur die Zeitgenossen auseinandersetzen mussten, sondern was auch uns jedes Mal herausfordert, wenn wir Neues wagen. Denn das Erscheinen Gottes in dieser Welt und damit auch sein Wirken bleibt fremd und ungewohnt, anstößig und provozierend, auch dann, wenn es durch uns als Christ:innen geschieht. Dringender denn je stellt sich die Frage, wie die neu erworbene Freiheit und die Tradition des Glaubens miteinander verbinden lassen. Wir alle suchen die Antworten auf sie.

Die Frage, wie die Bewegung „von der Reduktion zur Tradition“ fortschreitet, stellt sich selbstverständlich nicht nur auf der Ebene der organisierten Gemeinschaft unserer Pfarrgemeinden, sondern auch ganz persönlich. Auch zu Hause in der Familie besteht die Möglichkeit, miteinander ins Gespräch zu kommen und gemeinsam danach zu fragen, wie wir die neu gewonnene Freiheit umsetzen wollen. Welche Familientraditionen wollen wir „auferstehen lassen“? Mit wem und wie wollen wir wieder feiern? Wie soll die Tatsache, dass wir evangelische Christ:innen sind, in der Art und Weise wie wir feiern und leben, zum Ausdruck kommen? Die Überzeugung, dass uns die eigentliche Freiheit Jesus Christus bereits erkämpft hat, gibt uns dazu die nötige Lockerheit und das Gefühl der Verantwortung gegenüber unseren Liebsten.

Eine von Gott gesegnete, schöne Weihnachtszeit wünscht Ihnen:

■ *Ihr Pfarrer* SZILÁRD WAGNER
(Wien / Österreich)

FOTO: FRANZGN / PIXELIO.DE

JOCHEN KLEPPER (1903–1942)

DIE NACHT IST VORGEDRUNGEN

1. Die Nacht ist vorgedrungen,
der Tag ist nicht mehr fern.
So sei nun Lob gesungen
dem hellen Morgenstern.
Auch wer zur Nacht geweinet,
der stimme froh mit ein.
Der Morgenstern bescheinet
auch deine Angst und Pein.

2. Dem alle Engel dienen,
wird nun ein Kind und Knecht.
Gott selber ist erschienen
zur Sühne für sein Recht.
Wer schuldig ist auf Erden,
verhüll' nicht mehr sein Haupt.
Er soll errettet werden,
wenn er dem Kinde glaubt.

3. Die Nacht ist schon im Schwinden,
macht euch zum Stalle auf!
Ihr sollt das Heil dort finden,
das aller Zeiten Lauf
von Anfang an verkündet,
seit eure Schuld geschah.
Nun hat sich euch verbündet,
den Gott selbst ausersah.

4. Noch manche Nacht wird fallen
auf Menschenleid und -schuld.
Doch wandert nun mit allen
der Stern der Gotteshuld.
Beglänzt von seinem Lichte,
hält euch kein Dunkel mehr.
Von Gottes Angesichte
kam euch die Rettung her.

5. Gott will im Dunkel wohnen
und hat es doch erhellt.
Als wollte er belohnen,
so richtet er die Welt.
Der sich den Erdkreis baute,
der lässt den Sünder nicht.
Wer hier dem Sohn vertraute,
kommt dort aus dem Gericht.

GERRIT VAN HONTHORST: VELEBENIE PÁSTIEROV (1622)

Zamyslenia nad Božím slovom

Štedrý večer

„...ja som neprišiel sám od seba... ktorý ma poslal, vy nepoznáte. Ja Ho poznám...“
(Ján 7,28b)

Milí čitatelia, tento deň patrí k najvýnimočnejším dňom na svete. Neskromne môžeme tvrdiť, že dokonca na celom svete a že sa netýka len kresťanov. Očakávanie tohto večera, atmosféra, napätia, výnimočnosť sú vždy neopakovateľné a nemôžu nás zastaviť ani lockdowny. Pretože výnimočnosť tejto udalosti nám zabraňuje prežívať niečo iné, ako vnútorne sa tešiť: Kristus Boh

sa rodí do tohto sveta! Najkrajší okamih dejín človeka aj spásy. Boh sa už o chvíľu stane človekom a narodí sa ako úplne bezbranné dieťa. Ježiš sám o sebe svedčil, priblížil nám svoj vzťah k Otcovi, aj keď teraz Ho nemal vedľa seba. Hovorí, že Ho poslal Otec a On Ho pozná, ale ľudia (alebo Židia) nie. My o ňom vieme jedno: Boh je láska. Nech je teda Božie dielo pre nás ľudí akokoľvek nepochopiteľné, vieme, že Boh koná skrze lásku, lebo On sám je jej podstata. V tento podvečer sa radovali všetci: Mária a Jozef aj pastieri, ktorým sa zjavilo

množstvo rytierstva nebeského a mali možnosť nahliadnuť do toho nebeského diela a celej oslavy.

My sme tam síce neboli, ale môžeme povedať, že poznáme Ježiša, zatiaľ ešte nie dokonale, ale poznáme Ho a milujeme Ho. Dnes slávime, že nám dal možnosť spoznať Ho lepšie. Cez Vianoce spoznáваме, aký je život vzácny, ako odkaz, dar, vzrušujúce tajomstvo, ale aj úloha niekedy náročná, no krásna a vzácna, lebo človek môže žiť a spoznávať Boha vedľa seba. Amen.

■ MGR. ZUZANA SZABÓOVÁ

Slávnosť vianočná

„Hospodin je Kráľom!“ (Žalm 93,1)

Bratia a sestry, v takýto slávnostný deň, keď máme sviatočnú náladu, čakáme na slávnostné služby Božie a žijeme atmosférou Vianoc, vnárame sa do ticha a vítame už narodeného Pána všetkých pánov a Kráľa všetkých kráľov. Hospodin spnil svoje zaslúbenia a poslal svojho Syna na svet. On veľmi dobre vedel, čo Ho tu čaká, a predsa to urobil zo svojej obrovskej lásky k človeku. Nie k ľudstvu, ale ku každému jednotlivcovi zvlášť. On ako osobný Boh, ktorého bude môcť osloviť Jeho Syn, ktorý sa stal človekom. Hospodin je Kráľom, ktorý sa priodel veľbou a silou. Práve v tomto Ho spoznávame ako zvrchovaného Pána v nádhere a sile, ktorá je pre človeka nepredstaviteľná. Má moc nielen vo svete, ale aj nad celým vesmírom, a dokonca aj v tom našom mikrosvete natoľko, že sa dokáže dotknúť nášho srdca.

Daroval nám svojho Syna – Sami viete, aká radosť je v rodine, keď sa niekomu z jej členov narodí dieťa. Telefonujú si, oslavujú, tešia sa, píšú si, posielajú fotografie... Aj my to robíme, lebo v tento deň vítame na svet Božie Dieťa – aj k nám

chodia pozdravy poštou aj cez internet, želania a priania, skrátka v týchto vzácných chvíľach si tú radosť nenechávame iba pre seba, ale chceme sa o ňu podeliť s ostatnými. Keď máme radosť, sme si oveľa bližší.

Pán chce byť našou silou aj v tomto nepokojnom svete, dáva nám odvahu, posilňuje nás v každom čase svojím slovom. Už to dokázal: stvoril nás a chce, aby sme Mu patrili. Nechce, aby sa sklátil svet ani náš život. Preto nás posilňuje a posielala na zem Ježiša. A tu Ho prijíname za svojho osobného Spasiteľa. Amen.

■ MGR. ZUZANA SZABÓOVÁ

Modlitba: Najmilší Pane Ježiši Kriste, vzdávame Ti vďaku z hĺbky svojho srdca. Chceme spievať spolu s rytierstvom nebeským: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“ Svojím narodením očistil našu hriešnu prirodzenosť a pozdvihol si nás až k sebe. Zo stratených detí si urobil svoje vlastné deti a zároveň dedičov svojho kráľovstva. Je to nezaslúžená Božia milosť. Si ten najväčší Dar pre tento svet. Nech Ti je večná sláva a veleba. Amen.

PIETER BRUEGEL II.: VELEBENIE MUDRCOV

L. FRIČOVSKÝ

MOJA NÁDEJ JE V BOHU!

Nádej je dieťa, čo sa na svet rodí.
Klíček, keď čaká na rast úrody.
Je ako perla prostred hĺbín mora.
Pri dverách tulák – či mu neotvorí?

Ju v srdci nosí človek ťažko chorý.
Mládenec, ktorý deve márne dvorí.
V okovách väzeň na smrť odsúdený,
kým vôkol strmia nerozbitné steny.

Alebo ten, čo dúfa pred bankrotom,
že nájde poklad pod najbližším plotom.
Nádej, či vzdialená a či je blízka,
že čo aj stráca, naspäť si zas získa?

Vyčkávaš, či ti zaznie hlahol zvona?
Hlas harfy z vrby u riek Babylona?
Za vlnou hoc sa vlna valí, vlní
čas slobody sa len tak nenaplní!

Tu nestačí len nárek, ľudské prianie,
aby Pán Boh vždy stál na nešej strane.
On dobre pozná, Sám aj najlepšie vie
o ťarcho pút ľudu z Babylónie.

Naša nádej dnes v tom nepremení,
že zajtra všetko na dobré sa zmení.
Ty viere nedaj padnúť – a ži v bdení.
Nádej je kotva v Božom zaslúbení.

A tak je stále bezpečná a istá.
Nad neho niet lepšieho útočišťa.
Iba tvoj Pán ťa pred každým zlom chráni
Mňa, teba, cirkev nesie v svojej dlani!

Prajeme
Vám všetkým
milostiplné,
láskyplné,
radostné
a pokojné
vianočné
sviatky!

Ahol nem csak papolnak a segítségnyújtásról

Dévai Fogadó: komplex programmal állnak a menekültek mellé a józsefvárosi evangélikusok

A Dévai Fogadó olyan hely, ahol megpihennek az emberek: együtt lehetnek, segítséget – és nem csak tárgyakat – kaphatnak, közösen tanulhatnak, művészettel, színházzal találkozhatnak – így jellemezte Bolba Márta evangélikus lelkész azt a menekültsegítő központot, amely Budapest XIII. kerületében, a Dévai utcában nyitotta meg kapuit. A Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközséghez kötődő intézmény az eddig a gyülekezet központjának számító VIII. kerületi Mandák-házban folytatott tevékenységet integrálja, és bővíti további lehetőségekkel.

A menekülteket segítő közösségi ház, komplex szolgáltatóközpont november 30-i ünnepélyes átadását szatmári táncok és a Deák Téri Evangélikus Gimnázium diákjainak adventi énekei színesítették. Bár már hetek óta különböző programoknak, valamint közösségi és egyéb munkának ad helyet a gyülekezet legújabb telephelye, a mögötte álló csapat csak most foglalta el igazán.

SZERETET, HIT, REMÉNY

„Továbbra is teljes erőbedobással, szívvel-lélekkel tudunk majd dolgozni” – mondta Szolnoki-Medve Livia interkulturális mediátor, aki a háború kitörése után érkezett Magyarországra, és talált munkát a Mandák-házban. Azt is hozzátette: több hónapi munka eredménye, hogy a fogadót sikerült ilyen szépen kicsinosítani. Korábban cipőgyár állt a Dévai utca 11. szám alatt, most fehérre mázolt falak választják el a praktikusan berendezett, takaros szobákat és termeket. Égősorok, növények és szőnyegek varázsolják hangulatossá a helyet, amely az ünnepség napján még az átlagosnál is elevebb és nyüzsgőbb volt.

Ahogy Bolba Márta a köszöntőjében fogalmazott: ezen az estén az életet, a szeretetet, a hitet és a reményt ünnepelték. Aki részt vett a megnyitón, meg tapasztalhatta ezt az otthonos és családi érzést. Ugyan az esemény csak este hatkor kezdődött, de a fogadó egész nap várta az érdeklődőket, bárki megtekinthette a helyet, és „megnézhette a működését olyan szemmel is, hogy milyen for-

mában tudna csatlakozni a munkához” – fejtette ki Rácz Katinka, a közösségi ház egyik szociális munkatársa. A pakolástól

FOTÓ: ROMÁN PÉTER

kezdve az adminisztrációs, kommunikációs munkákon át a szociális segítségig mindenki megtalálhatja a hozzá legközelebb álló feladatkört.

Rajtunk múlik, hogy ebből a mélységből szurkosan jövünk ki vagy arannyal borítva.

Az elsősorban gyászfeldolgozással foglalkozó Rácz Katinka az ügyfelekkel folytatott beszélgetéseiből azt emelte ki,

hogy mit kellett az embereknek otthon, Ukrajnában hagyniuk: például a kertben először virágzó gyümölcsfákat. Az is nagyon fontos azonban, hogy mit vagy éppen kit tudtak magukkal hozni a háborús övezetből hazánkba érkezők.

JAKABI TÜKÖRBEN

A megnyitó műsorban a támogatott családok nevében megszólaló Rita Minikh is erre a kérdésre fókuszált a saját történetén keresztül. Ahogy átlépték a határt,

azonnal érezte a biztonságot és a meleg fogadtatást – emlékezett vissza. A Mandák-ház munkatársai az elsők voltak azok között, akikkel kapcsolatba került. „A Dévai Fogadóban támogatást és segítséget kapok” – köszönte meg az összes apuka, anyuka és család nevében a tárgyi adományokat és a lelki támaszt.

Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke is erre a

kettősségre, a testi és lelki segítség fontosságára mutatott rá *Jakab levelének* verseivel (Jak 2,15–16). A jakabi tükör nagyon kemény próba elé állít bennünket: csak papolni tud-e az egyház, szép szavakat hirdetni, vagy pedig valóban tud meleg ruhát és szállást adni? – fogalmazott az egyházvezető, majd Isten áldását kérte a házra és a fogadóban folyó munkára.

AKI SEGÍTENE, ANNAK JUT FELADAT

Ebben a munkában egyaránt részt vesznek civilek és egyházi személyek, önkéntesek és fizetett alkalmazottak: a béreket az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának, a UNHCR-nek a partneri támogatásából finanszírozza a szervezet. A Dévai Fogadó által kitűzött célokat a Magyarországi Evangélikus Egyház is támogatja.

Az új helyszín új fejezetet is jelent a közösség életében: egyre inkább a társadalmi integrációra helyeződik a hangsúly. A csoportos foglalkozások mellett egyéni ügyfélkísérést is végeznek a Dévai szociális munkatársai. Szántó Kata arról számolt be, hogy milyen fontos néha „egy csendes ficakba” vonulni beszélgetni: „Gyakran ez nem is feltétlenül praktikus segítséget jelent, csak ott vagyok, és meghallgatom vagy megnevettetem őket, hogy legyen erejük tovább folytatni.”

A közösségi és egyéni családsegítő szolgálton túl oktatási program fejlesztése is várható. Keisz Ágoston, a fogadó gyermekprogramjéért felelős munkatárs elmondta: hosszú távú céljaik között szerepel egy tanoda létrehozása. Itt – többek között – az írás-olvasás fejlesztése, a gyerekek alapképességeinek a megerősítése lenne a fő feladat.

Keisz Ágoston a hivatása szerint törtelem-magyar szakos tanár, jelenleg azonban a pályázatok lebonyolításában és a papírmunkában is szerepet vállal. „Támogatóról támogatóra és pályázatról pályázatra szerezzük meg a szükséges forrásokat” – fejtette ki, miért szükséges minden élelmiszer-csomaggal elszámolni. Bár a működés kiegyensúlyozott és egyre kiszámíthatóbb, mégis alakulóban van: a feladatok fokozatosan találják meg a segíteni vágyókat. Bolba Márta a megnyitón is tudatosította, „mindez csak akkor működik, ha együtt csináljuk, ha mindenki, aki itt van, hozzá tud tenni valamit”.

■ TÓTH-GYŐLLAI ORSOLYA

A hajléktalanellátás is az irgalmasság szolgálata

A harmadik ütemben a Johanneum bővítése

A Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ bővítéséért, korszerűsítéséért adtak hálát december 1-jén. Az átalakítás második ütemének eredményeként a korábbi hajléktalanotthon lakói költöztek be a Johanneum egyik felújított épületszárnyába. A jelenleg is zajló beruházás összköltsége meghaladja a kilencszázmillió forintot.

Szombathely önkormányzata 2020 végén kereste meg a Magyarországi Evangélikus Egyházat, hogy közösen gondolkodjanak a hajléktalanellátásról – idézte fel a kezdeteket Szabó Miklós, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ intézményvezetője. „A gazdasági környezet nehézségei ellenére áldás volt a terven” – fogalmazott.

A beruházás első elemeként az intézmény középsúlyos, súlyos, illetve halmozottan fogyatékkal élő lakói költözhetnek át egy ötven férőhelyes, közel ezer négyzetméter alapterületű új épületszárnyba, ahol kényelmes, tágas, modern életteret kaptak a lakók.

A korábban általuk használt épület átalakítása két ütemben zajlik. Az egyik, huszonnégy férőhelyes részébe szeptemberben költözhetnek be a Fogyatékkal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Nonprofit Kft. által korábban működtetett hajléktalanotthon szakosított szociális ellátásában részesülő lakók. A beruházás most zajló, utolsó üteme jövő tavasszal zárul: húsz férőhelyet létesítenek idősek számára, a Pozsony utcai gondozóház lakói költöznek majd ide. Az idősek otthonának hatvan lakójával együtt – nem számolva a családi bölcsődét – összességében százötven férőhelyes lesz a Johanneum, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ Középhegyi úti telephelye – mondta el Szabó Miklós.

A diakóniakapacitás-bővítést Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata ötszázötvenmillió forinttal támogatta, a Magyarországi Evangélikus Egyház harmincmillió forinttal, a Szombathelyi Evangélikus Egyházközség Szeretetszolgálatáért Alapítvány ugyancsak harmincmillió

forinttal járult hozzá. Maga az intézmény, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ, köszönhetően korábbi jó gazdálkodásának, csaknem kétszázharmincmillió forinttal vett, vesz részt a munkában, míg a Falco Zrt. a hetvenmillió forintos támogatáson felül mintegy húszmillió forint értékben adományozott faanyagot, minőségi bútortápolatokat.

A december 1-jei épületbejárás a Falco Zrt. részéről Kovács Tamás a közös örömet hangsúlyozta. „Az evangélikus egyház régóta támasza Szombathelynek, nemcsak a diakóniában, de például az oktatásban is” – méltatta a helyi lutheránusokat Nemény András, Szombathely polgármestere. Mintaprojektéről van szó – hangsúlyozta Gregersen-Labossa György, a Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Bizottságának elnöke. Az önkormányzat, a civilek és az egyház példás összedolgozásán túl az állami szerepvállalásra is emlékeztetett: a kormányzat is kellett mindehhez, hiszen a hajléktalan- és idősellátásra pluszkapacitást kaptak, vagyis férőhelyek utáni állami finanszírozást kap az intézmény.

Isten kegyelméből, nagy összefogással és megfeszített munkával készült el a Johanneum bővítése – méltatta Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke a munkálatok eredményét. „Reménység szerint sok nemzedéken át áll majd az irgalmasság szolgálatában” – mondta.

A december 1-jei alkalmon Rostáné Piri Magda, a Vasi Egyházmegye esperese, valamint Steindl-Papp Judit, a Szombathelyi Evangélikus Egyházközség megbízott parókus lelkésze szolgált.

■ BAKOS ÁGNES

BEMUTATKOZIK A PESTI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ DEÁK TÉRI EGYHÁZKÖZSÉG

Oázis a nagyvárosi forgatagban

A pesti evangélikusság gyülekezetté szerveződésére II. József türelmi rendelete (1781) után került sor. A szervezés első lépéseit Pongrácz Boldizsár péteri földbirtokos tette meg, akit ebben anyagi támogatott gróf Beleznay Miklósné. A városi polgárság egy fiatal tagjának, Liedemann János Sámuel kereskedőnek, a gyülekezet későbbi gondnokának fáradhatatlan munkája nyomán 1787-ben alakult meg a pest-budaiai első evangélikus gyülekezete.

Lelkészül a három nyelven prédikáló Molnár Jánost hívták meg. A gyülekezet többsége ebben az időben német ajkú volt, de egyre nőtt a szlovák iparosok, munkások száma is. A magyar híveknek havonta egy alkalommal tartottak istentiszteletet.

A gyülekezet igen hamar templomot, iskolát és paplakot akart építeni. Ehhez a telket 1792-ben kapták meg Pest városától. Először az imaterem készült el, majd 1795-ben a lelkészlakás mellett megnyílt az elemi iskola is. A templom terveinek elkészítésére Krausz Jánost kérték fel. Terveit Pollack Mihály átdolgozta, és megépítette klasszicizáló empire, palatinus stílusban.

Az alapkövetéssel 1799-ben történt, az építkezés a napóleoni háborúk miatt

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

evangélikus templomból. Igét hirdet Kondor Péter püspök.

December 25-én, karácsony ünnepén 11 órától istentiszteletet közvetít a Duna Televízió a budapesti Deák téri

késétt, ezért a felszentelésre 1811 pünkösdjén került sor. A templom homlokzatát Hild József 1856-ban áttervezte, majd 1875-ben lebontották az életveszélyessé vált tornyot.

A 19. században sok jeles lelkésze volt a gyülekezetnek: Székács József, Ján Kollár, Győry Vilmos, akik irodalmi munkásságukról is híresek. A közösség növekedésnek indult, és a szlovák gyülekezet 1854-ben önállósodott saját templommal. A parókiaépületben található Evangélikus Országos Múzeum sok tárgyi emléket őriz ebből az időből, többek között híres evangélikusok portréit. A Deák téri iskola is ebben az időszakban erősödött

meg, vált középiskolává, majd a helyet kinőve 1905-ben került át a fiúgimnázium a fasori főgimnázium épületébe.

A 20. század sok változást hozott a közösség életében. Területe csökkent, több gyülekezet önállósodott.

Jelenleg a gyülekezetben az aktív élet a kisközösségekben zajlik. A parókiaépületben működik a Huszár Gál könyvkereskedés, amely 1995-ben, és a Kisdeák Evangélikus Óvoda, amely 1998-ban jött létre.

A gyülekezethez tartozik a Lutheránia kórus, melynek karmestere a Kossuth-díjas dr. Kamp Salamon, korrepetitor-organistája Mekis Péter. A gyülekezet igazgató lelkésze Smidéliusz Gábor, lelkészei Kondor Péter püspök, Cselovszky Ferenc esperes, másodlelkésze Gerőfiné dr. Brebovszky Éva és Kovács Áron. Organistája dr. Finta Gergely. Felügyelője Zalán András.

A régiek Insula Lutheránának, evangélikus szigetnek nevezték a budapesti Belváros szívében található gyülekezeti központot. Ez a jelenlegi közösség szándéka is: hogy a felfrissülés, lelki megerősítés helye, oázis lehessen a nagyváros forgatagában minden kereső, békére vágyó számára. ■

BEMUTATKOZIK A GYŐR-NÁDORVÁROSI EVANGÉLIKUS GYÜLEKEZET

Kovácsstűzben formált Krisztus

A nádorvárosi evangélikus templom építésének ötlete még az 1920-as években vetődött fel. Az igényt elsősorban Győr déli részének – Nádorvárosnak és Szabadhegynek – a dinamikus fejlődése, növekedése indokolta. A város közgyűlése az 1923. december 19-i ülésén erre a célra ingyenesen szavazott meg az evangélikus gyülekezet részére.

Már 1924 májusában elkezdődött a hivatalos gyűjtés a templom felépítésének céljára, az építkezés mégis csak 1940-ben vette kezdetét Sándy Gyula nyugalmazott műegyetemi tanár – maga is evangélikus – tervei alapján. Az első kapavágásra 1940. június 23-án került sor, majd október 20-án zajlott le az ünnepélyes szegletkölettel. Fedőlapul az Öregtemplom négy tégláját használták fel, melyekbe az 1784-es évszám van beleégetve. Az esemény emlékét őrzi a torony alatt elhelyezett tábla: „A szegletkő maga Krisztus.”

A berendezési tárgyak közül elsők Schima Bandi aranykoszorús iparművész feszülete és gyertyatartói készültek el 1942-ben. A mester az élete fő művének tartott alkotását eredetileg a milánói

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

evangélikus templomból. Igét hirdet Vancsai József lelkész.

December 26-án, karácsony második napján 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a győr-nádorvárosi

egyházművészeti kiállításra szánta, azonban végül nem tudta időben befejezni. Egyetlen húsz kilogrammos vastömbből formálta meg Krisztus testét, forrasztás és reszelés nélkül, csak a legegyszerűbb eszközöket használva. A munka során összesen kétszázhetvenszer helyezte kovácsstűzbe a formálódó fémdarabot.

A templom talán legértékesebb műtárgya a vörös – azaz tardosi – márványból készült keresztelőkút, amelyet Borsos Miklós szobrászművész alkotott 1944-ben. A medencét a négy evangélista alakja

oszlopként tartja. A mű érdekessége, hogy az alkotó a szinoptikus evangélisták arcvonásait a kor híres művészeiről mintázta: Mátéét Kodály Zoltán zeneszerzőről, Márkét Barcsay Jenő festő- és grafikusművésztől, Lukácsét Egry József festőművésztől, János arcát pedig saját magáról. A medence fedőlapja domborított vörösrézről készült, rajta Jézus megkeresztelésének jelenete látható. Szintén Borsos munkája az oltár melletti, *Angyali híradás* című bronz dombormű.

A templom tornya sokáig néma maradt, annak ellenére, hogy már az 1940-es években külön gyűjtöttek harangra. Végül a gyülekezet áldozatkész adakozásából 1997 áprilisában készült el az ötszázharmincegy kilogrammos harang, amely első alkalommal még abban az esztendőben, az október 31-én tartott ünnepi istentiszteleten megkondult.

A Kapi Béla püspök által ideiglenesen felszentelt templomot végül 1944 májusában vette használatba a gyülekezet, és azóta is otthona, ünnepeinek színtere. A tradicionális közösség szeretettel fogadja az ideérkezőket. ■

Pontosítás. A magazinunk november 20–27-i számában *Magyar önazonosság a diaszpórában* címmel megjelent, Jordáky Béla göteborgi felügyelőt bemutató interjú készítője, Pöcze István 2022. május 31-ig mint a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség megválasztott, beiktatott és határozott idejű szerződéssel svéd jogviszonyban alkalmazott parókus lelkésze végezte a szolgálatot. A pontatlanságot az érintett és olvasóink szíves elnézését kérjük. (A szerk.)

<p>TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC</p> <p>www.harangotes.hu</p>		<p>Cím: 2162 Órbottyán Rákóczi u. 134. Pf. 10.</p> <p>Mobil: +36 30 9489575 +36 30 7288161 Tel.: 06 28 360 170</p> <p>E-mail: gombosmi@harangotes.hu info@harangotode.hu</p>
--	--	--

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangotes.hu.

EVANGÉLIKUS Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikuselet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószervező: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazszusalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
 • Nyomdai előállítás: PRIME RATE KFT. (1044 Budapest, Megyeri út 53.) www.primerate.hu; felelős vezető: DR. TOMCSÁNYI PÉTER • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online) • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön egy példány esetén negyedévre 5100 Ft, fél évre 9600 Ft, egy évre 18 000 Ft. • Kedvezményeinkről a Lutherkiado.hu oldalon tájékozódhat.
 • A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. Digitális előfizetés negyedévre 3000 Ft, fél évre 5500 Ft, egy évre 10 000 Ft. Egy digitális lapszám ára: 600 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. • Címlapunkon: Benczúr Gyula Királyok hóдолата című festménye, a budapest-fasori evangélikus templom oltárképe • Fotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Óéveste és újév

Örökkévaló Istenünk, mennyei Atyánk!
Első szavunk legyen most is a hálaadás. Bár 2022 megrendítő év volt, naponként megtapasztalhattuk atyái szeretetedet, jóságodat is. Ebben bízva járulunk hozzád. Jézus Krisztusért kérünk: Urunk, hallgass meg minket!

Könyörgünk mindazokért, beleértve önmagunkat, akik ebben az esztendőben sokféle testi és lelki szükségét szenvedtek el. Az egészség, békesség hiánya, az eső és termés elmaradása, a fogyatkozó anyagiak – mint az egyiptomi szűk esztendők réme – különösen is fenyegetővé tették az elmúlt évet. Sok szív telt meg félelemmel és aggodalommal a közelünkben zajló háború, az értelmetlen pusztítás, megrendítő szenvedés láttán. Mindemellett felemelő volt átélni az emberség erejét is és bekapcsolódni a segítségnyújtásba. Add, Urunk, hogy ne fáradjunk meg a hitben és a jó cselekvésben! Jézus Krisztusért kérünk: Urunk, hallgass meg minket!

Könyörgünk azokért, akik testi-lelki betegséggel küzdenek, akiknek a gyász fájdalmával kellett szembenézniük. Akik magányosok, vagy még nem tapasztalták meg, hogy a hit és az egyház támogató közösség számukra is. Könyörgünk a szeretetteljes és támogató, valamint a nem jól működő családokért is. Te vigyázz gyermekeinkre és időseinkre, légy a túlhajszolt szülőkkel, a netfüggő kamaszokkal, az életük értelmét kereső fiatalokkal. Jézus Krisztusért kérünk: Urunk hallgass meg minket!

Könyörgünk egyházunkért, hazánkért és az egész világért. Add, hogy ne maradjunk adósak az evangéliummal, jó példaként járjunk elől becsülettel munkával, segítő szeretettel. Legyünk íze és fénye a világnak: hívogató lelki otthon, ahol szeretet, békesség és finom étel vár hazatérőt vagy betoppant. Jézus Krisztusért kérünk: Urunk, hallgass meg minket! Ámen.

ÓÉVESTE – 2KOR 5,1-10

Mennyit ér az életem, és mi vár rám ezután?

Ötvenhárom éves leszek. Nem emlékszem olyan évre, amelynek a végén ennyi szomorúság, ennyi félelem terhelte volna azt a kis világot, amelyben élek. Olyan fogalmakat kellett újratanulni, mint a járvány, a háború, az elszegényedés. Megéltük azt is, hogy megszoktuk ezeket a fogalmakat. Teljes természetességgel beszélünk róluk, és élünk abban a valóságban, amelyet ezek a fogalmak határoznak meg.

Próbálok valamilyen kapaszkodót keresni, hogy ne ragadjak bele ennek a szomorú, sötét valóságnak a mocsarába. Egy biztos pontot, ahonnan visszanezve nem elvesztem maradék erőmet, hanem új lendületet kapok a folytatáshoz. Keresem az életem és a hitem megtartó szikláit, ahonnan vissza merek nézni, hogy hol is állok én. Merre találok a jó irányt? Pál szavai bizonytalanság nélkül mutatnak irányt a folytatáshoz.

Földi sátor, mennyei ház. A sátrat egyik nap felállítják, másnap reggel lebontják, összetekercslik és elcsomagolják. Milyen mélyen érzékelteti ez a kép a halandóságunkat! Az év utolsó napja arra emlékeztet, hogy a mi életünkben is eljön az a nap, amikor nincs hová szaladni, a mi életünk sátra is lebomlik. Pál is fél ettől, de nem esik kétségbe. Hite abban talál kapaszkodót, hogy tudja, Isten az örökkévalót készítette el neki is. Az örök életet, amelyet a sátorral szemben a kőből épült, örökké megmaradó ház jelenít meg. Félek az elmúlástól, de biztosan tudom, hogy mi vár rám.

Tényleg! Mi vár rám? Pál meggyőződése az, hogy minden olyan pillanat, amelyben megéltük Isten közelségét, életünkben való jelenlétét, ízelítőt adott a halál utáni valóságból. Előleget kaptunk abból, ami ránk vár. Érdemes tehát az elmúlt évünk minden ilyen eseményét is számba venni. Mi történt, amikor éreztem, hogy megsegített, velem volt az Úr? Mi történt, amikor Isten társaságában lehettem egy kicsit?

Ezek a tapasztalatok felkészítenek minket. Amikor Isten jelenlétét megéljük, egy pillanatra már részesei vagyunk az örökkévalónak. Az elmúlástól való szorongásunkban éppen ez, Isten jelenlétének már most és itt átélhető valósága a biztos pont, ahol szilárdan megállhatunk.

Mégis, mintha egy idegen országban élnék. Az elmúlt évben többször találkoztam a háború elől menekülőkkel. Mindig éreztem bennük valami mélyről jövő bizonytalanságot. Idegen országban vannak. Minden más, mint otthon. Ezért abba kapaszkodtak, ami túl van ezen a bizonytalanságon. A család, a gyermek, a rokonság lett a megtartóerő.

”

Pál ugyanezt éli meg. Isten országában szeretne élni, de távol van ettől, mintha egy idegen országban lenne. Ahogyan a háború elől menekülőnek a család, úgy Pálnak az Istenbe vetett hite a támasz. Hitben járunk, nem látásban! Ha tehát tudjuk, mi vár ránk, akkor mindenna-

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREEPIK.COM

pi életünk összes bizonytalanságában, de minden örömeiben is ehhez kell igazodnunk. Mindent, ami történik velünk, az Istennel való élő kapcsolatunk összefüggésében élhetünk meg.

Hasznos vagy haszontalan az életem? Csak akkor van értelme válaszolni erre a kérdésre, ha azt Istennel való kapcsolatunk összefüggésében tesszük fel. Nem az a kérdés, hogy mások hogyan válaszolnának, hanem az, hogy Jézus előtt leplezetlenül állva, semmit sem takarva mi lenne a válasz. Ha a számonkérésre gondolunk, az ítélettől való félelem lesz erős bennünk. Pál azonban nem az ítélettől fél. Pál félelme az, hogy nem tud megfelelni annak, akit szeret. Annyira fontos neki Krisztus ügye, hogy abban nem akar hátráltató vagy haszontalan lenni.

Saját életünkre is igaz, hogy az ítélet végső soron nem rólunk szól. Krisztus ügyéről szól minden. Benne akar Isten minden embert, bennünket is elvezetni az örökkévalóba. Így a kérdés az, hogy az elmúlt évben segített-e, a következőben segíteni fogom-e az életemmel Krisztust.

■ KRÁMER GYÖRGY

Imádkozzunk! *Uram, köszönöm, hogy az életemet mulandóságában is a veled való szövetségben láthatom. Bocsáss meg, ha szereteted ellenére nem szerettelek, ha életem nem téged szolgált! Segíts, hogy életem minden pillanatával neked élhessek! Ámen.*

ÚJÉV – APCSEL 4,24-31

Most pedig...

Most pedig... – és a mondat valahogy folytatódik. Változást, fordulatot jelent, tudatosítja a pillanat kiemelt jelentőségét. Az első gyülekezet életében igénk egy ilyen fontos pillanatot mutat be. Miután a két fő apostol, Péter és János a nagytanács előtti kihallgatás után visszatérnek az övéikhez, valamit lépni kell. Nem bűntették meg ugyan őket, mert nincs meg a kellő hatalom és jogalap ehhez, de egyet világosan megparancsoltak nekik: Jézusról egy szót se!

A két apostol már a nagytanács előtt sem vállalja a tiltást, de visszatérve a gyülekezetbe egy közös lélekkel kimondott imádsággá forr össze a közös érzés és szándék. A múltból merítenek: a teremtéstől indulva, a 2. zsolttár szövegét szó szerint idézve elérkeznek a közelmúlthoz. A távoli múltból minden azokra az eseményekre mutat, amelyek Jézussal történtek, és mindez egy hatalmas, Istentől induló és általa uralt történet áll össze. Ezért imádságuk kérése a kapott tilalommal tökéletesen szembemegy. Nem dacból, öngazolásból, sértett hiúságból, hanem az események megértéséből és átéléséből születik a kérés: hadd hirdessék Jézus nevét, hadd legyenek tanúi és eszközei a nagy jeleknek és csodáknak!

Innentől lesznek keresztyének – Krisztus nevének viselői a világban. Földi érdekeknek, taktikai bölcsességnek itt nincs helye. Ha a lényeg felfedezték, azt egész lényükkel hirdetni és megélni akarják. A válasz nem késik, természeti jel és a Lélek kiáradása erősíti meg őket abban, hogy szándékuk és kérésük helyes. Majd a folytatás lendülete abba a földi viszonyokat túllepő valóságba fordul, ahol egymással nemcsak hit- és sors-, de vagonközösségbe is tudnak lépni.

Most pedig... – 2023 kezdetén ebből mennyi a miénk? Az idők jeleiből olvasni különleges képesség. Egyszer egy evangélikus hitsorsosunk egy más politikai vérmérsékletű társáról ismerte el: „Ujjait a kor ütőerére tevél, és megértette annak lüktetését...” Majd így folytatta Kossuth: „...és ezért, egyenesen ezért tartom én őt a legnagyobb magyarnak...”

”

Így lett Széchenyi István „a legnagyobb magyar”. Mert megértette, megérezte a pillanat jelentőségét, azt, hogy ez mire kötelez, és hogy honnan jövünk, merre tartunk.

GIORGIO VASARI: PÉTER ÉS JÁNOS APOSTOLOK SAMÁRIÁKAT ÁLDANAK MEG (1537)

Az év fordulóján megtehetjük, hogy a kor, egyházunk, gyülekezetünk, saját életünk ütőerére tesszük a kezünket, és megpróbáljuk megérezni, mi is történik valójában, merre kell, hogy menjen a holnap. Keresztyénként ezt Jézus nevében tesszük. Talán felírjuk az új naptárra is valahol, ahogy elindítjuk az új évet.

Utolsó pillanatos ember vagyok. A határidő közelsége nélkül teljesen passzív. Kell a most, hogy megérkezzen és szorítson. Az idei év valahogy mégis más: ilyen korán, mint idén, még sohasem akartam naptárt venni. Már október végén kezemben volt a 2023-as naptár. Talán a sok feladat miatt, talán azért, hogy a 2022-es végre becsukódjon. Ha ráírom: Jézus nevében, nem varázslatot kérek, csak annyit, hogy Jézus legyen valóságosan jelen az életemben, aktívan, közel hozzám, benne a hétköznapjaimban.

Többet, fontosabbat nem kérhetek és kívánhatok sem másnak, sem magamnak. Ez az egy név elég, ha jelen van, még ha bajok és próbatételek jönnek is. És teljes kudarc, ha ez a név hiányzik, még akkor is, ha egyébként minden fényes és pompázatos. Nem üres, agyonismételt frázis ez a név, hanem valós erő és hatalom. Amikor a Bibliában Jézus nevét kimondják, az Isten aktív jelenlétének felismerését jelenti, ott és akkor, ahol és amikor éppen vagyunk. Itt és most is.

■ SZABÓ B. ANDRÁS

Imádkozzunk! *Úr Jézus Krisztus, nevedben lépünk az új esztendő ismeretlenjébe. A mögöttünk hagyott múlt sem tiszta emlékezetünkben, pedig átéltük minden pillanatát, hát még a jövő mennyire homályos! Reményekből és vágyakból építjük, félelmekből és vétkekből romboljuk a jövőnket. Légy bizonyosság a bizonytalanban, hogy a véletlenek sorozata történetté, hogy a magányos egyének tömege közösséggé, hogy a bizonytalan vágyakozás hitté szilárduljon. Kísérjen áldásod minket az új esztendőben! Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 1.) *Mert aki kér, mind kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitják.* Mt 7,8 (Zsolt 42,3; Lk 4,16–21; Jak 4,13–15; Zsolt 8) Újév napján előrenézünk, és elkérjük Istentől mindazt, amire az új esztendőben szükségünk van. Lehet, hogy már tavaly is kértük, nem kaptuk meg, és még mindig várjuk. Lehet, hogy szorongva kérjük, mert túl nagyak vagy nem egészen helyénvalónak tartjuk a kérésünket. Jézus biztat: ami a szívünkön van, legyen a szánkban is, kérjünk félelem nélkül! Isten előtt nincs rossz kérés – előtte nem kell szégyellnünk magunkat!

Hétfő (január 2.) *Hát nem az én drága fiam Efraim? Hát nem az én kedves gyermekem? Valahányszor megfenyegetem, végül mégis elfog a szájalom iránta: megremeg érte a bensőm, irgalmaznom kell neki – így szól az Úr.* Jer 31,20 (Ef 2,4–5; Józ 24,1–2a.13–18.25–26; 1Móz 1,1–13) Borzasztó élmény, ha Isten haragszik. Rosszulesik, mint egy kisgyerekeknek, amikor az apja vagy az anyja indulatosan rákiabál. Sokan nem is tudnak szabadulni ezektől a gyerekkori élményeiktől, és rávetítik Istenre is: így születik meg a haragvó Isten képe. Milyen nagy dolog, hogy mai igénk is felülírja ezt az istenképet! Milyen nagy dolog, hogy annyi rossz tapasztalat ellenére is fel tudjuk ismerni az irgalmas Isten arcát!

Kedd (január 3.) *Pereld peremet, és válts meg, ígéreted szerint tartsd meg életemet!* Zsolt 119,154 (2Thessz 3,3; 2Móz 2,1–10; 1Móz 1,14–25) Van, amikor senki nem áll mellénk, sőt talán meg sem hallgat, amikor bajban vagyunk. Lehet, hogy még magunkban sem bízhatunk ilyenkor, hiszen gyengék és tanácsalannok vagyunk. Nem tudnánk megvédeni magunkat. Isten viszont jobban ismer minket, mint mi magunk, és úgy kel a védelmünkre, ahogyan el sem tudjuk képzelni. Megszólíthatjuk, kérhetjük, emlékeztethetjük. Rácsodálkozhatunk szabadító útjaira. Megtartja ígéretét, megtartja életünket.

Szerda (január 4.) *Az Úr angyala másodszor is visszatért, megérintette [Illést], és ezt mondta: Kelj föl, egyél, mert erőd felett való út áll előtted!* 1Kir 19,7 (Zsid 12,12–13; 1Móz 21,1–7; 1Móz 1,26–2,4a) Nekünk is vannak erőnk feletti útjaink, mint Illésnek, akinek el kellett jutnia a Hóreb hegyéig. Vannak feladataink, amelyek szokatlanul sok erőt követelnek. Ha teljesítjük, elérhetünk, ha nem, elakadunk, és ki tudja, lesz-e újra alkalmunk arra, hogy nekiveselkedhessünk a feladatnak. Az életünk irányá mulhat azon, hogy eljutunk-e a hegyig. Az életünk értelme mulhat azon, hogy elfogadjuk-e az ételt, amelyet maga az Úr küld nekünk. Az életünk mulhat azon, hogy hallgatunk-e az angyal szavára.

Csütörtök (január 5.) *Simeon ezt mondta: Most bocsátod el, Uram, szolgálodat beszéded szerint békességgel, mert meglátta szemem üdvösségedet, amelyet elkészítettél minden nép szemé láttára...* Lk 2,29–31 (Zsolt 71,17; 1Móz 9,8–11[12–13]; 1Móz 2,4b–17) Simeon egy hosszú életen át keresett, figyelt, várakozott. Közben tette a dolgát, ellátta a feladatait, élte az életének egyszerűbb vagy bonyolultabb időszakait, de soha nem felejtette el a célt: meg kell látnia az Úr üdvösségét. Erre összpontosított, egyre inkább eggyé vált a céllal. A cél mind jobban betöltötte az életét. Megtanult úgy élni, hogy ne nézzen se jobbra, se balra, csak előre. Lehet, hogy nem volt könnyű mellette élni. Az viszont biztos, hogy amikor végül meglátta az újszülött Jézust, nem volt nála boldogabb ember a világon.

Péntek (január 6.) *Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad.* 1Pt 5,5b (2Kron 32,24–25; Mt 2,1–12; Ef 3,1–7; Zsolt 72) Milyen sokszor látjuk, hogy a gőgösöknek, az erőszakosoknak, a gátlástalanoknak áll a világ! Önbizalomtól duzzadnak, elemi kérdéseket sem tesznek fel, nem törődnek a másik emberrel, ha észreveszik egyáltalán. Hol van ilyenkor Isten, akiről mai igénk beszél? Miért tűri a gőgösök uralmát, miért nézi tétlenül, hogy az alázatosak lehajtott fejjel, lesütött szemmel élnek? A hitünk kemény próbája, amikor a tapasztalatainkat szembesítjük az igével. Adjon nekünk Isten erőt, hogy a tapasztalatokkal szemben is meg tudjunk állni az ige mellett, ragaszkodjunk az igében adott ígérethez!

Szombat (január 7.) *A türelem és vigasztalás Istene pedig adja meg nektek, hogy egyetértés legyen közöttetek Jézus Krisztus akarata szerint, hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját.* Róm 15,5–6 (Zsolt 113,3; Tit 2,11–14; 1Móz 2,18–25) Olyan ritka közöttünk az egyetértés! Olyan ritkán vesszük a fáradságot, hogy igazán megismerjük a másikat! Olyan ritkán becsüljük annyira magunkat is, hogy a gondolataink és az érzéseink minden színét megmutassuk a többieknek! Olyan ritkán teljesül közöttünk Jézus Krisztus akarata! Valóban, maga a türelem és a vigasztalás Istene kell, hogy mellénk álljon, hogy át tudjunk törni a falakat, el tudjunk érni a másikhöz, és össze tudjunk hangolni az akaratainkat. Állj mellénk, Istenünk, hadd dicsérjünk téged együtt!

■ CSEPREGI ANDRÁS

VÍZKERESZT ÜNNEPE – JN 8,12

Többre vágysz?

Sötétben világosság. Az Úr éjjel tűzszlop által vezette népet az Egyiptomból való szabadulás után. A zsidókat erre emlékeztette a mécsesek fénye a lomsátorünnepen.

A pásztorok látták az Úr dicsőségének ragyogását, és megkeresték a jászolban fekvő kisdedet. A fényes csillag pedig útnak indította a napkeleti bölcseket.

És te? Felragyogott számodra?

Ismét szól. Az ószövetségi zárandokünnepnek legnagyobbika a sátoros ünnep, amikor Izrael népe emlékezett a kivonulásra és a törvényadásra, és hálát adott az aratásért.

A tömegben feltűnik Jézus. Egyesek csodálkoznak: hogy ismerheti a Szentírást, amikor nem is tanulta? Mások értetlenkednek: ha a vezetők meg akarják ölni, hogyan szólhat nyíltan a templomban? S vannak, akik tanakodnak: vajon ő-e a Krisztus?

Az ünnep utolsó nagy napján Jézus szól: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék!” (Jn 7,37) Egy héten keresztül minden reggel a Siloám távához vonult a sokaság, a lévíták énekeltek, a papok pedig vizet vittek onnan az oltárra. Gyönyörű szertartás, szép tradíció! És Jézus szava belekiált a szívekbe. Hozzá jöjjön, aki többre vágyik, akinek a lelke szomjazik!

Másnap reggel Jézus ismét a templomban van. S miután felel az őt próbára tévőknek, és könyörül a házasságtörő asszonyon, ismét megszólal: „*Én vagyok a világ világossága...*” Hét napig égtek a mécsesek a hétágú gyertyatartókon, volt tánc és zoltáreklés. Szívet-lelket melengető pillanatok! És Jézus ismét szól. Őt lássa meg, aki többre vágyik. Őt kövesse, aki a világosságban akar járni.

Ha kell, Jézus szól – nem csak egyszer. És életbevágóan fontos a mondanivalója. Nélküle mit sem ér a szép hagyomány, bármilyen csodálatos élményt is nyújt. A fényárban úszó város is sötét nélkül.

Hallod? Újra szól hozzád!

WILLIAM HOLMAN HUNT: A VILÁG VILÁGOSSÁGA (1853)

kísérjük a bejegyzéseit – mindenfajta kötelezettség nélkül. Megtehetjük ezt sokakkal, sőt a mi posztjainkat is akárhányan követhetik.

A jézusi követés egészen más: odaszánást és kizárólagosságot kíván. Az igében szereplő görög szó jelentése: egy úton jár vele, csatlakozik hozzá. Máté, a vámszedő felállt az asztalától, és tanítvány lett (Mt 9,9). Maga mögött hagyta azt, ami addig fontosnak tűnt, és követte Urát.

Vele jársz, vagy csak időnként lájkolod?

Következménye van. Ha Jézusé vagyok, akkor ő határozza meg az életemet. Szava és jelenléte felszínre hozza a rejtett dolgokat; azt, ami szegyenletes, bűnös – ami elválaszt Istentől, és megterheli emberi kapcsolataimat. S mindezt azért teszi, hogy gyógyulást hozzon az életembe, és helyreállítsa, ami elromlott.

Igazi életet kínál, a pusztá létnél többet. A görög nyelv különbséget tesz *biosz* és *dzóé* között – itt az utóbbi szerepel, mert a megváltó Krisztus igazi életet és üdvösséget ad övéinek. Azt az Életet, amely túléli a halált, és Isten országában teljesedik ki.

Te hiszel benne?

Vízkereszt ünnepe most hétköznapra esik. A karácsonyi forgatag mögöttünk van már. A fényárban úszó terek emléke halványul. Átlagos munkanap ez a mai. Jézus most ismét szól – hozzád is: „*Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.*”

Ugye, te is többre vágysz hangulatos szertartások emlékénel?

■ HULEJ ENIKŐ

Isteni kijelentés. Isten egykor Mózesnek így mutatkozott be: „*Vagyok, aki vagyok.*” (2Móz 3,14) Örökkévaló Isten, aki tér és idő felett való. Jézus ugyanígy jelenti ki magát: „*...én vagyok.*” Hamarosan emiatt köveket ragadnak egyesek. (Jn 8,58–59) Amikor Jézus arról beszél, hogy ő a világ világossága, Isten nyilatkozik meg. Nem egy ember akar példává lenni, hanem Isten Fia szól. Személyében az Örökkévaló van jelen, magától értetődik tehát, hogy ő maga a világosság.

Tudod, ki ő?

Követni őt. A népszerű közösségi oldalról is ismerős e kifejezés. Valaki profiljának a követése azt jelenti, hogy figyelemmel

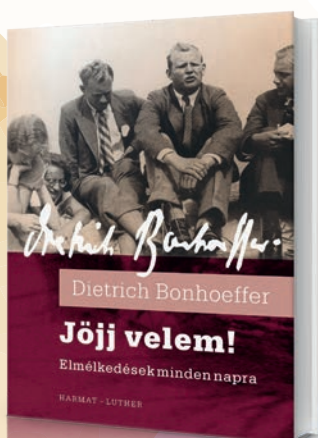
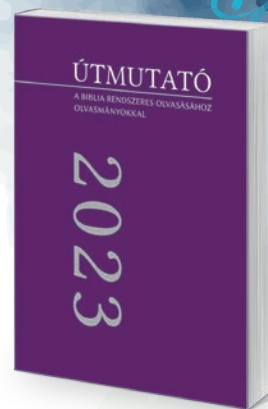
Imádkozzunk! *Úr Jézus! Köszönöm, hogy te vagy a világ világossága, és hogy követhetek téged. Erősíts meg, hogy veled tudjak járni mindennap, és hogy valóban részem lehessen abban az életben, amelyet te ígértél a benned hívőknek. Ámen.*

Olvasmányok egész évre a Luther Kiadó kínálatából

ÚTMUTATÓ OLVASMÁNYOKKAL 2023

980-Ft helyett 880 Ft

Éljük át napról napra, hogy életünket számontartja az Úr, hiszen ő a látás Istene.

JÖJJ VELEM!

4990-Ft helyett 3990 Ft

Elméledő kalendárium: rövid, gondolatébresztő szemelvények a Bonhoeffer-életműből az év minden napjára.

EVANGÉLIKUS NAPTÁR

1800-Ft helyett 1620 Ft

Szerkesztette: Boda Zsuzsa
Lelki írások egy évre, szépirodalom, egyházi és világi évfordulók, viccek – mindez egy kötetben, a Magyarországi Evangélikus Egyház név- és címtárával kiegészítve.

A FÉNY FELÉ

2200-Ft helyett 1870 Ft

Az év minden napjára szánt rövid áhítatok százhusz lelkész és teológus tollából, a ma emberének, a ma emberének nyelvén.

 LUTHER
KIADÓ

A könyvek megrendelhetők
webshopunktól: lutherkiado.hu, vagy
megvásárolhatók személyesen üzletünkben:

Evangélikus könyvesbolt,
Budapest VIII. ker., Üllői út 24.

Ajándékozzon előfizetést egyházunk kéthetente megjelenő magazinjára!

A világ tele van Istennel.
Olvasson figyelemre méltó emberekről,
sorsokról, gondolatokról
és cselekedetekről
az Evangélikus Életben!

Előfizethető:

1085 Budapest, Üllői út 24. • (+36) 1/317-5478 • (+36) 20/824-5518
kiado.penzugy@lutheran.hu